ပွင့်သစ်စ စီမံချက်

ဒုတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာ

PWINT THIT SA PROJECT

Transparency in Myanmar Enterprises

SECOND REPORT 2015

Myanmar Centre for
Responsible Business

မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန

© Copyright Myanmar Centre for Responsible Business (MCRB), July 2015.

Myanmar Centre for Responsible Business (MCRB) is a Yangon-based initiative between the UK-based Institute for Human Rights and Business, and the Danish Institute for Human Rights.

The Centre was established to provide an effective and legitimate platform for the creation of knowledge, capacity and dialogue concerning responsible business in Myanmar, based on local needs and international standards, which results in more responsible business practices. It is a neutral platform working with businesses, civil society and government.

MCRB receives funding from UK, Denmark, Norway, Switzerland, Netherlands and Ireland, based on a collaboration.

Myanmar Centre for Responsible Business
15, Shan Yeiktha Street,
Sanchaung, Yangon,
Myanmar.

Email : info@myanmar-responsiblebusiness.org
Web : www.myanmar-responsiblebusiness.org and www.mcrb.org.mm

Published by MCRB. All rights reserved. MCRB permits free reproduction of extracts from this publication provided that due acknowledgment is given and a copy of the publication carrying the extract is sent to the headquarter addresses above. Requests for permission to reproduce and translate the publication should be addressed to MCRB

Acknowledgements

MCRB is grateful to Transparency International for allowing the use of Questions 1-21 from the Transparency in Corporate Reporting' –questionnaire report. © Transparency International. All Rights Reserved. For more information, visit http://www.transparency.org.

MCRB is also grateful to intern Evelyn Wint from the Pre-Collegiate Programme for her dedicated research for this report and wishes her well with the next phase of her studies. We are also grateful to Nicolas Delange for comments, and to others who gave feedback on the first report.

Contents

Executive Summary 1

Reflections on the 2014 report **2**

- Current opportunities for government action
- Perspectives from international companies
- Perspectives from civil society organisations
- Perspectives from Myanmar businesses: the business case for transparency

Project Rationale and Methodology **8**

- Company selection
- Groups
- Subsidiaries with websites
- Contacts with companies
- Reality Checks
- Scoring

Results **12**

- Overview
- Results table

Performance by section **17**

- Anti Corruption Programming (ACP)
- Organizational Transparency
- HSE, Human Rights and Land

Recommendations **21**

- To Myanmar companies :
- To the Myanmar government :
- To Parliament
- To the investor community:
- To Myanmar civil society organisations, including the media:

Annex 1 : Scoring Schedule **24**

Annex 2 : Summary of media reports and civil society feedback **32**

Executive Summary

Myanmar Centre for Responsible Business has published its second Pwint Thit Sa/ Transparency in Myanmar Enterprises (TiME) report which assesses the corporate websites of 100 large Myanmar companies for information on anti-corruption programmes, organisational transparency, and human rights and health, safety and environment (HSE) according to 35 questions.

The ten or so most transparent companies in 2015 are broadly the same as those who were most transparent in 2014. However the order has changed. Top scoring companies in 2015 are **Serge Pun and Associates (SPA) , Max Myanmar Group and KBZ Group**. Amongst the leading companies, particular areas of improvement include publication of financial data, grievance mechanisms, and environmental and social impact assessments. However many companies either do not have websites (39% of those assessed) or publish very little data, including none on anti-corruption programmes.

Recommendations are made to Myanmar companies, government (particularly concerning the revisions to the Myanmar Companies Act and Myanmar Investment Law), Myanmar Parliament, institutional investors, civil society and the media.

Reflections on the 2014 report

MCRB published its first Pwint Thit Sa/Transparency in Myanmar Enterprises (TiME) report in July 2014[1]. The objective was to incentivise greater publication of information on the part of Myanmar companies by publicly recognising them for their transparency.

Suspicion about cronyism and corruption continue to cloud the Myanmar business sector. It concerns both domestic stakeholders and international stakeholders such as business and governments or international financial institutions who are seeking to invest in, and trade, with Myanmar. Amongst the Myanmar populace, there is a widespread – if exaggerated - belief that any company which succeeded during the 1988-2010 era did so through corrupt practices and cronyism. Members of the Myanmar Alliance for Transparency and Accountability (MATA), a civil society organisation established in 2014 with a particular focus on the extractives, have expressed concerns that companies who invest in Myanmar should not establish business links with those they consider 'cronies', and their families unless those individuals/companies take steps to redress past wrongs and adopt transparent and responsible business practices[2].

Current opportunities for government action

Transparency, including on the part of business, is essential if ongoing significant economic and political reforms in Myanmar are to be successful and win public trust. Political leaders have stated their commitment to transparency[3]. The Myanmar government has already taken some concrete steps to promote more transparency about business. This includes the Top 1000 commercial and income taxpayers lists produced by Myanmar's Internal Revenue Department. These lists have created a virtuous competition among Myanmar companies to demonstrate that they are good taxpayers. Other transparency initiatives

[1] http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/first-pwint-thit-sa-time-report.html
[2] Myanmar Centre for Responsible Business, October 2014, Briefing paper on CSOs and extractives industries
[3] In 2013, President Thein Sein stated his government's commitment to promote transparent business procedures, build investor confidence and promote responsible investment in Myanmar. Daw Aung San Suu Kyi has also highlighted the importance of transparency: "Without transparency there can be no accountability. And unless there's transparency we can never tell whether these investments are going to benefit the people or just the already privileged few"

undertaken by the government include Myanmar's candidacy for the Extractives Industries Transparency Initiative[4], its interest in the Open Government Partnership, and some - but by no means all - government tendering processes[5].

There are ongoing legal reforms which could be used to increase company transparency. The reform to the Myanmar Companies Act by the Directorate of Investment and Companies Administration (DICA) with support from the Asian Development Bank[6] could provide an opportunity to modernize company transparency requirements for example by requiring better company reporting on material risks, as is now the case for a number of jurisdictions[7]. Reporting on non-financial risks is also increasingly becoming either a requirement or is being encouraged by many jurisdictions, including many stock exchanges. It is also a part of the debate around businesses' contribution to the post-2015 Sustainable Development Goals. Article 221(2) of DICA's current draft of the Companies Act envisages a Director's Report should include a description of the 'risks and uncertainties facing the company and any other matters'. However some jurisdictions have made the content of such reporting more explicit[8].

The drafting of a consolidated Myanmar Investment Law also offers opportunities to increase transparency and accountability. For example, the Government could introduce a requirement for companies receiving a Myanmar Investment Commission (MIC) Permit to put in place effective, community-designed operational grievance mechanisms (Q35). Similarly the establishment of a stock exchange in Myanmar could provide an opportunity for requiring greater transparency by listed companies[9].

There are other regulatory opportunities to improve transparency such as government procurement processes (see above), publication of natural resources contracts (particularly oil and gas, mining, hydropower), an option that can be pursued as part of the Myanmar EITI, and adopting and implementing an effective environment and social impact assessment process that incorporates timely consultation and publication of information including draft and final ESIA reports and Environmental and Social Management Plans.

[4] http://myanmareiti.org/

[5] The most frequently cited Myanmar example of tendering best practice is the 2013 mobile telephone licence tendering, conducted with support of the World Bank. Often cited poor practice occurs particularly in the allocation of government land for real estate development, most recently in the cancelled tender process for the Yegu broadcasting station plot, see for example 'This is a huge ploy, Mr. President!' Eleven, June 2015.

[6] Asian Development Bank TA 47268-001: Strengthening Institutions for a Better Investment Climate.

[7] A November 2014 ACCA/KPMG joint research report "Balancing rules and flexibility: A study of corporate governance requirements across 25 markets" rated Myanmar 23 out of 25 for corporate governance requirements and instruments.

[8] For examples, the 2014 EU non-financial reporting directive requires companies to disclose in their management report, information on policies, risks and outcomes as regards environmental matters, social and employee aspects, respect for human rights, anticorruption and bribery issues, and diversity in their board of directors.

[9] Article 20 of the 2013 Securities Exchange Law requires a 'securities company' to (c) submit the audit report to the Commission in accord with the stipulations; and (e) submit the business report in accord with the stipulations to the Commission; and Article 35 requires that 'A public company shall: (b) when offering to the public, publish the prospectus containing the material particulars of the company together with its memorandum and articles of the association. But there is no requirement for listed companies to make more information available on a regular basis.

Perspectives from international companies

The 2014 TiME report was picked up with interest by those in the international community who wanted to know more about Myanmar's companies, both businesses and governments[10]. In meetings with MCRB, foreign investors and their consultants – and not only those from the West - were keen to know how actual or potential local partners performed on transparency, and whether they had in place commitments to business integrity, health, safety and environment (HSE) practices and respect for human rights.

Myanmar companies require above-average legal due diligence on the part of potential business partners, not least as a consequence of previous sanctions regimes, and the still extant US list of Specially Designated Nationals (SDN)[11] which contains some Myanmar individuals and companies. Even where companies are not named in lists, they may raise red flags in routine due diligence on account of their connections to military or 'politically exposed persons'[12], accusations of corrupt practices and human rights abuses. Information such as uptodate and complete company registers with ownership and shareholdings is not readily available (although incomplete information about Myanmar companies and their directors is now available on www.opencorporates.com). The ADB's support to DICA on the Companies Act also includes support to establish an online company registry.

Any company doing business in Myanmar, particularly if they come from North America or Europe, faces exceptional scrutiny of their operations to a degree which they would not face for investments in Laos, Cambodia, or Vietnam, which is an incentive to undertake human rights due diligence in line with the UN Guiding Principles on Business and Human Rights[13]. To encourage responsible policy and investments, the US government have made this scrutiny a legal requirement, introducing reporting requirements for its citizens investing in Myanmar[14]. By June 2015, 22 reports had been published, some of which contain useful information about the due diligence steps US companies are taking when investing in and trading with Myanmar[15]. The US government has also encouraged Myanmar companies, particularly those on the SDN list, to consider similar transparency about their operations. In putting together Section 3 of the TiME questionnaire, MCRB took the content of US Reporting Requirements into account.

[10] The 2014 TiME/Pwint Thitsa report has been downloaded almost 1,000 times and over 2,000 copies distributed

[11] http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/pages/burma.aspx. One company/individual (Dagon/U Win Aung) was removed from US SDN list during the period of this report.

[12] A politically exposed person (PEP) is defined in guidance from the OECD's Financial Action Task Force (FATF) as an individual who is or has been entrusted with a prominent public function.

[13] http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

[14] The US Reporting Requirements state that, "In the past, the absence of transparency and publicly available information with respect to foreign investment activities in Burma has contributed to corruption and misuse of public funds, the erosion of public trust, and social unrest, particularly in ethnic minority areas, which led to further human rights abuses and repression by the government and military. Public disclosure of information therefore will help new U.S. investment promote transparency and support government reform, a key U.S. foreign policy objective in Burma".

[15] http://burma.usembassy.gov/reporting-requirements.html

The Business and Human Rights Resource Centre through its Myanmar Foreign Investment Tracking Project[16] has - uniquely - proactively contacted companies to encourage them to disclose details about their operations in Myanmar. As of April 2015, 66 of the 118 companies contacted (i.e. 56%) had sent a response.

Other legislative requirements on foreign companies are trending towards a requirement to publish information about the human rights impact of their activities, including the activities of their business partners. For example, the UK's Modern Slavery Act of 2015 requires businesses to publish an annual slavery and human trafficking statement reporting the steps - if any - the company has taken to ensure that slavery and human trafficking are not taking place in its own business and any of its supply chains[17]. For example, this could include whether there are labour broker fees leading to debt bondage or retention of workers' identity documents. Myanmar companies who can publicly demonstrate that they are managing these risks will have a competitive advantage when it comes to attracting foreign business partners who are subject to these type of requirements in their home jurisdictions.

Perspectives from civil society organisations

MCRB has presented the 2014 TiME report at many meetings with civil society organisations and human rights defenders, and held a feedback session in February 2015 to assist with the design of the 2015 report. CSOs told MCRB that one of the main challenges of pursuing company accountability is finding company staff willing to take responsibility for receiving and acting on grievances and engaging with stakeholders. This is particularly challenging for joint ventures with government where the company tends to 'pass the buck' to the Ministry or the local authorities who pass it back.

Furthermore, few Myanmar companies have established a function charged with responding to the concerns of external stakeholders (which where it exists might be termed Community, Public, External or Corporate Relations or Sustainability). Those that have put resources into this have tended to be the best performing companies in the TiME transparency index. They have also often brought in foreign advisers to establish the function and draw on good international practice.

A new Question 26 of this year's report covered stakeholder engagement, and Question 35 covered operational grievance mechanisms (OGMs). To test the commitments of the companies who claim to have OGMs, MCRB has encouraged CSOs, if they have issues and grievances, to use those mechanisms to hold companies to account. We also encourage them to give MCRB feedback on whether companies are responsive.

The second point raised by CSOs was the desire for more information on company assets, particularly what land they own where and what purposes it is put to. A revised Question

[16] http://business-humanrights.org/en/search-responses-by-company-name-myanmar-foreign-investment-tracking-project http://business-humanrights.org/en/myanmar-foreign-investment-tracking-project

[17] http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/30/section/54/enacted

32 in the 2015 report scores companies on whether they have a policy or procedures on how the company acquires, uses and manages land, and report on its implementation, including identifying the specific land holdings which form part of its operations.

Perspectives from Myanmar businesses: the business case for transparency

There is a clear business case for Myanmar company transparency which Myanmar companies are beginning to recognise. As of June 2015 there were 222 Myanmar businesses now enrolled in the UN Global Compact[18] and several such as Shwetaung and KMD are publishing quality annual Communications on Progress. These businesses have recognised the value of aligning with an international standard for responsible business (the 10 Principles of the UN Global Compact). They are also communicating transparently on their responsible business activities related to those ten principles i.e. human rights, labour rights, environment and corruption. This is a step change from the traditional 'CSR' communication of Myanmar companies featuring photographs of philanthropic donations. A number of the leading companies who were recognised in 2014 TiME report as having the most transparent websites were keen to publicise their position in the Index. Indeed some smaller companies not included in the Pwint Thit Sa report have since asked MCRB if they too can be included in the scoring, as they see the opportunity such recognition gives for increasing the chances of partnership with foreign businesses and investors (see above). MCRB will consider whether an additional assessment of volunteer small companies is feasible as a supplement to the main 2015 report.

Furthermore, there is an internal business case. A website – and a Facebook page - is also a vital tool for any company to engage, inform and motivate its own staff. Mobile phone and internet penetration in Myanmar has increased from 7 to 45% in less than a year. Staff who can easily access up to date information about the company's approach to responsible business on a website are more likely to be able to apply that approach in their work. They will also be better ambassadors for the company with external stakeholders. The opportunity to work for a company with a reputation for transparency should also encourage recruitment and retention, a significant problem reported by many Myanmar companies. The company should also see more accurate media reporting of its activities if information is easily available.

Since publishing the 2014 TiME report, MCRB has offered to support any Myanmar companies - not only the 100 featured in this report – who want to improve their performance in the areas covered by the TiME report. Workshops were held on anti-corruption (September 2014)[19], human rights policies (October 2014) and human rights

[18] https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/participants

[19] http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/workshop-anti-corruption-programmes.html. This workshop was accompanied by the distribution of a Burmese translation of Transparency International's 'Business Principles for Countering Bribery (SMEs edition)

reporting (November 2014)[20] and grievance mechanisms (June 2015)[21]. All presentations from these workshops are available on MCRB's website.

In the present Myanmar environment, the 35 questions against which websites are assessed set a high benchmark for local companies. It is a benchmark which many established companies in the region would not achieve. It is therefore all the more commendable that a small group of Myanmar companies continue to make great efforts to increase transparency.

As mentioned above, greater business transparency is about more than company websites. It requires activity by business, government and civil society stakeholders, including the media. Following feedback on last year's report, this year MCRB is making recommendations to companies, government, investors and media and civil society organisations (see below).

[20] http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/pwint-thit-follow-up-mcrb-workshops.html
[21] http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/workshop-developing-effective-grievance-mechanism.html

Project Rationale and Methodology

The first Pwint Thit Sa/TiME study of 60 large companies' websites was inspired by Transparency International's 'Transparency in Corporate Reporting – Assessing the World's Largest Companies' TRAC report[22]. The Transparency in Corporate Reporting methodology depends on assessing the information which companies publish on their websites. The three areas examined are anti-corruption programmes (ACP), organizational transparency (OT) and country-by-country reporting of key financial information including tax. Only information which is published on the internet and available widely is scored for the purposes of the report.

MCRB adapted this methodology to suit Myanmar conditions. Myanmar companies are not multinational and therefore do not pay tax in different jurisdictions; and Myanmar stakeholders are particularly concerned about land, human rights, and HSE issues. As a result, the three categories chosen for TiME were:

1. Anti-corruption: Reporting on anti-corruption shows how committed a company is to combat corruption within its business and its supply chain
2. Organizational Transparency: this is a fundamental indicator of how transparent a company is regarding its size, structure and business ventures.
3. Human rights, Health, Safety and Environment (HSE): Disclosing policies in these areas and reporting on their implementation shows how committed a business is to protecting its workers, to the environment, and to preventing breaches of human rights

MCRB developed a set of 35 questions in 2014 against which websites were scored. The questions drew on the TRAC methodology for the first two categories, ACP and OT. The third category was developed by drawing on the US Reporting Requirements for Myanmar, the Global Reporting Initiative (GRI)[23], the Human Rights Reporting and Assurance Frameworks Initiative (RAFI)[24] and other expert input. The 35 questions

[22] http://gateway.transparency.org/tools/detail/310© Transparency International. All Rights Reserved. For more information, visit http://www.transparency.org.
[23] www.globalreporting.org
[24] http://www.shiftproject.org/project/human-rights-reporting-and-assurance-frameworks-initiative-rafi

used to score websites in 2015 were broadly unchanged (see Annex). However some adjustments were made to the third section on land, human rights and health, safety and environment (HSE) to reflect civil society feedback (see above) as well as evolving international reporting practices on human rights.

Company selection

The same research and scoring methodology was used as in 2014, but the list was expanded to cover 100 Myanmar companies. MCRB selected these companies from those who paid significant commercial and/or income tax, based on the top 1,000 tax payers lists published by Internal Revenue Department for the 2013/2014 fiscal year. Additionally some companies were included who, while not major tax payers in 2013/2014, have a significant role in the Myanmar economy. While most of the companies included in the 2014 report were also reviewed this year, a few dropped out as a result of not featuring in the taxpayers list.

Groups

There is inconsistent usage of the word ‘Group’ in Myanmar. Some ‘Groups’ have a clear legal structure with subsidiary companies. Others consist of a loose alliance of companies who may be presented publicly as a Group but have no overarching legal entity. Where companies had a common major shareholder but operated in different sectors, and it appeared that they were managed and accounted for as separate entities, this year’s report assesses them separately[25]. However given the lack of transparency concerning Groups and their structures, and lack of feedback from some companies when approached for clarity about company organisational structures, the approach taken by this year’s report to identifying a Group for assessment may not be totally consistent. MCRB will seek to refine it in future as more information about company structure becomes available.

Subsidiaries with websites

Subsidiary companies were generally grouped under their parent company or Group. As in 2014, the Group’s website was used as a primary reference for website review. However this year, where a Group website did not exist, subsidiary websites were taken into account. Where relevant information was found, any points applicable to these websites were calculated on a pro rata basis, on the assumption that the other subsidiaries were not applying these policies. This brought some companies who had scored nil in 2014 into the scoring table by virtue of having a website for one or more companies in their group[26].

[25] Companies assessed separately for this reason were Max Group and Ayar Bank (common shareholder U Zaw Zaw) and the companies with significant ownership by U Thein Tun, namely Myanmar Golden Star, Tun Foundation Bank, and Myanmar Consolidated Media (which owns Myanmar Times).

[26] Subsidiary websites contributed to the overall scores of Eden Group (Myanmar Apex Bank and Eden Hotels), International Group of Entrepreneurs (IGE) (Hotel Amara), KY Kyaw Kyaw (Steel King Co), Union of Myanmar Economic Holdings (Myawaddy Trading), Yuzana Group (Yuzana Hotel).

Contacts with companies

Companies were contacted at several stages. Hard-copy introductory letters were mailed to the head office of each company in March, and also emailed to those with a contact email address or where individuals in the company were personally known to MCRB. The letters informed the companies of the research MCRB was commencing and provided deadlines for each phase of the project.

After desktop research on company websites, preliminary scores were sent out to companies in first week of May, with scoring guidance. Companies were informed that scores would be based on website content as of end June 2015. They were encouraged to engage with MCRB to clarify issues, let us know if public information had been missed, update and expand on websites.

We were, as in 2014, hampered in our ability to communicate with some companies due to the absence of a website, let alone one with reliable contact information. Even where companies had a website, it appeared that information about the Pwint Thit Sa project was not reaching appropriate managers for response, in some cases because there was no corporate function to handle such an initiative.

However over twenty companies[27] were either contacted personally by MCRB staff, or got in contact with MCRB on receiving the letters. Several companies significantly updated their websites in response. In some cases a company contacted MCRB to express a preference not to be rated. However this did not have any bearing on MCRB's approach, since the selection of companies was based on size, using the taxpayers list.

Reality Checks

It remains the case that the main methodological weakness of this research is that it should not be taken as a measure of the company's performance on health, safety and the environment (HSE), human rights and anti-corruption. It only measures the amount of published information on each company's website. MCRB has not been able to check the accuracy of that published information or make an assessment of how the company applies its stated policies and standards internally and externally. However, we start from the assumption that companies who address these issues on their websites and have such policies recognise their importance. Also, where a company is transparent about its activities and commitments, this strengthens the ability of its stakeholders and civil society groups to hold them to account against those commitments and recognise where they are performing in line with them, which should in turn drive better performance on the ground.

[27] A1 group of companies, Asia Metal Construction (only to inform us of name change to Moattama Holdings; Asia Metal Company Ltd was added to the US SDN list in December 2013), AYA bank, Capital Diamond Star Company, City Mart Holdings Limited, Eden, Eleven Media, Farmer Phoyarzar, Gold Uni, Htoo, IGE, KBZ, Myanmar Awba, Max Myanmar, MPRL, Myanmar Consolidated Media Holdings, MDG, Parami Energy, Pinya Manufacturing, SPA, Shwe Taung, SMART, Tun Foundation Bank, UPG, Zawgyi Premier

Nonetheless, to address concerns that companies might be developing and publishing attractive HQ policies but without rollout of behaviour in practice, this year MCRB made two changes. The first was to adapt the questions in section 3 of the report (human rights, land, HSE, stakeholder engagement) to incorporate a greater emphasis on reporting on implementation.

The second innovation was to seek feedback and specific grievances about the 100 companies from the public and in particular civil society organisations (CSOs), as a reality check. A meeting with CSOs was held on 24 February to invite comments. The feedback mechanism was publicised in the press conference launch, and feedback forms were included on the MCRB website. Very little specific input from CSOs was received however. MCRB also reviewed post-2011 media reports and other public criticism. As far as possible, these were sent to companies in June to invite them to comment or address the points raised on their websites. A summary of these is included in Annex.

Scoring

The scoring methodology resembles that of Transparency International. For the 35 questions, each question was given 1, 0.5, or 0 depending on the extent of information provided on the websites (see Annex). If a question was not relevant to the organization, it was given N/A and not considered when calculating the scores. To standardise the score to maximum of 10, the overall score was obtained by calculating an average of the scores derived for each section, which was then re-scaled between 0-10, similar to the methodology of Transparency International. The higher the score for each section, the more relevant information was published on the official website of the company.

Results

Overview

Overall, those companies who were most transparent in 2014 made further disclosures in 2015 and increased their TiME score. Almost all of the companies in last year's Top Ten were in the Top Ten this year but in a different order; competition amongst this leadership group to be the most transparent company intensified. Those companies such as Parami who led the way in 2014 and whose position in the table has slipped have not reduced their transparency. Indeed generally they too have improved. But other companies, in particular SPA/Yoma, have made greater efforts which has changed their relative placing. The most transparent companies in the 2015 TiME report are Serge Pun and Associates (SPA), Max Myanmar Group, and KBZ Group. More detail on their particular strengths is given in the sections below. SPA rose from 9th position in 2014 to 1st in 2015 as a result of significantly overhauling not just its website but also its environmental and social management systems. SPA/Yoma has benefitted in this from advice received from the International Finance Corporation (IFC) who are providing financial support and investment to Yoma Bank and also the Landmark Myanmar project. Yoma Strategic, the Singapore listed vehicle, also was recognised as 18th amongst 100 of the largest Singapore-listed companies in the ASEAN Corporate Governance Scorecard 2014[28]. However TiME sets a higher benchmark than the reporting requirements of the Singapore stock market.

Results table

Beneath the leading group, there are a number of large companies who have taken little or no steps to improve transparency in the last twelve months, in some cases still not establishing a website. Some companies without group websites have international partners such as Eden (Hilton), Pinya Manufacturing (Coca-Cola), and IGE (Petronas). Others have websites with little information, particularly on their anti-corruption programmes, include Myanmar Oriental Bank (IFC), IBTC (Heineken), Myanmar Golden Star (Carlsberg), Myanmar Distribution Group (Nestle), Sein Wut Hmon (BAT). To pass these international companies' due diligence and establish a partnership, the Myanmar company would have almost certainly be required to adopt commitments and controls on anti-corruption, so they should be able to publicise what these are.

Furthermore, MCRB hopes that international companies will share their experience and encourage greater transparency by their Myanmar partners in other areas, including

[28] http://www.yomastrategic.com/attachment/2015050609355017_en.pdf

Company Name	2015 Position	2014 Position	ACP Score	OT Score	HSE Score	TOTAL	UNGC Member	Media/ Civil Society Feedback
Serge Pun and Associates Group	1	9	2.95	3.33	3	9.28	Active	✓
Max Myanmar Group of Companies	2	3	2.95	3.12	3.16	9.23	Active (Max Energy)	✓
KBZ (Kambawza) Group of Companies	3	1	3.07	2.5	2.5	8.07	Active	
City Mart Holdings Company Ltd. (CMHL)	4	7	2.69	2.22	2.83	7.74	Active	
SMART Technical Services	5	6	2.95	2.08	2.33	7.36		
Parami	6	2	2.69	2.08	2.16	6.93	Active	
Shwe Taung	7	4	2.18	1.25	3.16	6.59	Active	
MPRL E&P	8	5	1.54	2.08	2.5	6.12		
AYA Bank	9	NA	0.77	2.5	0.93	4.2		
Dagon Group of Companies	10	8	1.02	1.39	1.33	3.74	Active	✓
KMD Co., Ltd.	11	12	1.41	0.69	1.33	3.43		
Asia World Group of Companies	12	37	2.04	0	0.5	2.55	Active	✓
Golden Key Group of Companies (Mikko Group)	13	NA	0	1.67	0.17	1.84		
Myanmar Citizen Bank	14	NA	0	1.46	0.33	1.79		
MK Group	15	10	0	1.39	0.17	1.56		
Capital Diamond Star Company Limited	16	18	0	1.11	0.17	1.28		
KMA Group of Companies	17	11	0	1.11	0.17	1.28		✓
Myanmar Golden Star	18	13	0	1.11	0.17	1.28		✓
United Paints Group	19	31	0	1.11	0.17	1.28	Advanced	
Dawn (Ah Yone Oo) Construction	20	NA	0	1	0.17	1.17		
Myan Shwe Pyi Tractors	21	NA	0	0.83	0.33	1.16		
Apex Gas and Oil Public Limited	22	NA	0	0.56	0.33	0.89		
Myanmar Distribution Group	23	19	0	0.56	0.33	0.89		
Ta Gaung Bwar	24	26	0	0.7	0.17	0.87		
ACE Group of Companies	25	14	0	0.83	0	0.83		
Sein Wut Hmon	26	NA	0	0.56	0.17	0.73		✓
Sin Phyu Kyun	27	NA	0	0.56	0.17	0.73		
TZTM	28	20	0	0.56	0.17	0.73		
Eleven Media Group	29	21	0	0.56	0.17	0.73		
Tun Foundation Bank	30	NA	0	0.42	0.19	0.61		

Myanmar Oriental Bank	31	NA	0	0.42	0.17	0.59		
New Day Energy	32	51	0	0.42	0.17	0.59		
A1 Group of Companies	33	17	0	0.56	0	0.56		✓
Asia Myanmar Business Organization (AMBO)	34	NA	0	0.56	0	0.56		✓
Myanmar Shwe Tharaphu (MGC)	35	NA	0	0.28	0.19	0.47		
Loi Hein	36	22	0	0.28	0.17	0.45		
Myanma Awba Group	37	46	0	0.28	0.17	0.45		
Naing Group of Companies	38	24	0	0.28	0.17	0.45		
Super One International	39	25	0	0.28	0.17	0.45		
Myanmar Consolidated Media Holdings	40	34	0	0	0.33	0.33		
Htoo Group of Companies	41	32	0	0.14	0.17	0.31	Active (AGD Bank, Apex Petrollum)	✓
Original Group	42	27	0	0.14	0.17	0.31		
Zaw Gyi Premier	43	30	0	0.14	0.17	0.31		
Aung Kan Bo	44	NA	0	0.28	0	0.28		
International Beverages Trading Co., Ltd. (IBTC)	45	NA	0	0.28	0	0.28		
Myat Eaindray Group of Companies	46	NA	0	0.28	0	0.28		
OK Group	47	NA	0	0.28	0	0.28		
KY Kyaw Kyaw Business Group	48	NA	0	0.14	0.08	0.22		
Nawng Tung Hotels Group	49	NA	0	0	0.17	0.17		
Ya Thar Cho Industries	50	58	0	0	0.17	0.17		
AA Group of Companies	51	NA	0	0.14	0	0.14		
Eden Group of Companies	52	42	0	0.03	0.03	0.06		✓
Union of Myanmar Economic Holdings (UMEHL)	53	55	0	0.02	0.02	0.04		
International Group of Entrepreneurs (IGE)	54	45	0	0	0.03	0.03		✓
Yuzana Group of Companies	55	59	0	0	0.03	0.03		✓
ESI Food	56	NA	0	0	0	0		
Farmer Phoyarzar Company Limited	57	NA	0	0	0	0		
Global Treasure Bank (MFLB)	58	NA	0	0	0	0		
Myat Noe Thu	59	NA	0	0	0	0		
New Golden Gate 1991 Co., Ltd.	60	NA	0	0	0	0		
Super Seven Stars	61	35	0	0	0	0		

Companies that do not have a website

Asia Metal construction
Aung Chan Thar Construction and Service
Aya Jade
Ayer ShweWah
AyeyarYadanar
Ben Hur Group
Diamond Mercury (UNGC Active)
Eastern Yoma Estate Investment
Ever Winner
First Private Bank
Fisheries & Marine Product 2000
Gold Uni Investment Co., Ltd
Green Light Treasure Co., Ltd
Khine Khine Phyo International Trading Co., Ltd
Lighthouse Enterprises Ltd.
Mother Trading & Construction Co., Ltd
Myanmar Economic Corporation
Myanmar Might Industrial Co., Ltd
Myanmar Ta Kaung Gems & Trading Co., Ltd
Myit Mahar Trading Co., Ltd
Pinya Manufacturing Co., Ltd. (PMC)
Punyoma International Co., Ltd
Ruby Dragon Group of Companies *
Rural Development Bank Ltd
Sein LomTaung Tan Gems Jade, Mining and Co-operative Marketing Co., Ltd.
Sein Ngwe Mya Trading Co., Ltd.
Shu San Trading Enterprise (SSTE)
Shwe Gaung Gaung Gems Co., Ltd
Shwe Me' Co., Ltd
ShweThan Lwin Group of Companies
Six Winner Brothers Co., Ltd
Smile World Co., Ltd
Taw Win General Trading Co-op., Ltd
Thitsar Shwe War Co., Ltd
Tin Win Tun International Trading Co., Ltd
Tunn Akaree Co., Ltd
Unity Gems Co., Ltd
Yangon City Bank Ltd
Zaykabar Co., Ltd *

* Media/Civil Society Feedback

those in Section 3.

Media companies, who should be expected to be leading the way in terms of publishing information could also increase their corporate transparency. Shwe Thanlwin continues to have no website, while Myanmar Consolidated Media and Eleven only publish a small amount of corporate information.

There was a slight improvement in the percentage of companies establishing websites. Five companies[29] which last year were reported not to have a website were found to have developed one. Sixty-one of the 100 companies assessed had websites, although of these, five companies only had websites for some subsidiaries and were therefore scored on a pro rata basis (see footnote 25). Furthermore, one of them was 'Under construction' with no information[30] and therefore scored zero. Of the two military-owned companies, Myanmar Economic Corporation makes available to visitors a hard copy report with information about its businesses and structure. But it does not have a website and

[29] Asia World, Myanma Awba Group, New Day Energy, OK Group, and Yathacho.
[30] Myat Noe Thu Company.

therefore continues to score zero. The Union of Myanmar Economic Holdings was this year scored for Myawadi Trading's website but there is negligible information available on this.

For many companies, including many of the most transparent, the websites and in particular corporate governance information was in English only. Some companies appeared to be using Facebook pages for Burmese language posting. Myanmar Awba was an exception to this, having only a Burmese language website. Lack of updated Burmese language websites raises questions for communication with their main stakeholders, as well as employee awareness of and understanding of policies. Certain scores were adjusted this year so that a 1.0 score required the company to publish Burmese language documents where these were applicable to all employees e.g. employee or anti-corruption codes[31].

Finally, MCRB has continued concern about the lack of transparency of some of these large companies involvement as traders and as miners in the multibillion dollar jade sector[32]. Forthcoming research by Global Witness is expected to shine a light on which companies are believed to be involved. Given the value of the sector, and the commercial taxes paid by those who participate in the government's auctions, the TiME list of 100 companies inevitably contains a high proportion involved in jade. Those multi-sector conglomerates with websites who are involved in the sector such as Asia World, Htoo and KBZ publish minimal information on their jade-related activities.[33] Many companies involved in jade as traders or miners have no websites[34].

Those companies in the TiME Index who are in the jade sector and have commitments to anti-corruption and HSE need to demonstrate how they are able to apply these in the sector, given its conflict and poor governance. One of the ways they can demonstrate their commitment to tackling corruption is by making early disclosure of data in line with the EITI standard, such as what mining licences they hold, what they are paying to the government in taxes and other fees, what their production levels are, what the terms of their contracts are and who their ultimate beneficial owners are. Those who claim to have left the sector should publish full details of their exit.

[31] CityMart, Parami, KBZ, Max, SPA and SMART all have published employee codes of conduct in Burmese.
[32] Forthcoming research by Global Witness is expected to shine a light on which companies are believed to be involvedthe sector's main players.
[33] Max Myanmar claims to have exited the sector. See http://www.maxmyanmargroup.com/index.php/news-room/news-release/189-max-myanmar-group-ceased-jade-mining-activities-since-2012
[34] Examples of jade trading and mining companies without websites include Ayar Yadana, Ever Winner, Gold Uni, Green Light Treasure, MEC, Myanmar Ta Kaung Gems & Trading Co, Ruby Dragon Group, Sein Lom Taung Tan Gems Jade, Mining and Co-operative Marketing Co, Shwe Gaung Gaung Gems Co, Shwe Thanlwin, UMEHL and Unity Gems.

Performance by section

Anti Corruption Programming (ACP)

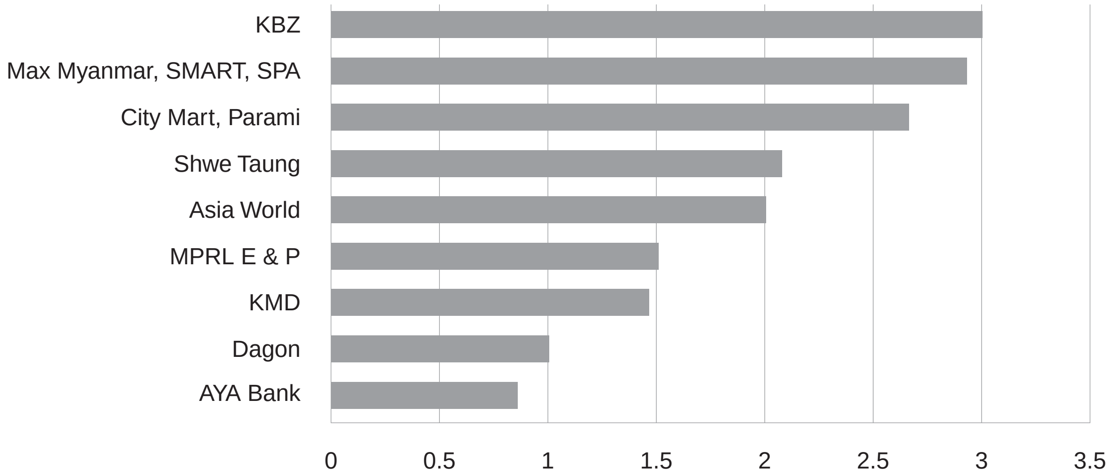

Only 12 companies out of 62 reported on ACP, making it the section with the least amount of published information.

Principle 10 of the UN Global Compact, to which a number of the companies in the TiME Index have committed, says that 'Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery'. The UNGC suggests that this should be implemented both through organisational change at the company level[35] and through collective action at the country level such as multi-stakeholder dialogue, and integrity or compliance pacts with industry peers. To date, there has been no such collective action in Myanmar. The companies listed in the above chart could initiate this as a way of reinforcing their commitment and leadership, perhaps focussed on advocating for improved transparency of government tender processes, or customs clearance.

[35] Under the UNGC Guidance for the 10th principles, companies are asked to integrate anti-corruption and compliance measures into their business strategies and operations; develop their own code of conduct, including the implementation of a zero tolerance policy and a range of rules and regulations concerning gifts, political contributions, charities and travel; and apply these policies, by implementing a range of actions, including the establishment of anonymous hotlines, employee training, supply chain management, risk assessment and disciplinary measures. See https://www.unglobalcompact.org/take-action/action/anti-corruption-in-business for more information

Also, the current Myanmar legal regime concerning corruption is still not completely in line with Myanmar's obligations under the UN Convention Against Corruption (UNCAC) to address private sector corruption. The UN Office of Drugs and Crime (UNODC) is supporting Myanmar's Anti-Corruption Commission (ACC) as the country undergoes its first review of UNCAC implementation in 2015/2016. This is expected to identify specific gaps in its legal and enforcement frameworks in comparison to the provisions of the UNCAC and how to address them. In particular, Article 26 of UNCAC requires that Myanmar establishes liability of legal persons for participation in corruption offences, whereas Myanmar's Anti-Corruption Law (2013), Penal Code and Myanmar Commercial Act (1914) appear to suggest that both domestic and foreign firms based in Myanmar are not liable for participating in corruption offences. There are also no penalties or sanctions (i.e. dissolution, debarment from public contracts, significantly higher monetary penalties for legal persons, etc) that are specifically targeted at firms which are involved in corruption.

More Myanmar companies are encouraged to get ahead of future legislative changes and introduce effective anti-corruption measures as well as demonstrating leadership from the top.

Organizational Transparency

Out of 62 companies with websites, 51 companies reported on Organizational Transparency, making it the section which Myanmar companies report on most. The top performing companies are in the chart below:

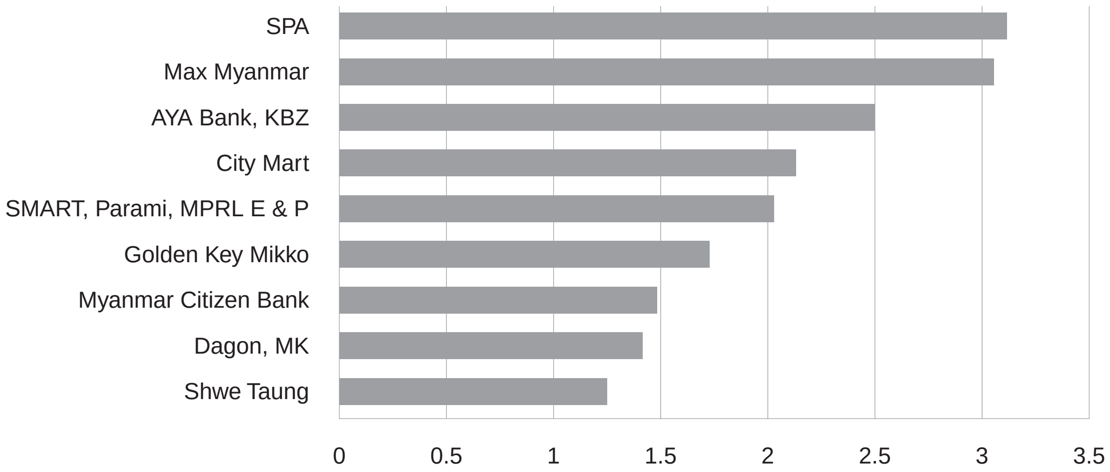

During this period, in addition to clarifying corporate structures, several leading companies added more financial data on actual tax payments. Previously the government taxpayers list only provided information on a range for which the company's taxes. A few companies - mostly banks – also scored higher by publishing their audited financial documents. However a number of the leading private companies declined to do this as it is not a legal requirement in Myanmar.

HSE, Human Rights and Land

This - the area of most interest to the core mandate of MCRB - was the area of greatest improvement for the leading companies. As mentioned above, the ten questions in this third section were adjusted slightly in 2015 to put greater weight on reporting on implementation of policies. In 2016, this element might be further strengthened to differentiate between leading companies, many of whom now have a full suite of policies and processes. Reporting implementation of HSE and human rights policies with real case studies and statistics is a challenge that even the best multinationals struggle with.

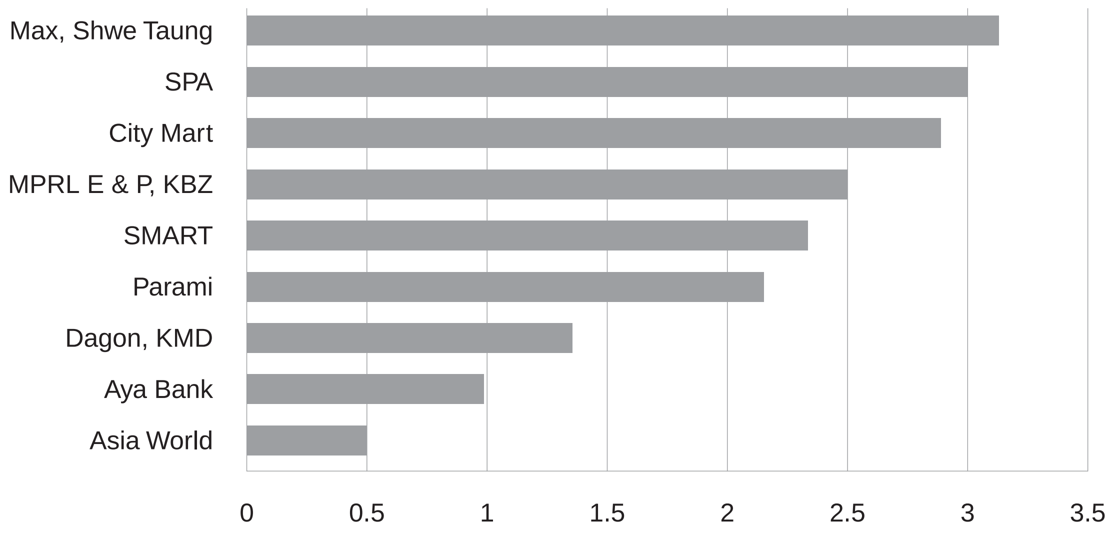

Particular improvements in this year's report were the publication of safety statistics (Q31) by SMART, MPRL and SPA, and environmental and social impact assessments by Max, SPA, Shwetaung and Dagon (Q34). While the conduct and quality of most of these EIAs is generally not in line with international standards, their publication is a first start towards a time where impact assessments and the associated environmental and social management plans as a means of promoting corporate accountability. Once the government's EIA procedures are finalised, there will be legal requirements for transparent consultation processes and publication. Currently what is required is a grey area.

Several companies, including City Mart, Aya Bank, Max and MPRL, showed good practice on stakeholder engagement (Q26) and grievance procedures (Q35). MCRB tested the Contact Points given on websites to see whether they worked, but has not tested grievance mechanisms. MPRL's public reporting on the implementation of its grievance mechanism[36] stands out not only as the leading practice in Myanmar but internationally. Principles 29 and 31 of the UN Guiding Principles for Business and Human Rights give more information about what constitutes an effective grievance mechanisms. It particular they should be legitimate, accessible, predictable, equitable, transparent, rights-compatible,

[36] http://www.mprlexp.com/images/Grievance_Mechanism_Progress_Update.pdf

and a source of continuous learning. They should be designed in collaboration with potential users of the grievance mechanism.

Section 3 also covers policies on land acquisition and resettlement (Qs 32 and 33). These issues are the subject of many of the media reports recorded about the 100 companies. However many of those companies most criticised in the media for land grabs such as Asia World, Yuzana and Zaykaba do not make any claims to have policies on land or resettlement or to apply international standards.

Recommendations

To Myanmar companies :

- Establish websites with corporate information (including that contained in the 35 TiME questions) ideally in Myanmar and English languages, as one means to communicate with employees and stakeholders.
    - Public reporting could also include the corporate mission and values, how these values are integrated into daily operations, and how the company is identifying and mitigating financial and non-financial risks.
- Adopt a recognised reporting framework such as the UN Global Compact (and make use of associated reporting guidance to achieve a high quality COP), or the Global Reporting Initiative. Ensure that these reports are easily accessible from the company website.
- Establish and implement anti-corruption programmes for the company. Publish annual information about the implementation of these programmes – including training and dissemination undertaken, and any major incidents - on the company website.
    - Transparency International's 'Business Principles for Countering Bribery' (SMEs edition) provides guidance for companies. A Burmese translation is available from MCRB's website.
- Pursue collective action with other businesses to combat corruption, for example concerning advocacy on public tender processes, or customs clearance.
- Publish complete details of subsidiaries, affiliates, joint ventures and other related entities, and data about numbers of employees
- Publish the audited financial accounts submitted to the Myanmar government, and environmental and social impact assessments
- Publish other implementation data such as health and safety statistics, details of human rights due diligence, and how complaints under the grievance mechanisms have been handled, in particular where the company is involved in the jade sector, or other high-risk sectors such as mining, oil and gas, or hydropower.
- For jade or gems mining and trading companies, make early disclosure of data in line with the EITI standard, such as what mining licences they hold, what they are paying to the government in taxes and other fees, what their production levels are, what the terms of their contracts are and who their ultimate beneficial owners are.
- Ensure relevant staff attend MCRB training courses and resources on these issues and use the resources on www.mcrb.org.mm)

To the Myanmar government :

- Include a requirement[37] in the revision to the Myanmar Companies Act (Article 131A (Directors report)) for non-financial reporting for large Myanmar companies to encourage large Myanmar companies to increase the amount of information they make public on issues such as corruption, company organisation, HSE, labour, human rights.
- Include similar disclosure requirements for companies listing on the Myanmar Stock Exchange. For example, in the Rules implementing the Securities Exchange Law which are currently in draft.
- Establish a free online searchable registry of companies, including their directors and shareholdings, and submitted reports and accounts
- Require all companies in receipt of an Myanmar Investment Commission (MIC) Permit to:
    1. Publish, within six months of the end of the company's financial year, an annual sustainability report in Myanmar language, (and other languages where appropriate). This report should address how the company has invested responsibly in Myanmar (see above for guidance). It should be published on the company website. The web link for the report should be notified to DICA.
    2. Establish, within six months of receipt of the MIC Permit, an effective grievance mechanism designed in collaboration with affected stakeholders. This should be notified to DICA, and any relevant line ministry, together with the name and contact details of the responsible officer. This mechanism should be publicised on the company's website as well as being accessible to those who the company may affect. A short report on the implementation of the grievance mechanism should be included in the annual sustainability report.
- Include non-financial criteria relating to responsible business conduct in public tendering and procurement processes, and ensure these processes are conducted transparently
- In addition to meeting requirement 3.12b of the EITI Standard (which requires that the EITI Report documents the government's policy on disclosure of contracts and licenses that govern the exploration and exploitation of oil, gas and minerals), take steps to disclose contracts and agreements that establish the terms for the exploitation of oil, gas and minerals (as encouraged under 3.12a).

[37] When designing such a requirement, the Myanmar government could look to the requirement for a Strategic Report in the UK Companies Act and specifically draw on key elements of Article 4141A of The Companies Act 2006 (Strategic Report and Directors' Report) Regulations 2013. Article 19A (Non-financial statement) of the EU Directive 2014/95/EU on disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups which applies to large undertakings with more than 500 employees is also relevant. This requires large companies to include in the management report a non-financial statement containing information to the extent necessary for an understanding of the undertaking's development, performance, position and impact of its activity, relating to, as a minimum, environmental, social and employee matters, respect for human rights, anti-corruption and bribery matters.

To Parliament :

- Take the above recommendations concerning the draft Companies Act and draft Investment Law into account when making amendments
- Continue to press for transparent public tendering and procurement processes and publicly highlight questionable decisions

To the investor community :

- Engage with Myanmar companies to ensure that they meet or exceed international standards on responsible business conduct and report robustly on how they manage risks and impacts associated with their operations, including their supply chains
- Press for companies to supply reliable data, audited by a third party.

To Myanmar civil society organisations, including the media :

- Use the data published by companies to hold them accountable and monitor their public commitments to respecting human rights, HSE and labour rights. Raise with companies any examples where they are failing to live up to those commitments
- Participate in consultations and other forms of stakeholder engagement

Annex 1 : Scoring Schedule

Reporting on anti-corruption programmes

1) Does the company have a publicly stated commitment to anti-corruption?

1.0 point - If there is an explicit statement of "zero tolerance to corruption" or equivalent (i.e the commitment to fight any corrupt activities)

0.5 point - If there is no general anti-corruption statement, but only reference to public sector/governmental corruption
If there is a weaker, less direct statement
If a company is a signatory of the UNGC and it explicitly underscores its commitment to the 10th principle

0 point - If there is no explicit statement/ commitment, even if relevant policies are there
If a company is a signatory of the UNGC, but there is no explicit reference to commitment to the 10th principle

2) Does the company publicly commit to be in compliance with all relevant laws, including anti-corruption laws?

1.0 point - If there is an explicit statement of such a commitment for all jurisdictions in which a company operates
A reference to all laws shall be deemed to include anti-corruption laws, even if they are not specifically mentioned

0 point - If there is no explicit reference to compliance with laws or the reference to compliance with laws excludes or omits anti-corruption laws

3) Does the company leadership (senior member of management or board) demonstrate support for anti-corruption?

1.0 point - If the company leadership (senior member of management or board) issues a personal statement that specifically highlights the company's commitment to anti-corruption
If the company leadership (senior member of management or board) issues a personal letter of support for company's code of conduct or equivalent and the code of conduct includes anti-corruption policies

0 point - If the statement fails to specifically refer to corruption or is not inserted into a code of conduct
If the statement is not issued by the appropriate individual
If there is no such statement

4) Does the company's code of conduct/anti-corruption policy explicitly apply to all employees and directors? (Directors= Board of Directors = Supervisory Board)

1.0 point - If the policy explicitly mentions that it applies to all employees and directors, regardless of their position in corporate hierarchy. There can be no exception for any country of operation

0.5 point - If the policy applies to all employees, but does not explicitly mention directors
If the policies apply to a selected group of employees only, i.e., to managers
0 point - If there is no explicit statement that the code of conduct applies to all employees and directors

5) Does the company's anti-corruption policy explicitly apply to persons who are not employees but are authorised to act on behalf of the company or represent it (for example: agents, advisors, representatives or intermediaries)?
1.0 point - If such persons must comply with the policy
0 point - If such persons are only encouraged to comply with the policy
If such persons are not covered by anti-corruption policy or they are specifically excluded from the policy

6) Does the company's anti-corruption programme apply to non-controlled persons or entities that provide goods or services under contract (for example: contractors, subcontractors, suppliers)?
1.0 point - If all of the following three elements are fulfilled:
1) Such persons/ entities are required to comply with the company's anti-corruption programme, its equivalent or with a supplier code issued by the company; and
2) The company performs anti-corruption due diligence on such persons/entities; and
3) The company monitors such persons/ entities
0.5 point - If such persons/ entities are only "encouraged" to comply with the policy or if only one or two of the three elements above are present
0 point - If there is no reference to such persons/ entities; or they are not specifically required to comply with the company's policy or equivalent

7) Does the company have in place an anti-corruption training programme for its employees and directors? (Directors= Board of Directors = Supervisory Board)
1.0 point - If the company states in public documents that such a programme is in place for employees and directors (the reference to the training programme may focus explicitly on training on the anti-corruption policies, but it can also refer to training on the code of conduct, if it includes anti-corruption provisions. It should give data on numbers of staff trained.)
0.5 point - If the company states in public documents that such a training programme is in place for employees but not for directors (or vice versa)
If there is public information about a training programme for employees and directors on all ethical/ integrity issues, and from other sources, we can infer that includes anti-corruption policies
0 point - If there is no public reference to such a training programme

8) Does the company have a policy on gifts, hospitality and expenses?

1.0 point - If the company has a policy regulating the offer, giving and receipt of gifts, hospitality or expenses. The policy must cover the following elements:

1) Either offer or giving of such items,
2) Receipt of such items,
3) A definition of thresholds (descriptive or quoted as amounts) for acceptable gifts, hospitality or expenses, as well as procedures and reporting requirements.

Attention : The exact guidance for employees does not have to be publicly available. There must be publicly available information that such guidance exists and that it includes all required elements.

0.5 point - If some but not all of the elements enumerated above are present

0 point - If the company does not disclose that it has such policy

9) Is there a policy that explicitly prohibits facilitation payments?

'Facilitation payments" are payments made to expedite or secure the performance of a routine governmental action, by an official, political party, or party official.

Attention : facilitation payments are illegal in most countries but they are not prohibited under the foreign bribery laws of some countries, such as the U.S Foreign Corrupt Practices Act. Nevertheless, we expect them to be prohibited in all countries in which a company operates

1.0 point - If there is an explicit prohibition and not only simple discouragement of such payments (recognising that exceptions may be made for life or health threatening situations)

0 point - If such payments are discouraged or regulated internally (i.e allowed after being approved by the manager)
If such payments are "allowed if permitted by local law"
If there is no reference to facilitation payments or they are specifically permitted

10) Does the programme enable employees and others to raise concerns and report violations (of the programme) without risk of reprisal?

1.0 point - If the publicly-available policy specifies that no employee will suffer demotion, penalty or other reprisals for raising concerns or reporting violations (whistle-blowing)

0 point - If there is no explicit policy prohibiting such retaliation

11) Does the company provide a channel through which employees can report suspected breaches of anti-corruption policies, and does the channel allow for confidential and/or anonymous reporting (whistle-blowing)?

1.0 point - If there is public provision of such a channel in a form that assures full confidentiality and/or anonymity, and two-way communication with the whistle-blower for any needed follow-up on the disclosure

0.5 point - If there is such a channel, but two-way communication with the whistleblower is not assured

0 point - If there is no such channel or the channel allows for neither confidential, nor anonymous reporting

12) Does the company carry out regular monitoring of its anti-corruption programme to review the programme's suitability, adequacy and effectiveness, and implement improvements as appropriate?

"The enterprise should establish feedback mechanisms and other internal processes supporting the continuous improvement of the Programme. Senior management of the enterprise should monitor the Programme and periodically review the Programme's suitability, adequacy and effectiveness, and implement improvements as appropriate" (from TI's Business Principles for Countering Bribery).

1.0 point - If there is public information on regular or continuous monitoring of all the anti- corruption programme including outcomes.

0.5 point - If there is information on regular or continuous monitoring of all sustainability issues (without specific reference to anti-corruption policies and procedures) and additionally some implicit information that company's anti-corruption programme should be included

0 point - If there is information on some monitoring, but it is not a regular or continuous process
If there is only compliance-related monitoring in place without specific reference to the review of programme's suitability, adequacy and effectiveness
If there is only oversight or audit of the report (which mentions the programme)
If no monitoring is publicly mentioned

13) Does the company have policy on political contributions that either prohibits such contributions or if it does not, requires such contributions to be publicly disclosed?

"Political contributions" refers to contributions of cash or in-kind support for a political party, cause or candidacy. Both direct and indirect contributions, i.e., through associations to which a company is a member will be considered.

Attention : It is not required that companies prohibit political contributions, but it requires transparency in this field. Such transparency can be achieved by either publicly disclosing all contributions or by prohibiting them.

1.0 point - If a company either publicly discloses or prohibits its political contributions (in all its countries of operations)

0 point - If political contributions are regulated but not disclosed or prohibited (e.g. there is a special internal approval procedure and internal reporting system for such contributions, but the actual payments are not made public)
If political contributions are disclosed only for certain countries, e.g. for company's home country

If a company's policy refers only to contributions by employees but not to contributions by a company
If political contributions are not regulated and/or disclosed

Reporting on organizational transparency

14) Does the company disclose all of its fully consolidated subsidiaries? I.e. number of companies having a CEO/Chairman duality.

1.0 point - If there is a full list of such subsidiaries
0.5 point - If there is a list of material/ main subsidiaries
0 point - If there is only list of domestic subsidiaries or incomplete list of subsidiaries/ if there is no such list of subsidiaries

15) Does the company disclose percentages owned in each of its fully consolidated subsidiaries?

# of point - See guidance for question 14

16) Does the company disclose countries of incorporation for each of its fully consolidated subsidiaries?

# of point - See guidance for question 14

17) Does the company disclose countries of operations for each of its fully consolidated subsidiaries?

# of point - See guidance for question 14

18) Does the company disclose all of its non-fully consolidated holdings?

For question 18-21: "non-fully consolidated holdings" include all non-fully consolidated entities, such as associated companies, joint ventures, entities consolidated by equity method.

1.0 point - If there is a full list of such companies
0.5 point - If there is a list of material/ principal/ significant/ main companies
0 point - If there is no list of such companies
If there is only a list of domestic entities or other incomplete information
N/A – If a company does not have any non-fully consolidated entities (the question will not be used to calculate the scores)

19) Does the company disclose percentages owned in each of its non-fully consolidated holdings?

# of point - See guidance for question 18
N/A – If a company does not have any non-fully consolidated entities (the question will not be used to calculate the scores)

20) Does the company disclose countries of incorporation for each of its non-fully consolidated holdings?

# of point - See guidance for question 18
N/A – If a company does not have any non-fully consolidated entities (the question will not be used to calculate the scores)

21) Does the company disclose countries of operation for each of its non-fully consolidated holdings?

# of point - See guidance for question 18
N/A – If a company does not have any non-fully consolidated entities (the question will not be used to calculate the scores)

22) Does the company disclose the names of each of its beneficial owner i.e the natural person (s) who directly or indirectly ultimately owns or controls the corporate entity?

1.0 point - If the company reports all of their beneficial owners
0.5 point - If the company reports some of their beneficial owners
0 point - If there is no report on the names of the beneficial owners

23) Does the company disclose information about its size such as the number of employees?

1.0 point - If the company reports the total number of employees at the Group Level
0.5 point - If the company reports its size for some subsidiary companies
0 point - If the company does not report on its size

24) Does the company publish audited financial reports?

1.0 point - If the company publishes audited financial reports
0 point - If there is no publication of audited financial reports

25) Does the company disclose what taxes and other payments it makes to the government?

1.0 point - If the company provides a complete picture of all the tax and other payments
0.5 point - If the company reports some tax or payment it makes to the government
0 point - If there is no report of anything regarding tax and payment it makes to the government

Human Rights, including Land, and Health, Safety and Environment (HSE)

26) Does the company explain how it identifies and engages with its stakeholders and provide a contact point for enquiries from stakeholders?

1.0 point - If the company explains its approach to proactively engaging with stakeholders and how it implements this engagement, and provides a named and functioning contact point for inquiries from stakeholders.

0.5 point - If a functioning contact point is provided but there is no commitment to proactive engagement with stakeholders
0 point - There is no functioning contact point.

27) Does the company have a public human rights policy commitment, consistent with international standards, which includes a commitment to recognising and respecting the rights of those who may be affected by the company's operations and identifies the main human rights risks its operations may create?
1.0 point - If the company has a published policy commitment (a standalone policy or human rights commitment as part of a broader policy or code of conduct) that refers to specific human rights and international standards such as the International Bill of Human Rights, the UN Guiding Principles on Business and Human Rights, ILO Core Conventions and IFC Standards
0.5 point - If the company has a published human rights policy or has made statements on respecting human rights, but has not been specific about its risks
0 point - If there is no public human rights policy or any related commitments.

28) Is the company publicly committed to carrying out human rights due diligence and does it report on the implementation of this commitment?
1.0 point - If there is a public commitment to carrying out human rights due diligence and reporting on how this commitment is implemented.
0.5 point - If there is a commitment, but no reporting on implementation, or vice versa
0 point - If there is no evidence of such a commitment.

29) Does the company have an employment policy which covers:

a. just and favourable remuneration
b. freedom of association and collective bargaining
c. non-discrimination including recruitment promotion and daily activities at the workplace?
d. forced labour
e. child labour

1.0 point - If the company has a published employment policy that covers at least four of these aspects.
0.5 point - If the company has a published employment policy that covers two or three of these aspects
0 point - If there is no evidence of such an employment policy on the website

30) Does the company have health, safety and environment (HSE) policies and procedures and report on their implementation?
1.0 point - If the company has public HSE policies and reports on their implementation
0.5 point - If there are relevant published policies on elements of HSE, but no reporting of implementation, or there is some reporting of implementation of the companies approach but no policies
0 point - If there is no evidence of an HSE policy or reporting on implementation

31) Does the company publish statistics on health and safety incidents in its operations?

1.0 point - If full statistics on health and safety incidents in its operations (including among any contractors) are reported on the website.
0.5 point - If some information about health and safety incidents is provided
0 point - If there is no reporting of health and safety statistics

32) Does the company have a policy or procedures on how it acquires, uses and manages land, and report on its implementation including identifying the specific land holdings which form part of its operations?

1.0 point - If there is such a policy/procedure which is consistent with international standards and the company reports on its implementation, and lists land holdings
0.5 point - If there is no such policy/procedure, but the company provides some explanation of how land has been acquired, used and managed (or vice versa)
0 point - If there is no information about on land acquisition, use or management

33) Does the company have a policy which deals with the displacement or resettlement of people caused by its operations and report on its implementation?

1.0 point - If the company has a policy on dislocation and resettlement that meets international standards (eg IFC Performance Standard 5), including a commitment to restoration of livelihoods, and provides information on how this has been implemented?
0.5 point - If there is no such policy but there is information on resettlement is provided, or vice versa.
0 point - No evidence of a policy or information about resettlement.

34) Does the company conduct and publish any environmental and social impact assessments and management plans which it is required to undertake, or chooses to do, and do these take human rights impacts into account?

1.0 point - If the company publishes all impact assessments and management plans and these take human rights impacts into account.
0.5 point - Some publication of impact assessments and management plans.
0 point - No published impact assessments and management plans.

35) Does the company have publicly available mechanisms to address complaints/grievances from its workforce and local communities?

1.0 point - If there are mechanisms to address complaints/grievances from both the workforce and local communities and these are made public, including information on their implementation
0.5 point - If there are mechanisms and processes to address complaints/grievances for both workforce and local communities but the process and its implementation is not made public.
0 point - If there is no evidence of public complaint/grievance mechanisms

Annex 2 : Summary of media reports and civil society feedback

Methodology

MCRB scanned media reports between 2011 and June 2015 for criticism relating to HSE, human rights and stakeholder engagement, using predominantly online sources, in Burmese and English, including the Parliament's Farmland Investigation Commission. Those reports listed below are not a comprehensive representation of media, civil society and public criticism of the companies concerned, and represents reports which were easy to identify with a link to the issues covered in TiME. There are likely to be other reports, including those not online, and those where the company's name has not been mentioned. It is only recently that Myanmar's domestic media has felt able to carry critical reports of large companies' business practices.

At the launch of the research phase in March, MCRB also invited inputs from the public, including civil society organisations (CSOs) on specific grievances concerning the company's activity. Respondents were asked to state whether they had sought to raise these grievances with the company and what the results had been.

As with claims to adoption and implementation of policies on company websites, MCRB has not been able to verify whether the allegations contained in these reports are correct, and in most cases has not been able to find any media reporting of whether they have been resolved. The company's website - where present - was examined for any comment or response. Where possible, a summary was also sent to the company for comment. Companies were encouraged to provide information about the issues via their website, including corrections to any misreporting. Only SPA (Pan Hlaing golf course) and Max Myanmar responded (concerning taking of sand from Ngapali beach).

A 1

Local opposition to plans for a coal-fired power plant to be built by A1 and Mitsubishi on the coast of Irrawaddy Region at Nga Yoke Kaung, particularly due to concerns about health impacts and pollution. See: Irrawaddy Division Minister Says No Coal Power Without Public's OK, The Irrawaddy, 25 November 2014 and Facebook: Stop-Dirty-Coal-Power-Plants-in-MyanmarBurma

Asia World

Relocation of Htone Bo village, 14 miles from Taungoo, due to Thauk Ye Khat Dam, lack of local benefits (eg electricity), inadequate compensation/livelihood restoration. See the following reports on Karennews.org: Villagers claim Company compensation not enough, 22 December 2012; Htone Bo villagers demand Asia World Company give back their land, 7 March 2013; and Villagers Protest Hydropower Dam – "This Is Our Land – We Want It Back…", 19 May 2015

Displaced people seeking to return to their villages in Tanintharyi have found their lands taken by companies like Asia World, Yuzana and Htoo and others to run palm oil plantations. See Displaced, Relocated And Our Land Given To Companies…9 January, 2014, Karen News)

Relocation of villagers from the site of Myitson dam in Kachin State to sites where they cannot maintain livelihoods, inadequate standards of replacement housing construction. See extensive press reporting include: Myitsone Dam Project on Hold, but Far From Dead, Irrawaddy, 6 November 2013 and 'Model Villages are not a Model', Kachin Development Networking Group, June 2013

Farmers from Ela Village in Lewe Township claimed inadequate compensation offered for paddy fields on 20 April 2011 for expansion of Naypyitaw Airport and said they have filed complaints to the president. See: Complaint about airport land grab submitted to President (in Burmese), Myanmar Times 22 May 2013

A report from a member of the public received by MCRB reports that Asia World and its subcontractor company Hopin was using heavy machinery and dredging machines to take sand from Mazin beach at Ngapali for hotel/airport construction in mid-May 2015.

AMBO
Confiscation of land in Chaung Thar for hotel without adequate compensation. 'We must accept the President's decision' (in Burmese), Myanmar Times, 27 December 2012

Dagon International Company
Following the confiscation of 70 acres for plantations by companies including Yuzana, Dagon International in around 2011, virtually all residents in the forest area except those under 18 have been charged under section 40(a) of the Forestry Law for illegally residing in forest areas. See: Farmers from Dekkhinathiri township in Nay Pyi Taw face new forestry law charges, Myanmar Times, 24 September 2012 and Myanmar Eleven, 14 January 2015

Eden Group of Companies
The coal mine part-owned by Eden Group and associated coal-fired power plant in Tikyit, Southern Shan State, has resulted in health problems, loss of land and livelihoods, including as a result of pollution and reduction of water resources. See Behind Tigyit Coal Project (In Burmese only), Myanmar Times, 5 February 2015 and Poisoned Clouds, Pa-Oh Youth Organisation, 2011.

Htoo Group
Displaced people seeking to return to their villages in Tanintharyi have found their lands taken by companies like Asia World, Yuzana and Htoo and others to run palm oil

plantations. See Displaced, Relocated And Our Land Given To Companies…9 January, 2014, Karen News)

International Group of Entrepreneurs (IGE)
The Minetong 700 MW Hydropower Plant Project, in which IGE has a share, is opposed by local communities and civil society organisations. Dam public consultation ends in protest, criticism, Myanmar Times 18 March 2015

KMA
Several farmers from Dagon Seikkan Township were injured in a clash with workers from the KMA Group of Companies when the farmers tried to stop the company workers from forcibly attempting to erect a fence around a 50-acre plot of farmland.
Download PDF - Myanmar Eleven E-Paper (February 11, 2014)

Farmers have tried to reclaim their farmland intended to for a KMA teak plantation near Taungoo, following a dispute over payment.
http://www.elevenmyanmar.com/local/bago-farmers-reclaim-land

Max Myanmar Company
Max Myanmar was accused of pumping sand from Ngapali beach and constructing an illegal sea wall for its hotel. See Max Myanmar in hot water over Ngapali allegations, Myanmar Times, 13 January 2014. Max subsequently issued a statement and also became the first company to publicly support the alliance against the sand-mining which is currently destroying beaches at Ngapali.

Myanmar Golden Star (MGS)
Farmland Investigation Commission received complaints that MGS took 169 acres of land in Ma-U-Bin Township and 520 acres of land in Seik Phyu Township. See Report of Farm land Investigating commission, August, 2013

Ruby Dragon Company
Reported by public to MCRB that the company has taken sand from Ngapali beach for construction at Jade Marina Hotel, Ngapali.

Sein Wut Hmon
Sein Wut Hmon was accused of taking land in Northern Shan State for rubber plantations in collaboration with the military. See: Guns, Cronies and Crops Global Witness, March 2015.

Serge Pun and Associates Group
The second report of the Parliament's Farmland Investigation Commission (available at http://www.mylaff.org/document/view/2488) noted that inter alia the, the land acquisition process of Department of Human Settlement and Housing Development (DHSHD) of Ministry of Construction in early 1990s relating to the tract of land, which include the land to be Pan Hlaing golf course and housing, were not complete in terms of completion of the processes as per the existing laws on land confiscation, by-laws, and prescribed procedures, rules and regulations and made recommendations for addressing this. In late 1990s, while adhering to respective existing laws, DHSHD sold the land to the joint

venture company which SPA has the majority shareholding for the development the said golf course. SPA briefed MCRB how these legacy irregularities had been amicably resolved in conjunction with respective parties involved.

Yuzana Group of Companies

Locals complain of air and water pollution from a Yuzana-owned cassava processing factory in Kachin State. Waste water has polluted streams causing fish deaths. Civil society source reporting to MCRB.

Six villages were forcibly relocated to a 'model village' for Yuzana cassava plantation, and suffered loss of livelihood and other social impacts. Company also practises forced labour by failing to pay workers and withholding NRC cards. See: 'Model Villages are not a Model', Kachin Development Networking Group, June 2013

In 2010, Kachin activists and farmers sued Yuzana Company after receiving no response to their complaints about a 2006 landgrab of over 3,000 acres in the Hukawng Valley for sugar and cassava. In 2014 they announced that they would take a further case 'Kachin farmers to sue Yuzana U Htay Myint', Myanmar Times, 29 May 2014

Displaced people seeking to return to their villages in Tanintharyi have found their lands taken by companies like Asia World, Yuzana and Htoo and others to run palm oil plantations. See Displaced, Relocated And Our Land Given To Companies…9 January, 2014, Karen News)

45 out of 53 workers of Yuzana Palm Oil Company sent a complaint to the Department of Labor, Employment and Social Security of Kawthaung for the company's failure to pay wages. See: The Myanmar Post, 1 April 2015

125 villagers continuing to live and farm on land allocated for plantations to companies including Yuzana and Dagon International were charged under section 40(a) of the Forestry Law for illegally residing in forest areas. See: Naypyidaw farmers in face new forestry law charges, Myanmar Times, 24 September 2012

Zaykaba

Residents beaten and houses destroyed by 300 thugs on land owned by Zaykaba company at Shwe Paukkan, northern Yangon. See: Four injured in Shwe Paukkan conflict (in Burmese), Radio Free Asia, 13 June 2015 and 'Sinbon villagers beaten by a gang of 300' (in Burmese), 7 Day Daily, 14 June 2015.

The 2nd report of the Parliament's Farmland Investigation Commission noted that 'Conflict continues between the permitted company and the original entitled farmers over the lands of Yangon Industrial Zone 4. Zaykaba Company should follow the decision and instruction of the Yangon Division Government, and continue with project activities only after the prescribed process of land confiscation have completed.

ပွင့်သစ်စစီမံချက် အစီရင်ခံစာ

rmwdum

အနှစ်ချုပ် ၃၈

၂၀၁၄ အစီရင်ခံစာအပေါ် ထင်ဟပ်မှုများ ၃၉
- အစိုးရလုပ်ဆောင်မှုအတွက် လက်ရှိအခွင့်အလမ်းများ
- နိုင်ငံတကာ ကုမ္ပဏီများမှ အမြင်များ
- အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှ အမြင်များ
- မြန်မာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ အမြင်များ- ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလေ့လာမှု

စီမံချက်ဆောင်ရွက်ရခြင်းနှင့် စနစ်တကျဆောင်ရွက်ပုံအဆင့်ဆင့် ၄၇
- ကုမ္ပဏီရွေးချယ်ခြင်း
- အုပ်စုများ
- ဝဘ်ဆိုဒ်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီခွဲများ
- ကုမ္ပဏီများနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း
- အရှိတရားစစ်ဆေးမှုများ
- အမှတ်ပေးခြင်း

ရလဒ်များ ၅၂
- ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်
- ရလဒ်ဇယား

အပိုင်းအလိုက် စွမ်းဆောင်ရည် ၅၈
- အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အစီအစဉ် (ACP)
- အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
- ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်(HSE)၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် မြေယာ

အကြံပြုချက်များ ၆၂
- မြန်မာကုမ္ပဏီများသို့
- မြန်မာအစိုးရသို့
- လွှတ်တော်သို့
- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအသိုင်းအဝိုင်းသို့
- မီဒီယာအပါအဝင် မြန်မာအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသို့

နောက်ဆက်တွဲ(၁) ၆၆
- အမှတ်ပေးစည်းမျဉ်း

နောက်ဆက်တွဲ(၂) ၇၇
- မီဒီယာဖော်ပြချက်များနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း အကြံပြုချက်များ အနှစ်ချုပ်

အနှစ်ချုပ်

အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် (HSE) တို့အတွက် မေးခွန်း ၃၅ ခုဖြင့် လုပ်ငန်းပမာဏကြီးမားသောမြန်မာကုမ္ပဏီ ၁၀၀ ၏ ကော်ပိုရိတ် ဝဘ်ဆိုဒ်များကို ဆန်းစစ်လေ့လာသည့် ဒုတိယမြောက် ပွင့်သစ်စ အစီရင်ခံစာကို မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနက ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအရှိဆုံး ကုမ္ပဏီ ၁၀ ခု သို့မဟုတ် အများစုမှာ ၂၀၁၄ တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအရှိဆုံး ကုမ္ပဏီ အများစုနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း နံပါတ်စဉ်များ ပြောင်းသွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ တွင် အမှတ်အများဆုံးရရှိသည့် ကုမ္ပဏီများမှာ Serge Pun and Associates(SPA)၊ မက်စ်မြန်မာနှင့် ကေဘီဇက်အုပ်စုတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိပ်ဆုံးတွင်ရှိနေသည့် ကုမ္ပဏီများသည် ဘဏ္ဍာရေးအချက်အလက်များ၊ နစ်နာမှုကုစားရေး ယန္တယားများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ သက် ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ ထုတ်ပြန်ခြင်းစသည့် နယ်ပယ်များတွင် တိုးတက်မှုများရှိခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အခြား ကုမ္ပဏီများစွာ (ဆန်းစစ်လေ့လာခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီများ၏ ၃၉ ရာခိုင်နှုန်း)တွင် ဝဘ်ဆိုဒ်မရှိခြင်း သို့မဟုတ် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး အစီအစဉ်များမရှိခြင်း အပါအဝင် အချက်အလက်အနည်းငယ်သာ ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။

မြန်မာကုမ္ပဏီများ၊ အစိုးရ (အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတို့ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍)၊ မြန်မာလွှတ်တော်၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း များနှင့် မီဒီယာတို့ကို ယခုအစီရင်ခံစာတွင် အကြံပြုချက်များ ပေးထားသည်။

၂၀၁၄ အစီရင်ခံစာအပေါ် ထင်ဟပ်မှုများ

၂၀၁၄ ဇူလိုင်လတွင် ပထမဆုံးအကြိမ် ပွင့်သစ်စ အစီရင်ခံစာကို MCRB က ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။[၁] ရည်ရွယ်ချက်မှာ ၄င်းတို့၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအတွက် ၄င်းတို့အား အများပြည်ရှေ့မှောက်တွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြင့် မြန်မာကုမ္ပဏီများကို သတင်းအချက် အများအပြားထုတ်ပြန်ပေးခြင်းအပိုင်းတွင် မက်လုံးပေး ဆွဲဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။

ခရိုနီဝါဒနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး သံသယများရှိနေခြင်းကြောင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို တိမ်သလ္လာဖုံးနေဆဲဖြစ်သည်။ ထိုသို့သောအခြေအနေကြောင့် ပြည်တွင်း သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ကုန်သွယ်ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်ကြိုးပမ်းနေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အစိုးရများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများကိုပါ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများဖြစ်စေခဲ့သည်။ မြန်မာပြည်သူများ၏ အမြင်တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပေါ်နေသည်မှာ (ချဲ့ကားပြောဆိုရမည်ဆိုလျှင်) ၁၉၉၈-၂၀၁၀ အတွင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် မည်သည့်ကုမ္ပဏီမဆို အဂတိလိုက်စားသည့် အလေ့အထများနှင့် ခရိုနီဝါဒတို့ဖြင့်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်နေကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် စတင်ထူထောင်ခဲ့ပြီး သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်ယူရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် ဦးတည်စောင့်ကြည့်သည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော Myanmar Alliance for Transparency and Accountability (MATA)၏ အဖွဲ့ဝင်များက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် ကုမ္ပဏီများသည် အတိတ်က မှားယွင်းမှုများကို ကုစားရန်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအလေ့အထများကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသည့် 'ခရိုနီများနှင့် ၄င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များစသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခြင်းမပြုသင့်'ဟု ဆိုခဲ့ကြသည်။[၂]

အစိုးရလုပ်ဆောင်မှုအတွက် လက်ရှိအခွင့်အလမ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသော သိသာထင်ရှားသည့် စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အောင်မြင်မှုရရှိပြီး ပြည်သူလူထု ယုံကြည်မှုရရှိရေးတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အစိတ်အပိုင်းတွင်ပါဝင်သော ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည်။ နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်များကလည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့်သက်ဆိုင်သော ကတိကဝတ်များကို

၁။ http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/first-pwint-thit-sa-time-report.html

၂။ မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍတာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၄၊Briefing paper on CSOs and extractives industries

ထုတ်ဖော်ပြောဆိုလာကြသည်။[၃] စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုမြှင့်တင်ရန် မြန်မာအစိုးရက ခိုင်မာသည့်ဆောင်ရွက်မှုအချို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာနက ထုတ်ပြန်သည့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ဝင်ငွေခွန်ပေးဆောင်သူ ထိပ်တန်း ၁၀၀၀ ကို ထုတ်ပြန်ခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ ထိုစာရင်းထုတ်ပြန်ခြင်းကြောင့် မြန်မာကုမ္ပဏီများအကြား အခွန်ထမ်းကောင်းများဖြစ်ကြောင်းပြသရန် မှန်ကန်သည့်ယှဉ်ပြိုင်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ထွန်းစေခဲ့သည်။ အစိုးရက ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုင်ရာ အခြား ဆောင်ရွက်မှုများမှာ သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်ယူရေးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်များ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဖွဲ့[၄]၏ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် လျှောက်ထားခြင်း၊ ပွင့်လင်းအစိုးရမိတ်ဖက်(OGP) ကို စိတ်ဝင်တစားရှိခြင်းနှင့် (အားလုံးမဟုတ်သည့်တိုင်) အစိုးရင်တင်ဒါ လုပ်ငန်းစဉ်အချို့တို့ ဖြစ်သည်။[၅]

ကုမ္ပဏီ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်ရန် အသုံးပြုနိုင်မည့် ဆောင်ရွက်ဆဲ ဥပဒေရေးရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ရှိသည်။ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်[၆]၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA) က ဆောင်ရွက်နေသည့် ကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် ဥပမာအားဖြင့် ယခုအချိန်၌ အရေအတွက် သို့မဟုတ် စီရင်ချက်များ[၇]အတွက် ကိစ္စရပ်အဖြစ် တကယ်ဖြစ်နေသောအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကုမ္ပဏီက ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အစီရင်ခံခြင်းလိုအပ်သဖြင့် စနစ်ကျသောကုမ္ပဏီဖြစ်ရန် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုလိုအပ်ချက်များအတွက် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ကို ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဘဏ္ဍာရေးမဟုတ်သော အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများ ထုတ်ပြန်ခြင်းသည်လည်း လိုအပ်ချက်ဖြစ်သလို စတော့အိတ်ချိန်းများအပါအဝင် များစွာသော ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းများဖြင့် တိုက်တွန်းအားပေးလာခဲ့သည်။ ယင်းသည် ၂၀၁၅ အလွန် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးမှုပန်းတိုင်များတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပါဝင်ဖြည့်ဆည်းနိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အချေအတင်ဆွေးနွေးပွဲ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်လည်းဖြစ်လာသည်။ DICA ၏ လက်ရှိ ကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေကြမ်း အပိုဒ် ၂၂၁(၂)ပါ ဒါရိုက်တာ၏အစီရင်ခံစာတွင် ကုမ္ပဏီရင်ဆိုင်နေရသည့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများနှင့် မရေရာမှုများ၊ အခြားသော အကြောင်းကိစ္စတစ်ရပ်ရပ်တို့ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြမှုတစ်ရပ် ပါရှိရမည်ဟု ထည့်သွင်းပြဌာန်းထားသည်။ သို့သော် အခြားသောပြဌာန်းချက်များသည် ယင်းသို့သော အစီရင်ခံမှုများကို ပိုရှင်းလင်းစေမည့် ပြဌာန်းချက်များပါဝင်သည်။[၈]

....

၃။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို မြှင့်တင်ရန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန်၊ တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်ရန် အစိုးရ၏ဆောင်ရွက်မှုများကို ၂၀၁၃ တွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန်က ပြောကြားခဲ့သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၏ အရေးကြီးပုံကိုဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကလည်း ‘ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိရင် တာဝန်ခံမှုလည်း ရှိမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသာ မရှိဘူးဆိုရင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေဟာ ပြည်သူတွေအတွက် အကျိုးဖြစ်သလား၊ ဒါမှမဟုတ် အခွင့်ထူးခံ လူနည်းစုဆီပဲရောက်နေသလား ဆိုတာကျမတို့ပြောနိုင်မှာမဟုတ်ပါဘူး’ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

၄။ http://myanmareiti.org/

၅။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မကြာမကြာ ကိုးကားရသည့် တင်ဒါခေါ်ယူခြင်း အကောင်းဆုံးအလေ့အထမှာ ကမ္ဘာ့ဘဏ် အကူအညီဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ၂၀၁၃ မိုဘိုင်းဖုန်းလိုင်စင် တင်ဒါခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မကြာမကြာ ကိုးကားကြလေ့ရှိသည့် ညံ့ဖျင်းသောအလေ့အထမှာ အထူးသဖြင့် အိမ်ခြံမြေဆောက်လုပ်ရေးအတွက် အစိုးရပိုင်မြေများ တင်ဒါပေးခြင်းတွင်ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီကမူ ရေကူးအသံလွှင့်ရုံဝင်းအတွက် တင်ဒါခေါ်ယူမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပယ်ချခဲ့သည်။

ဥပမာ This is a huge ploy, Mr. President! Eleven, June 2015.

၆။ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် TA 47268-001: Strengthening Institutions for a Better Investment Climate.

၇။ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၄၊ ACCA/KPMG ပူးတွဲသုတေသန 'Balancing rules and flexibility: A study of corporate governance requirements across 25 markets' တွင် ကော်ပိုရိတ်အုပ်ချုပ်မှု လိုအပ်ချက်များနှင့် နည်းလမ်းများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၅ နိုင်ငံ၌ အဆင့် ၂၃ သာ ရရှိခဲ့သည်။

၈။ ဥပမာ-၂၀၁၄ EU non-financial reporting directive အရ ကုမ္ပဏီများသည် ၄င်းတို့၏ စီမံခန့်ခွဲရေးအစီရင်ခံစာ၊ မူဝါဒဆိုင်ရာ သတင်း အချက်အလက်များ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုဘဝနှင့် ဝန်ထမ်းရေးရာတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများနှင့် ရလဒ်များ၊ လူ့အခွင့်အရေးလေးစားလိုက်နာမှု၊ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူကိစ္စရပ်များ၊ ၄င်းတို့ ဒါရိုက်တာဘုတ်အဖွဲ့ဝင် အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖော်ပြရမည်ဖြစ်သည်။

ခိုင်မာသည့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတစ်ရပ်ကို မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်းသည်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု တိုးမြင့်ရန် အခွင့်အလမ်းများရရှိစေသည်။ ဥပမာ-မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်(MIC)က ပါမစ်တစ်ခုကို ကုမ္ပဏီကရရှိရန် လိုအပ်ချက်တစ်ခုအဖြစ် ထိရောက်ပြီး ရပ်ရွာအတွက်ဒီဇိုင်းရေးဆွဲထားသည့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ နစ်နစ်မှုကုစားရေးနည်းလမ်းများ (မေးခွန်းနံပါတ် ၃၅)ကို ကျင့်သုံးရန် အစိုးရက စတင်ပြဌာန်းနိုင်သည်။ အလားတူပင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ စတော့အိတ်ချိန်း တည်ထောင်ရာတွင်လည်း စာရင်းတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများက ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုကို ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။[၉]

အစိုးရခွင့်ပြုချက်ပေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ(အထက်တွင်ရှုပါ)၊ သဘာဝသယံဇာတ ကန်ထရိုက်စာချုပ်များ ထုတ်ပြန်ခြင်း(အထူးသဖြင့် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ သတ္တုတွင်း၊ ရေအားလျှပ်စစ်)၊ မြန်မာနိုင်ငံ EITI၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် လုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း၊ ESIA နောက်ဆုံးအစီရင်ခံစာများ၊ မူကြမ်းများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝစီမံခန့်ခွဲရေး အစီအမံများအပါအဝင် သတင်းအချက်အလက်ထုတ်ပြန်ရေးနှင့် အချိန်ကိုက် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းတို့ ပေါင်းစည်းထားသည့် ထိရောက်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝသက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ရေးလုပ်ငန်းတစ်တရပ်ကို ပြဌာန်းပြီး အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့ကဲ့သို့ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်ရေးအတွက် အခြားသော စည်းကြပ်ရေး အခွင့်အလမ်းများလည်း ရှိသည်။

နိုင်ငံတကာ ကုမ္ပဏီများမှ အမြင်များ

၂၀၁၄ ခုနှစ် ပွင့်သစ်စ အစီရင်ခံစာသည် မြန်မာကုမ္ပဏီများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပိုမိုသိလိုကြသည့် နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် အစိုးရအသိုင်းအဝိုင်း နှစ်ရပ်စလုံး၏ စိတ်ဝင်စားမှုကိုရရှိခဲ့သည်။[၁၀] အနောက်တိုင်းမှသာမက MCRB နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ၎င်းတို့၏အတိုင်ပင်ခံများက အလွန်တရာ သိလိုကြသည်မှာ သူတို့အမှန်တကယ်လက်တွဲမည့် သို့မဟုတ် လက်တွဲရန် အလားအလာရှိသည့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များက ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မည်သို့ဆောင်ရွက်ကြသည်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်(HSE) များကို ၎င်းတို့ မည်သို့ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်သည်နှင့် လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာမှု ရှိမရှိတို့ပင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာကုမ္ပဏီများသည် ယခင်အရေးယူပိတ်ဆို့ထားမှုများနှင့် မြန်မာကုမ္ပဏီများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်နေသေးသည့် အမေရိကန်၏ Specially Designated Nationals (SDN)[၁၁] အရေးယူပိတ်ဆို့မှုစာရင်းတို့၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် အနည်းဆုံးမဟုတ်ဘဲ အလားအလာရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမိတ်ဖက်များ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ဥပဒေရေးရာ သက်ရောက်မှုများကို ကြိုတင်သိမြင်ရန်နှင့် ထိခိုက်စေသောအကြောင်းများကို ကြိုတင်တားဆီးခြင်းလုပ်ငန်းများ (Due Diligence)တွင် ပျမ်းမျှ

၉။ ၂၀၁၃ စတော့အိတ်ချိန်းဥပဒေ၏ အပိုဒ် ၂၀ အရ စတော့အိတ်ချိန်းကုမ္ပဏီသည် (ဂ)ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ကော်မရှင်ထံသို့ စာရင်းစစ်ဝင်ပြီးသော အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းခြင်းနှင့် (ဃ) ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ကော်မရှင်ထံသို့ လုပ်ငန်းအစီရင်ခံစာ တင်သွင်းခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ အပိုဒ် ၃၅အရ အများပိုင်ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် (ခ) အများပြည်သူသို့ ရှယ်ယာရောင်းချသည့်အခါ ၎င်း၏ နားလည်မှုစာချွန်လွှာနှင့် ကုမ္ပဏီစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အတူ ကုမ္ပဏီ၏ အချက်အလက်များပါဝင်သည့် စာရင်းများကိုထုတ်ပြရမည်။ သို့သော် စတော့အိတ်ချိန်စာရင်းဝင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများသည် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုပြီး ပုံမှန်ထုတ်ပြန်ရန်အတွက် လိုအပ်ချက်များမရှိပေ။

၁၀။ ၂၀၁၄ ပွင့်သစ်စအစီရင်ခံစာကို အကြိမ် ၁၀၀၀ ကျော် ဒေါင်းလုပ်ဆွဲယူခဲ့ကြပြီး စာအုပ် ၂၀၀၀ ကျော်ကို ဖြန့်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

၁၁။ http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/pages/burma.aspx. ကုမ္ပဏီတစ်ခု၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး (ဒကုံ၊ ဦးဝင်းအောင်)သည် ယခုအစီရင်ခံစာ ပြုစုနေချိန်တွင် အမေရိကန်၏ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအား ပစ်မှတ်ထားအရေးယူမှုစာရင်းမှ လွတ်သွားခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

အထက်တွင်ရှိရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ယင်းစာရင်းများတွင် မပါဝင်သည့်ကုမ္ပဏီများသည်ပင် စစ်တပ် သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအရ ဆက်စပ်နေသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ[၁၂]နှင့် ၎င်းတို့ကြား အချိတ်အဆက်များရှိနေခြင်း၊ အဂတိလိုက်စားမှု အလေ့အထများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုစွပ်စွဲချက်များဖြင့် ပုံမှန်သက်ရောက်မှုများကို ကြိုတင်သိမြင်ရန်နှင့် ထိခိုက်စေသောအကြောင်းများကို ကြိုတင်တားဆီးခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် ပြစ်ချက်များရှိနေနိုင်ပေမည်။ ပိုင်ရှင်နှင့် ရှယ်ယာရှင်အမည်များဖြင့် အချိန်နှင့်တပြေးညီဖြစ်ပြီး ပြည့်စုံသော ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်းများကဲ့သို့ သတင်းအချက်အလက်များကိုလည်း အလွယ်တကူ မရနိုင်သေးပေ။ (မြန်မာကုမ္ပဏီများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဒါရိုက်တာများနှင့် ပတ်သက်ပြီး www.opencorporates.com တွင် မပြည့်စုံသည့် သတင်းအချက်အလက်များ ရနိုင်သည့်တိုင်) ကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်ပြီး DICAကိုပေးသည့် အာရှဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ်၏ အကူအညီတွင် အွန်လိုင်းကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင် စနစ်တစ်ခုထူထောင်ရန် အကူအညီတစ်ခုလည်းပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခုခု အထူးသဖြင့် မြောက်အမေရိက သို့မဟုတ် ဥရောပမှလာသည့် ကုမ္ပဏီများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂလမ်းညွှန်အခြေခံမူများနှင့် အညီ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကြိုတင်သိမြင်ရန်စစ်ဆေးခြင်း၊ ထိခိုက်စေသောအကြောင်းများအား ကြိုတင်တာဆီးခြင်းလုပ်ငန်းများ (Human Rights Due Diligence) ကို ဆောင်ရွက်သည့် မက်လုံးရှိသော လာအို၊ ကမ္ဘောဒီးယား သို့မဟုတ် ဗီယက်နမ်တို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများရာတွင် ရင်ဆိုင်ရလေ့မရှိသည့် ပမာဏအတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများကို ခြွင်းချက်အားဖြင့် စိစစ်မှုကို ရင်ဆိုင်ရပေမည်။[၁၃]

တာဝန်ယူမှုရှိသောမူဝါဒနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို တိုက်တွန်းအားပေးရန် ယင်းစိစစ်မှုကို ဥပဒေအရ လိုအပ်ချက်တစ်ခုအဖြစ် အမေရိကန်အစိုးရကလုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလျှက်ရှိသည့် မိမိ၏ နိုင်ငံသားများအတွက် အစီရင်ခံရေးလိုအပ်ချက်များကို စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့သည်။[၁၄] ၂၀၁၅၊ ဇွန်လ ၂၂ တွင် အစီရင်ခံစာကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပြီး မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်သည့်အခါ အမေရိကန်ကုမ္ပဏီများဆောင်ရွက်ရမည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကြိုတင်သိမြင်ရန်စစ်ဆေးခြင်း၊ ထိခိုက်စေသောအကြောင်းများအား ကြိုတင်တားဆီးခြင်း လုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး အသုံးဝင်သော သတင်းအချက်အလက်အချို့ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့သည်။[၁၅] မြန်မာကုမ္ပဏီများ အထူးသဖြင့် SDN စာရင်းတွင် ပါဝင်သော ကုမ္ပဏီများကိုလည်း ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး အလားတူပွင့်လင်းမြင်သာမှုမျိုးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အမေရိကန်အစိုးရက တိုက်တွန်းအားပေးခဲ့သည်။ ပွင့်သစ်စအစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း ၃ တွင် ယင်းတို့ကိုထည့်သွင်းထားခြင်းအားဖြင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနကလည်း အမေရိကန်အစီရင်ခံရေး လိုအပ်ချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းထားခဲ့သည်။

....

၁၂။ guidance from the OECD's Financial Action Task Force (FATF) တွင် နိုင်ငံရေးအရ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်(PEP) ဆိုသည်ကို ထင်ရှားသော အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော သို့မဟုတ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူအဖြစ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။

၁၃။ http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

၁၄။ အမေရိကန်အစီရင်ခံရေး လိုအပ်ချက်များတွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ 'အတိတ်ကာလက မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အများပြည်သူ သတင်းအချက်အလက်ရရှိမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခဲ့ခြင်းများကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် အစိုးရရန်ပုံငွေများ အလွဲသုံးမှုများဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး အများပြည်သူယုံကြည်မှု ပျက်ပြားစေခဲ့ကာ လူမှုရေးမတည်ငြိမ်မှုများ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုဒေသများတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကာ အစိုးရနှင့် စစ်တပ်တို့၏ နှိပ်ကွပ်မှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများလည်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သတင်းအချက်အလက်များ အများပြည်သူသိအောင် ထုတ်ပြန်ခြင်းသည် အမေရိကန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအား ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် အစိုးရပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအထောက်အကူပြုရန်ဟူသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမေရိကန်အစိုးရ၏ အဓိက နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒတစ်ရပ်ကို အထောက်အကူဖြစ်စေမည်။

၁၅။ http://burma.usembassy.gov/reporting-requirements.html

စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးရင်းမြစ်စင်တာ (BHRRC) ကလည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအား ခြေရာခံခြင်းစီမံချက်[၁၆]ဖြင့်လည်း တမူထူးကဲစွာဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ၄င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများနှင့်ပတ်သက်ပြီး အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို ဖော်ပြရန်အတွက် ၄င်းတို့အား တိုက်တွန်းအားပေးရန် ကုမ္ပဏီများအား အားသွန်ခွန်စိုက် ဆက်သွယ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ဧပြီလရောက်ချိန်တွင် ဆက်သွယ်ခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီ ၁၁၈ ခု၏ ၆၆ ခု (၅၆ ရာခိုင်နှုန်း)က တုံ့ပြန်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများနှင့်ပတ်သက်ပြီး အခြားသော ဥပဒေရေးရာ လိုအပ်ချက်များမှာ ၄င်းတို့၏လုပ်ငန်းများအပါအဝင် ၄င်းတို့စီးပွားရေးလုပ်ငန်း မိတ်ဖက်များ၏ လုပ်ငန်းများ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကိုပါ ထုတ်ပြန်ရန်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ ယူကေ၏ ခေတ်သစ်ကျေးကျွန်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေ ၂၀၁၅ တွင် ကုမ္ပဏီများသည် ၄င်းတို့ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းနှင့် ၄င်း၏ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုပတ်လမ်းတွင် ကျေးကျွန်ပြုခြင်းနှင့် လူမှောင်ခို ကုန်ကူးခြင်းများ မပြုလုပ်စေရန်၊ ကုမ္ပဏီက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လုပ်ဆောင်မှုတစ်ခုခုရှိလျှင် ကျေးကျွန်ပြုခြင်းနှင့် လူမှောင်ခို ကုန်ကူးခြင်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက် နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာတင်ရမည့် အဆင့်များအတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။[၁၇] ဥပမာအားဖြင့် အလုပ်သမား ပွဲစားခများသည် အကြွေးဖြင့် ချည်နှောင်ခြင်းဖြစ်စေသလား သို့မဟုတ် အလုပ်သမားများ၏ မှတ်ပုံတင် စာရွက်စာတမ်းများကို သိမ်းထားသလားဆိုသည့် မေးခွန်းများ ပါဝင်နိုင်ပေမည်။ ယင်းအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ကင်းရှင်းအောင် မိမိတို့စီမံခန့်ခွဲနေကြောင်း အများပြည်သူသိအောင်ပြသနိုင်သည့် မြန်မာကုမ္ပဏီများသည် မိခင်နိုင်ငံ ဥပဒေများအရ ယင်းသို့သော လိုအပ်ချက်အမျိုးအစားများနှင့် ကိုက်ညီရမည့် နိုင်ငံခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်း မိတ်ဖက်များကို အပြိုင်ဆွဲဆောင်ရမည့်အချိန်တွင် အခွင့်သာမှု ရလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှ အမြင်များ

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် တွေ့ဆုံမှုများစွာတွင် ၂၀၁၄ ပွင့်သစ်စအစီရင်ခံစာနှင့် ပတ်သက်ပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနက ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့ပြီး ၂၀၁၅ အစီရင်ခံစာ၏ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီတွင် အကြံပြုဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့သည်။

ကုမ္ပဏီ၏ တာဝန်ခံမှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဓိကစိန်ခေါ်မှုများအနက်တစ်ခုမှာ နစ်နာမှုများကို လက်ခံပြီး ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် တာဝန်ယူလိုသည့် ကုမ္ပဏီဝန်ထမ်းကို ရှာဖွေရခြင်းဖြစ်သည်ဟု MCRB အား အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက ပြောကြားကြသည်။ ယင်းသည် အထူးသဖြင့် ကုမ္ပဏီက ဝန်ကြီးဌာနအပေါ် လွှဲချ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များက ကုမ္ပဏီကိုပြန်လွှဲချ စသည်ဖြင့်ဖြစ်တတ်သော အစိုးရနှင့် ပူးတွဲလုပ်ကိုင်သည့် လုပ်ငန်းများတွင် ယင်းသို့ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကြုံရသည်ဟုဆိုသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာကုမ္ပဏီအချို့ကသာ ပြင်ပ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများနှင့်ပတ်သက်ပြီး တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းရေးကို တာဝန်ယူထားသည့် ဌာနကို ထားရှိကြသည်။ (ရှိမည်ဆိုလျှင် ရပ်ရွာ၊ ပြည်သူ၊ ပြင်ပ သို့မဟုတ် ကော်ပိုရိတ်ဆက်ဆံရေး သို့မဟုတ်

၁၆။ http://business-humanrights.org/en/search-responses-by-company-name-myanmar-foreign-investment-tracking-project

၁၇။ http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/30/section/54/enacted

ရေရှည်တည်တံ့ရေးဌာနဟု ခေါ်ဆိုရပေမည်)။ ယင်းလုပ်ငန်းများအတွက် လူအား၊ ငွေအား စိုက်ထုတ်သုံးစွဲသည့် ကုမ္ပဏီများသည် ပွင့်သစ်စအစီရင်ခံစာ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုညွှန်းကိန်းတွင် စွမ်းဆောင်မှုအကောင်းဆုံးများ ဖြစ်ကြပေမည်။ ၎င်းတို့သည် ယင်းဌာနကိုထူထောင်ပြီး ကောင်းမွန်သော နိုင်ငံတကာအလေ့အထများ ရေးဆွဲရန် နိုင်ငံခြားအကြံပေးများကို ရံဖန်ရံခါ ခေါ်လေ့လည်း ရှိကြသည်။

ယခုနှစ်အစီရင်ခံစာ၏ မေးခွန်းနံပါတ် ၂၆ မှာ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူ ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းအကြောင်းဖြစ်ပြီး မေးခွန်းနံပါတ် ၃၅ မှာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ နစ်နာမှုကုစားရေးယန္တယားများ (OMGs) များအကြောင်းဖြစ်သည်။ OGMsများရှိသည်ဆိုသော ကုမ္ပဏီများ၏ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်မှုကိုစမ်းသပ်ရန်အတွက် ကုမ္ပဏီကတာဝန်ခံရန် ယင်းသို့သော ယန္တယားများအသုံးပြုရန် ကိစ္စရပ်များနှင့် နစ်နာမှုများရှိလျှင် စမ်းသပ်ကြရန် CSO များအားမြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍတာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနက တိုက်တွန်းအားပေးခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီက တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းမှုရှိ၊ မရှိနှင့်ပတ်သက်ပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနကို ပြန်လည်ပြောပြရန်လည်း ၎င်းတို့အား မိမိတို့က တိုက်တွန်းအားပေးခဲ့သည်။

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများတင်ပြသည့် ဒုတိယအချက်မှာ ကုမ္ပဏီ၏ပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုထုတ်ပြန်စေရန် ဆန္ဒရှိခြင်းဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် မည်သည့်နေရာတွင် မည်သို့သော လုပ်ငန်းရည်ရွယ်ချက်များနှင့် မည်သည့်မြေယာများကို ပိုင်ဆိုင်ထားကြသနည်း ဆိုသည်ပင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ အစီရင်ခံစာတွင် ပြင်ဆင်ထားသော မေးခွန်းနံပါတ် ၃၂ အရ ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် တစ်စုံတရာသော မြေယာများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းအပါအဝင် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအစီရင်ခံစာ၊ မြေယာရယူမှုများ၊ အသုံးပြုမှုများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများကို ကုမ္ပဏီက မည်သို့ဆောင်ရွက်သနည်းဆိုသည့် မူဝါဒတစ်ရပ် သို့မဟုတ် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရှိသလော ဆိုသည်အပေါ် အမှတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ အမြင်များ–ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလေ့လာမှု

မြန်မာကုမ္ပဏီများက စတင်အသိအမှတ်ပြုလာကြသည့် မြန်မာကုမ္ပဏီပွင့်လင်းမြင်သာမှုအတွက် ရှင်းလင်းသော ကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ဇွန်လရောက်ချိန်တွင် မြန်မာစီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၂၂၂ ခုသည် UN Global Compact[၁၈] အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ခဲ့ကြကာ ရွှေတောင်နှင့် ကေအမ်ဒီတို့ကဲ့သို့သော ကုမ္ပဏီများစွာသည် အရည်အသွေးပြည့်ဝသော နှစ်စဉ်ဆက်ဆံရေးတိုးတက်မှု (Communication on Progress)ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဖြစ်ရန်အတွက် (UN Global Compact ၏ အခြေခံမူ ၁၀ ချက်ကို လိုက်နာခြင်းဖြင့်) နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းနှင့် ကိုက်ညီအောင်ဆောင်ရွက်ရသည့်တန်ဖိုးကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ ယင်းအခြေခံမူ ၁၀ချက်- ဥပမာ–လူ့အခွင့်အရေး၊ အလုပ်သမားအခွင့်အရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အဂတိလိုက်စားမှု စသည့်တို့နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ၎င်းတို့၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာလည်း ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်လာခြင်းသည် ပရဟိတလှူဒါန်းမှုများ၏ ဓာတ်ပုံများကိုသာဖော်ပြသည့် မြန်မာကုမ္ပဏီများ၏ အစဉ်အလာ CSR ဆက်ဆံရေးမှသည် အဆင့်တစ်ခု ပြောင်းလာခြင်းဖြစ်သည်။

....

၁၈။ https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/participants

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအရှိဆုံး ဝဘ်ဆိုဒ်များရှိကြသည့် ၂၀၁၄ ပွင့်သစ်စအစီရင်ခံစာတွင် အသိအမှတ်ပြုမှု ရခဲ့သည့် ဦးဆောင်ကုမ္ပဏီအများစုသည် အမှတ်ပေးဇယားရှိ ၄င်းတို့၏ အဆင့်ကို အများပြည်သူသိအောင် ထုတ်ပြန်လိုစိတ် ပြင်းပြင်းပြပြ ရှိကြသည်။ တကယ်တမ်းတွင် ပွင့်သစ်စအစီရင်ခံစာတွင်မပါဝင်သော ပမာဏသေးငယ်သည့် ကုမ္ပဏီအချို့ကလည်း အမှတ်ပေးမှုတွင် ၄င်းတို့ပါဝင်နိုင်မည်လောဟု မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနသို့ မေးမြန်းခဲ့ခြင်းကလည်း ယင်းသို့သော အသိအမှတ်ပြုမှုမျိုးသည် နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ(အထက်တွင်ရှုပါ)နှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်ခွင့်များ တိုးပွားစေသည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ဟု ၄င်းတို့ ရှုမြင်ကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ၏ အဓိက အစီရင်ခံစာတွင် နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဆန္ဒအလျောက်ဆောင်ရွက်ကြမည့် ပမာဏသေးငယ်သော ကုမ္ပဏီများ၏ နောက်ထပ် ဆန်းစစ်မှုတစ်ခုဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိမည်လားဆိုသည်ကို မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍတာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနက ထည့်သွင်း စဉ်းစားသွားမည်ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် စီးပွားလုပ်ငန်းအတွင်း လေ့လာဖွယ်ကိစ္စရပ်တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ ဝဘ်ဆိုဒ်တစ်ခုနှင့် ဖေ့စ်ဘွတ်စာမျက်နှာတစ်ခုတို့သည်လည်း ကုမ္ပဏီတစ်ခုအတွက် မိမိ၏ဝန်ထမ်းများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန်၊ အသိပေးရန်နှင့် စိတ်ခွန်အားပေးဖွယ်ရာ ပဓာနကျသော နည်းလမ်းတစ်ရပ်လည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းနှင့် အင်တာနက်ထိုးဖောက်မှုသည် တစ်နှစ်မပြည့်မီကာလအတွင်း ၇ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးတက်ခဲ့သည်။ ဝဘ်ဆိုဒ်ပေါ်တွင် ကုမ္ပဏီ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း နည်းလမ်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် နောက်ဆုံးရ သတင်းအချက်အလက်များကို အလွယ်တကူ ရယူနိုင်သည့် ဝန်ထမ်းများသည် ၄င်းတို့၏ အလုပ်ခွင်တွင် ယင်းနည်းလမ်းကို ပိုပြီးအသုံးပြုလာနိုင်ကြပေမည်။ ထိုသူတို့သည် ပြင်ပ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများနှင့် ကုမ္ပဏီကြား ဆက်ဆံရေးအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် သံတမန်များလည်း ဖြစ်လာပေမည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာသည်ဟု နာမည်ဂုဏ်သတင်းရှိသည့် ကုမ္ပဏီဖြစ်ရန် လုပ်ကိုင်ရခြင်းသည် မြန်မာကုမ္ပဏီများစွာ ပြောကြသည့် အဖြစ်အများဆုံး ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်သော ဝန်ထမ်းများခေါ်ယူခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းခွင်မြဲစေခြင်းအတွက်လည်း အားပေးမှုတစ်ခု ဖြစ်သင့်သည်။ အကယ်၍ သတင်းအချက်အလက်များ အလွယ်တကူရရှိမည်ဆိုလျှင် ကုမ္ပဏီသည် မိမိ၏လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုတိကျသော မီဒီယာဖော်ပြချက်များကိုလည်း ကြည့်သင့်သည်။

၂၀၁၄ ပွင့်သစ်စအစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီးကတည်းက ယခုအစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီ ၁၀၀ ကိုသာမကဘဲ ပွင့်သစ်စအစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် နယ်ပယ်များတွင် မိမိတို့၏စွမ်းဆောင်ရည် တိုးတက်လိုသည့် မြန်မာကုမ္ပဏီများကို အထောက်အကူပေးရန် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေးအထောက်အကူပြုဌာနက ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး (စက်တင်ဘာ ၂၀၁၄)[၁၉]၊ အခွင့်အရေးမူဝါဒများ (အောက်တိုဘာ ၂၀၁၄)နှင့် လူ့အခွင့်အရေး အစီရင်ခံခြင်း (နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၄)[၂၀]နှင့် မကျေနပ်မှုများကိုတိုင်ကြားခြင်းနှင့် နစ်နာမှုများကိုဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ ထိရောက်မှုရှိသောလုပ်ငန်းစဉ်ဖော်ထုတ်ရေး အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ(ဇွန် ၂၀၁၅)[၂၁] စသည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၏ ဆွေးနွေးတင်ပြချက်များအားလုံးကို မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေးအထောက်အကူပြုဌာန ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် ရယူနိုင်ပါသည်။

....

၁၉။ http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/workshop-anti-corruption-programmes.html. This workshop was accompanied by the distribution of a Burmese translation of Transparency International s, Business Principles for Countering Bribery (SMEs edition)

၂၀။ http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/pwint-thit-follow-up-mcrb-workshops.html

၂၁။ http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/workshop-developing-effective-grievance-mechanism.html

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအနေအထားအရ ဝဘ်ဆိုဒ်များအား မေးခွန်း ၃၅ ခုဖြင့် လေ့လာအမှတ်ပေးခြင်းသည် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများအတွက် မြင့်မားသည့် စံသတ်မှတ်ချက်တစ်ရပ် ဖြစ်ပေမည်။ ဒေသတွင်းရှိ သက်တမ်းရင့် အခြေခိုင်ပြီးသော ကုမ္ပဏီများစွာပင် ယင်းစံနှုန်းများကို အပြည့်အဝ မမီပေ။ ထို့ကြောင့် အကြံပြုနိုင်သည့်အချက်မှာ ပမာဏသေးငယ်သော မြန်မာကုမ္ပဏီများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးမြှင့်ရန် ကြီးစွာသောအားထုတ်မှုကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန်သာဖြစ်သည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသလိုပင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုပိုမိုရှိခြင်းသည် ကုမ္ပဏီဝဘ်ဆိုဒ်များ လွှင့်တင်ထားခြင်းထက်ပိုသည်။ ယင်းတွင် မီဒီယာအပါအဝင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် အစိုးရတို့ကဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းများကို ဖော်ပြရန်လည်းလိုအပ်သည်။ ယမန်နှစ်အစီရင်ခံစာအပေါ် အကြံပြုချက်များအရ ယခုနှစ်တွင် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍတာဝန်ယူမှုရှိရေးအထောက်အကူပြုဌာနက ကုမ္ပဏီများ၊ အစိုးရ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ မီဒီယာနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသို့ အကြံပြုချက်များလည်း ပေးအပ်ထားပါသည်။

စီမံချက်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် စနစ်တကျဆောင်ရွက်ပုံအဆင့်ဆင့်

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဖွဲ့ကြီး(TI)၏ Transparency in Corporate Reporting(TRAC)-Assessing the World s Largest Companies TRAC report[၂၂] ကို အတုယူပြီး ပထမဆုံးအကြိမ် ပွင့်သစ်စအစီရင်ခံစာသည် ပမာဏကြီးမားသော မြန်မာကုမ္ပဏီ ၆၀ ၏ ဝဘ်ဆိုဒ်များကို လေ့လာခဲ့သည်။ TRAC ၏ စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်ပုံအဆင့်ဆင့်မှာ ကုမ္ပဏီများကို ၎င်းတို့၏ဝဘ်ဆိုဒ်ပေါ်တွင် ထုတ်ပြန်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းအပေါ် အားပြုသည်။ လေ့လာသုံးသပ်သည့် နယ်ပယ်သုံးရပ်မှာ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် အခွန်ပေးဆောင်မှုအပါအဝင် အရေးပါသော ဘဏ္ဍာရေးအချက်အလက်များ ဖော်ပြခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ အင်တာနက်ပေါ်တွင် သတင်းထုတ်ပြန်ပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရရှိနိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များအပေါ်တွင်သာ အမှတ်ပေးခြင်းသည် အစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သည်။

ယင်းကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအခြေအနေများနှင့်ကိုက်ညီအောင် MCRB က ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ မြန်မာကုမ္ပဏီများသည် နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများမဟုတ်သည့်အတွက် အမျိုးမျိုးသော တရားစီရင်ရေးများအောက်တွင် အခွန်ပေးဆောင်ရန် မလိုပေ။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သက်ဆိုင်သူများသည် မြေယာ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် HSE များကို အထူးအာရုံစိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် ရလဒ်အားဖြင့် ပွင့်သစ်စစီမံချက်တွင် အောက်ပါ နယ်ပယ်သုံးရပ်ကိုလေ့လာသည်။ ယင်းတို့မှာ

၁။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး- ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် ကုန်စည်ဝန်ဆောင်မှုပတ်လမ်းများအတွင်း အဂတိလိုက်စားမှုကို တိုက်ဖျက်ရန် ကုမ္ပဏီက မည်သို့လုပ်ဆောင်သည်ကို အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အစီရင်ခံခြင်းက ပြသသည်။

၂။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု- ၎င်းတို့၏ပမာဏ၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပက်သက်ပြီး ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် မည်သို့ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသည်ကိုပြသသည့် အခြေခံကျဆုံး ညွှန်းကိန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

၃။ လူ့အခွင့်အရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်(HSE)- ယင်းနယ်ပယ်များတွင် ကျင့်သုံးသည့် မူဝါဒများကို ထုတ်ဖော်ပြီး ၎င်းတို့၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုများကို အစီရင်ခံခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုက ၎င်း၏ အလုပ်သမားများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မည်သို့ကာကွယ်သည်၊ လူအခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို မည်သို့ ကြိုတင်ကာကွယ်သည်နှင့် ထိရောက်သောကုစားမှုတစ်ခု ရရှိခွင့်အတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်သလား ဆိုသည်ကို ပြသသည်။

....

၂၂။ http://gateway.transparency.org/tools/detail/310© Transparency International. All Rights Reserved. For more information, visit http://www.transparency.org.

ယင်းဝဘ်ဆိုဒ်များကို အမှတ်ပေးရန် မေးခွန်း ၃၅ ခုကို MCRB က ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ ပထမ အမျိုးအစားနှစ်ခုဖြစ်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကဏ္ဍများအတွက် မေးခွန်းများကို TRAC၏စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်ပုံအဆင့်ဆင့်မှ ယူထားသည်။ တတိယအမျိုးအစားအတွက်မူ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အမေရိကန် အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းခြင်း လိုအပ်ချက်များ၊ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံရေးအဖွဲ့(GRI)[၂၃]နှင့် လူ့အခွင့်အရေး အစီရင်ခံခြင်းနှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရေး မူဘောင်များအဖွဲ့(RAFI)[၂၄]နှင့် အခြားကျွမ်းကျင်သူ အကြံပေးချက်များမှ ကောက်နုတ်ပြုစုထားသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဝဘ်ဆိုဒ်များကို အမှတ်ပေးရန် အသုံးပြုထားသည့် မေးခွန်း ၃၅ ခုကို များများစားစား ပြောင်းထားခြင်းမရှိပေ။ (နောက်ဆက်တွဲတွင် ရှုပါ)။ သို့သော်လည်း အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အကြံပြုချက်ကို ထင်ဟပ်စေရန် ဖြစ်သလို လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအစီရင်ခံခြင်း အလေ့အထများအတိုင်းဖြစ်စေရန် မြေယာ၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်(HSE)တို့ပါဝင်သည့် တတိယပိုင်းတွင် အပြောင်းအလဲအချို့ ပြုလုပ်ထားသည်။

ကုမ္ပဏီရွေးချယ်ခြင်း

၂၀၁၄ တွင် အသုံးပြုခဲ့သည့် သုတေသနနှင့် အမှတ်ပေးခြင်း စနစ်တကျလုပ်ဆောင်ပုံအဆင့်ဆင့်ကိုပင် အသုံးပြုထားသော်လည်း မြန်မာကုမ္ပဏီ ၁၀၀ ပါဝင်စေရန် စာရင်းကို တိုးချဲ့ထားသည်။ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက ထုတ်ပြန်သည့် အခွန်ထမ်း ထိပ်တန်း ၁၀၀၀ စာရင်းကို အခြေခံပြီး ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် သို့မဟုတ် ဝင်ငွေခွန်ပမာဏ အများအပြားပေးဆောင်သူများမှ ယင်းကုမ္ပဏီများကို MCRB က ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ တွင် အခွန်ပမာဏ အများအပြားပေးဆောင်ခဲ့ခြင်းမရှိသော်လည်း မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် ထင်ရှားသည့်အခန်းကဏ္ဍ၌ ရှိနေသည့် ကုမ္ပဏီများကို ထပ်မံထည့်သွင်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်ခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီအများစုကိုလည်း ပြန်လည်လေ့လာခဲ့သည့်တိုင် အခွန်ထမ်းစာရင်းတွင် မပါဝင်သဖြင့် ကုမ္ပဏီအနည်းငယ်ကို ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။

အုပ်စုများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အုပ်စုဟူသည့် စကားလုံးကို ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုမရှိဘဲ အသုံးပြုကြသည်။ အချို့သော အုပ်စုများသည် ကုမ္ပဏီခွဲများဖြင့် ရှင်းလင်းသောဥပဒေကြောင်းအရ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံတစ်ရပ်ရှိသည်။ အချို့အုပ်စုများသည် အုပ်စုတစ်ခုအဖြစ် အများသိထားသည့် လျော့ရဲရဲ ဖွဲ့စည်းမှုရှိကြသော်လည်း ဥပဒေကြောင်းအရ ခိုင်မာသည့်ဖွဲ့စည်းပုံမရှိကြပေ။ ကုမ္ပဏီများတွင် ယေဘုယျကျသော အဓိက ရှယ်ယာရှင်တစ်ဦးရှိသော်လည်း ကွဲပြားခြားနားသော လုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် လုပ်ကိုင်နေပြီး ယင်းတို့သည် ကွဲပြားသောလုပ်ငန်းများအဖြစ် စီမံခန့်ခွဲပြီး ငွေစာရင်း ထားရှိကြပုံပေါ်သဖြင့် ယခုနှစ်လေ့လာမှုတွင် သီးခြားခွဲထုတ်ပြီး လေ့လာခဲ့သည်။[၂၅] သို့သော်လည်း အုပ်စုများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရှင်းလင်းမှုအတွက် ဆက်သွယ်မေးမြန်းသည့်အခါ အချို့ကုမ္ပဏီများက ပြန်လည်ဖြေကြားခြင်းမရှိသဖြင့် လေ့လာမှုအတွက် အုပ်စုတစ်ခုကို ရှာဖွေ

....

၂၃။ www.globalreporting.org

၂၄။ http://www.shiftproject.org/project/human-rights-reporting-and-assurance-frameworks-initiative-rafi

၂၅။ ယခုမေးခွန်းတွင် သီးခြားခွဲပြီး ဆန်းလေ့လာခဲ့သည့်ကုမ္ပဏီများမှာ မက်စ်မြန်အုပ်စုနှင့် ဧရာဘဏ်(ဦးဇော်ဇော်က ရှယ်ယာအများဆုံးပိုင်) နှင့် ဦးသိန်းထွန်းက အဓိကပိုင်သော Myanmar Golden Star၊ ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်းဘဏ်နှင့် Myanmar Consolidated Media(မြန်မာတိုင်းမ်ကိုပိုင်သော) တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဖော်ထုတ်ရန် ယခုနှစ်အစီရင်ခံစာတွင် အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းသည် တစ်ထပ်တည်းကျမည် မဟုတ်ပေ။ ကုမ္ပဏီ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိလာသည့်အခါတွင် အနာဂတ်ကာလ၌ ယင်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်သွားရန် MCRB က ကြိုးပမ်းသွားမည်ဖြစ်သည်။

ဝဘ်ဆိုဒ်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီခွဲများ

ကုမ္ပဏီခွဲများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ၄င်းတို့၏မိခင်ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် အုပ်စုအောက်တွင် အစုလိုက်ရှိကြသည်။ ၂၀၁၄ တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သကဲ့သို့ပင် ဝဘ်ဆိုက်လေ့လာမှုအတွက် ပဓာနကျသော ရည်ညွှန်းချက်အဖြစ် အုပ်စု၏ဝဘ်ဆိုဒ်ကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ယခုနှစ်တွင်မူ အုပ်စုဝဘ်ဆိုဒ်မရှိသည့် ကုမ္ပဏီများအတွက်မူ ကုမ္ပဏီခွဲဝဘ်ဆိုဒ်များကို ထည့်သွင်းလေ့လာ အမှတ်ပေးခဲ့သည်။ သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များတွေ့ရှိသည့်အခါ အခြားကုမ္ပဏီခွဲများက ယင်းမူဝါဒများကို ကျင့်သုံးခြင်းမရှိဟူသော ယူဆချက်ဖြင့် မျှပြီး အမှတ်ပေးသည့်စနစ်အရ ယင်းဝဘ်ဆိုဒ်များကို အမှတ်ပေးသည်။ ထိုသို့ အမှတ်ပေးခဲ့ရခြင်းကြောင့် ယင်းတို့၏အုပ်စုတွင် ကုမ္ပဏီတစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော ကုမ္ပဏီများတွင် ဝဘ်ဆိုဒ်ရှိရုံမျှဖြင့် အမှတ်ပေးဇယားတွင် ၂၀၁၄ ၌ အမှတ်မရသည့် ကုမ္ပဏီအချို့ ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။[၂၆]

ကုမ္ပဏီများနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း

ကုမ္ပဏီများကို အဆင့်များအချို့တွင် ဆက်သွယ်ခဲ့သည်။ မတ်လတွင် ကုမ္ပဏီအသီးသီး၏ ရုံးချုပ်များသို့ မိတ်ဆက်စာများပေးပို့ခဲ့ပြီး ဆက်သွယ်ရန် အီးမေးလ်ပ်စာ သို့မဟုတ် MCRB နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်ချင်းသိသည့် ကုမ္ပဏီရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များထံသို့ အီးမေးလ်လည်း ပို့ခဲ့သည်။ စာများသည် MCRB က သုတေသနကို စတင်ပြုနေပြီးဖြစ်ကြောင်းနှင့် စီမံချက်၏ အပိုင်းအသီးသီးအတွက် နောက်ဆုံးသတ်မှတ်ရက်များအား ကုမ္ပဏီများသို့ အကြောင်းကြားခြင်းဖြစ်သည်။

ကုမ္ပဏီဝဘ်ဆိုဒ်များကို သုတေသနပြုလုပ်ပြီးနောက် မေလ ပထမပတ်တွင် ကုမ္ပဏီများသို့ အမှတ်ပေးခြင်း လမ်းညွှန်နှင့်အတူ ကနဦးရမှတ်များ ပေးပို့ခဲ့သည်။ ရမှတ်များသည် ၂၀၁၅ ဖွန်လကုန်တွင် ဝဘ်ဆိုဒ်တွင်တွေ့ရှိသည့် အချက်များအပေါ် အခြေခံထားကြောင်း ကုမ္ပဏီများကို အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ ကိစ္စရပ်များကို ရှင်းလင်းရန်၊ ဖော်ပြထားသည့် သီးခြားအချက်အလက်များကျန်နေလျှင် အသိပေးရန်၊ ဝဘ်ဆိုဒ်များတွင် သတင်းအချက်အလက်သစ်များ တင်ရန်နှင့် တိုးချဲ့ရန်တို့အတွက် MCRB နှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရန် ၄င်းတို့အား တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ တွင် ဖြစ်သကဲ့သို့ပင် ဝဘ်ဆိုဒ်မရှိခြင်းကြောင့် အချို့သောကုမ္ပဏီများနှင့် မိမိတို့ ဆက်သွယ်နိုင်မှုတွင် အဟန့်အတားဖြစ်ခဲ့ရပြီး အားကိုးထိုက်သော အဆက်အသွယ် သတင်းအချက်အလက်များဖြင့်သာ အသုံးပြုခဲ့ရသည်။ ကုမ္ပဏီများတွင် ဝဘ်ဆိုဒ်တစ်ခုရှိသည့်တိုင် ပွင့်သစ်စ စီမံချက်နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များသည် သက်ဆိုင်ရာ မန်နေဂျာများထံသို့ ရောက်ပုံမပေါ်ပေ။ အချို့ကုမ္ပဏီများတွင် ယင်းသို့သောစီမံချက်များကို ကိုင်တွယ်ရန် ကော်ပိုရိတ်ဌာန မရှိခြင်းကြောင့် မရောက်ရှိကြပေ။

၂၆။ ကုမ္ပဏီခွဲများ၏ ဝဘ်ဆိုဒ်ရှိခြင်းကြောင့် ဒေင်အုပ်စု(မြန်မာ့ရေနံဆောင်ဘဏ်နှင့် ဒေင်ဟိုတယ်များ)၊ International Group of Entrepreneurs (IGE) (ဟိုတယ်အမရ)၊ KY KyawKyaw (Steel King Co)၊ မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင် (မြဝတီရောင်းဝယ်ရေး)၊ ယုဇနအုပ်စု (ယုဇနဟိုတယ်) တို့အား ပျမ်းမျှ အမှတ်များပေးခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း ကုမ္ပဏီ ၂၀ ကျော်အား[၂၇] MCRB ဝန်ထမ်းက လူကိုယ်တိုင် ဆက်သွယ်ခြင်း သို့မဟုတ် လက်ခံရရှိကြောင်းစာကို MCRB သို့ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်း တစ်နည်းနည်းကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ကုမ္ပဏီများစွာသည် တုံ့ပြန်မှုအဖြစ် ၎င်းတို့၏ ဝဘ်ဆိုဒ်များတွင်း သတင်းအချက်အလက်အများအပြားကို တင်ခဲ့ကြသည်။ အချို့ကုမ္ပဏီများကမူ အမှတ်ပေးမှုတွင် မပါဝင်လိုကြောင်း MCRB သို့ ဆက်သွယ်ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့တိုင် ကုမ္ပဏီရွေးချယ်ရာတွင် အခွန်ထမ်းစာရင်းကို အသုံးပြုပြီး အရွယ်အစားအပေါ် အခြေခံခဲ့သဖြင့် MCRB ၏ သုတေသနနည်းလမ်းအရ ဖယ်ထားရန်မဖြစ်နိုင်ချေ။

အရှိတရားစစ်ဆေးမှုများ

ယခုသုတေသန၏ စနစ်တကျဆောင်ရွက်ပုံအဆင့်ဆင့်ဆိုင်ရာ အဓိကအားနည်းချက်မှာ ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် (HSE)၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီ၏ စွမ်းဆောင်မှုများအား တိုင်းတာမှု မပြုလုပ်နိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ယခုနည်းတွင် ကုမ္ပဏီဝဘ်ဆိုဒ်အသီးသီးတွင် ထုတ်ပြန်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက်များ၏ ပမာဏကိုသာ တိုင်းတာနိုင်သည်။ ထုတ်ပြန်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက်များ၏ တိကျမှုကို စစ်ဆေးခြင်း သို့မဟုတ် ဖော်ပြထားသည့် မူဝါဒများနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများကို ကုမ္ပဏီတွင်း၌လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပဏီပြင်ပ၌လည်းကောင်း ကုမ္ပဏီက မည်သို့အသုံးပြုနေသနည်းဆိုသည်ကို လေ့လာဆန်းစစ်ရန် MCRB က မပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပေ။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ ဝဘ်ဆိုဒ်များတွင် ယင်းကိစ္စရပ်များကို ကုမ္ပဏီများက ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနေပြီး ယင်းသို့သော မူဝါဒများသည် ၎င်းတို့အတွက် အရေးကြီးမှုကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်ဟု မိမိတို့က စတင်ယူဆသည်။ ထို့ပြင် ယင်း၏ လုပ်ငန်းများ၊ကတိကဝတ်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် ကုမ္ပဏီသည် ယင်းအင်အားကြောင့် ကတိကဝတ်များများကို တာဝန် ယူ၊မယူကို ကုမ္ပဏီနှင့် သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက အသိမှတ်ပြုနိုင်ပြီး လက်တွေ့တွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော စွမ်းဆောင်ရည်တစ်ခုဆီသို့ ရောက်ရှိမည်ဖြစ်သည်။

သို့တိုင် ယင်းစိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ဖြေရှင်းရန်မှာ ဆွဲဆောင်မှုရှိသော ရုံးချုပ်မူဝါဒများကို ရေးဆွဲထုတ်ပြန်ပြီး လက်တွေ့တွင် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမရှိသည့် ကုမ္ပဏီများအတွက် ယခုနှစ်တွင် MCRB က အပြောင်းအလဲနှစ်ခုကို ပြုလုပ်ထားသည်။ ပထမအပြောင်းအလဲမှာ အစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း ၃(လူ့အခွင့်အရေး၊ မြေယာ၊ HSE ၊ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူထိတွေ့ဆက်ဆံမှု)ရှိ မေးခွန်းများကိုပြုစုရာတွင် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ အစီရင်ခံခြင်းကို ပိုမိုအလေးထား ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဒုတိယအပြောင်းအလဲမှာ အရှိတရားစစ်ဆေးမှုတစ်ရပ်အဖြစ် အများပြည်သူထံမှ အထူးသဖြင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများထံမှ ကုမ္ပဏီ ၁၀၀ နှင့်ပတ်သက်သော ထင်မြင်ချက်များနှင့် အသေးစိတ်ကျသော နစ်နာမှုများကို ရယူရန်ကြိုးပမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၄ တွင် ကျင်းပခဲ့သော စီအက်စ်အိုများနှင့်တွေ့ဆုံပွဲတွင် မှတ်ချက်များပေးရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ အကြံပြုချက်ပေးရေးနည်းလမ်းကို သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ ပြုလုပ်သည့်အချိန်တွင် ကြေညာခဲ့ပြီး အကြံပြုလွှာများကို MCRB

---

[၂၇]။ အေဝမ်း ကုမ္ပဏီအုပ်စု၊ Asia Metal Construction (Moattama Holdings ဟု အမည်ပြောင်းခြင်းကို မိမိတို့အား အကြောင်းကြား – Asia Metal Company Ltd သည် ၂၀၁၃ ဒီဇင်ဘာတွင် US SDN စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းခံခဲ့ရသည်)၊ ရှောဘဏ်၊ Capital Diamond Star Company၊ City Mart Holdings Limited၊ ဒေ့ဒင်၊ အီလဲဗင်းမီဒီယာ၊ Farmer Phoyarzar၊ Gold Uni၊ ထူး၊ IGE၊ ကောဘီဇက်၊ မြန်မာသြဘာ၊ မက်စ်မြန်မာ၊ MPRL၊ Myanmar Consolidated Media Holdings၊ MDG၊ Parami Energy၊ Pinya Manufacturing၊ SPA၊ ရွှေတောင်၊ SMART၊ ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်းဘဏ်၊ UPG၊ Zawgyi Premier။

ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် လွှင့်တင်ထားခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း စီအက်စ်အိုများထံမှ အသေးစိတ်ကျသော အကြံပြုချက် အရေအတွက် အလွန်အနည်းငယ်သာ လက်ခံရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ နောက်ပိုင်း မီဒီယာဖော်ပြချက်များနှင့် အခြားအများပြည်သူသိ ဝေဖန်မှုများ ကိုလည်း MCRB က လေ့လာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ ဝဘ်ဆိုင်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ထွက်ပေါ်လာသည့် အချက်များကို မှတ်ချက် ပြုရန် သို့မဟုတ် ဖြေရှင်းရန် ကုမ္ပဏီများထံသို့ ဇွန်လတွင် ဖြစ်နိုင်သမျှပေးပို့ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ကို နောက်ဆက်တွဲတွင် ဖော်ပြ ထားသည်။

အမှတ်ပေးခြင်း

အမှတ်ပေးခြင်း စနစ်တကျလုပ်ဆောင်ပုံအဆင့်ဆင့်သည် နိုင်ငံတကာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဖွဲ့၏ နည်းလမ်းကို ပြန်ပြင် သုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။ မေးခွန်း ၂၅ ခုအတွင် မေးခွန်းတစ်ခုစီလျှင် ဝဘ်ဆိုဒ်တွင်ဖော်ပြထားသည့် သတင်းအချက်အလက် ပမာဏအပေါ်မူတည်ပြီး ၁၊ ၀.၅ သို့မဟုတ် ၀ မှတ်ပေးသည်။ (နောက်ဆက်တွဲတွင် ရှုပါ)။ အကယ်၍ မေးခွန်းတစ်ခုသည် အဖွဲ့အစည်းနှင့် မဆီလျော်လျှင် မသက်ဆိုင်ဟုပေးထားပြီး အမှတ်များရေတွက်ရာတွင်လည်း ထည့်သွင်းတွက်ချက်ခြင်း မပြု ပါ။ အမှတ်ကို စံသတ်မှတ်ချက်အမှတ်အဖြစ် အများဆုံး ၁၀ ပေးရန် အပိုင်းအသီးသီးမှရရှိလာသည့် အမှတ်များ၏ ပျမ်းမျှကို တွက်ချက်ခြင်းဖြင့် ပျမ်းမျှအမှတ်ရရှိလာသည့်အပေါ် ၀ မှ ၁၀ အထိ ပြန်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဖွဲ့၏ စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်ပုံအဆင့်ဆင့်နှင့် အလားတူပင်ဖြစ်သည်။ အပိုင်းအသီးသီးအတွက် အမှတ်များများ ရရှိခြင်းသည် ကုမ္ပဏီ၏ တရားဝင်ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များများ ထုတ်ပြန်ထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

ရလဒ်များ

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ယေဘုယျအားဖြင့် ခြုံကြည့်လျှင် ၂၀၁၄ တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအရှိခဲ့ဆုံး ကုမ္ပဏီများသည် ၂၀၁၅ တွင်လည်း ထုတ်ဖော်ပြမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏ ပွင့်သစ်စရမှတ်လည်း တိုးလာခဲ့သည်။ ယမန်နှစ်က ထိပ်တန်းကုမ္ပဏီ ၁၀ ခုနီးပါး သည် ယခုနှစ်တွင်လည်း ထိပ်တန်း ၁၀ ခုတွင် ပါဝင်လာသော်လည်း အမှတ်စဉ်ပြောင်းသွားသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အရှိဆုံး ကုမ္ပဏီဖြစ်ရန် ယင်း ခေါင်းဆောင်မှုအုပ်စုကြားပြိုင်ပွဲသည် အကြိတ်အနယ် ရှိလှသည်။ ၂၀၁၄ တွင် ဦးဆောင်ခဲ့သည့် ပါရမီကဲ့သို့သော ကုမ္ပဏီများသည် ယခုနှစ်စာရင်းတွင် အမှတ်စဉ် ကျသွားခဲ့သော်လည်း ယင်းတို့၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ကျသွားခဲ့ခြင်း မဟုတ်ပေ။ တကယ်တမ်း၌ ယေဘုယျအားဖြင့်ကြည့်လျှင် ယင်းတို့သည်လည်း တိုးတက်လာခဲ့သည်။ သို့သော် အခြားကုမ္ပဏီများ အထူးသဖြင့် SPA/Yoma ကုမ္ပဏီသည် အားထုတ်မှုကြီးကြီးမားမား ပြုလုပ်ခဲ့သဖြင့် အားထုတ်မှုအလျောက် အမှတ်စဉ် ပြောင်းသွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၂၀၁၅ တွင် အမှတ်အများဆုံးရရှိသည့် ကုမ္ပဏီများမှာ Serge Pun and Associates(SPA)၊ မက်စ်မြန်မာနှင့် ကေဘီဇက် အုပ်စုတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ အထူးအားသာချက်များကို အောက်ပါအပိုင်းတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။ SPA သည် ၂၀၁၄ တွင် အဆင့် ၉ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၅ တွင် အဆင့် ၁ သို့ ရောက်ရှိလာခြင်းမှာ ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် အချက်အလက်သစ်များ သိသိသာသာ တင်ခြင်းကြောင့်သာမဟုတ်ဘဲ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ SAP/Yoma သည် ရိုးမဘဏ်အား ဘဏ္ဍာရေးအထောက်အပံ့နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုလုပ်နေသော နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေး ကော်ပိုရေးရှင်း(IFC) ထံမှ အကြံပေးမှုများရရှိခဲ့ခြင်းနှင့် Landmark Myanmar စီမံချက်တို့၏ အကျိုးကျေးဇူးကိုခံစားရခြင်းဖြစ် သည်။ စင်ကာပူစတော့ခ်အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းသွင်းထားသည့် Yoma Strategic သည် အာဆီယံ ကော်ပိုရိတ်အုပ်ချုပ်မှု အမှတ်ပေးဇယား ၂၀၁၄[၂၈] တွင်လည်း ပမာဏအကြီးမားဆုံး စင်ကာပူစတော့အိတ်ချိန်းစာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီ ၁၀၀ တွင် အဆင့် ၁၈ အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုလည်း ခံထားရသည်။ သို့သော်လည်း ပွင့်သစ်စစီမံချက်သည် စင်ကာပူစတော့ဈေးကွက်၏ အစီရင် ခံရေး လိုအပ်ချက်များထက် စံသတ်မှတ်ချက်များ ပိုမိုမြင့်မားစွာ ချမှတ်ထားသည်။

....

၂၈။ http://www.yomastrategic.com/attachment/2015050609355017_en.pdf

ရလဒ်ဇယား

ဦးဆောင်အုပ်စုများ၏အောက်တွင် ပြီးခဲ့သည့် ၁၂ လအတွင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးတက်ရန် လုပ်ဆောင်မှု အနည်းငယ်သာပြုလုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် လုံးဝမပြုလုပ်ခြင်းများရှိခဲ့ကြပြီး အချို့ကုမ္ပဏီများသည် ဝဘ်ဆိုဒ်ပင်လွှင့်တင် ထားခြင်းမရှိကြသေးပေ။ ဒေင်(ဟီလ်တန်)၊ ပင်းယကုန်ထုတ်လုပ်ရေး(ကိုကာကိုလာ)နှင့် IGE (Petronas) တို့ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာမိတ်ဖက်များရှိသည့် ကုမ္ပဏီအချို့တွင် အုပ်စုဝဘ်ဆိုဒ်များမရှိကြပေ။ ဝဘ်ဆိုဒ်ရှိသည့် အခြားကုမ္ပဏီများသည်လည်း သတင်းအချက်အလက် အနည်းငယ်သာရှိကြပြီး အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့၏ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးအစီအစဉ် များတွင်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့တွင် မြန်မာအရှေ့တိုင်းဘဏ် (IFC)၊ IBTC(Heineken)၊ Myanmar Golden Star(Carlsberg)၊ Myanmar Distribution Group(Nestle)၊ စိန်ဝတ်မှုန်(BAT) တို့ဖြစ်ကြသည်။ နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကြိုတင်သိမြင်ရန်စစ်ဆေးခြင်း၊ ထိခိုက်စေသော အကြောင်းများအား ကြိုတင်တာဆီးခြင်းလုပ်ငန်းများ(Due Deligence) ကို ကျော်ဖြတ်ပြီး မိတ်ဖက်အဖြစ်ထူထောင်ရန်မှာ မြန်မာကုမ္ပဏီများသည် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ထိန်းချုပ်မှုများကို မလွဲမသွေပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ပြီး ယင်းတို့ကိုလည်း အများပြည်သူသိအောင် ထုတ်ပြန်ရမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများကလည်း မိမိတို့၏ မြန်မာမိတ်ဖက်များအား အပိုင်း ၃ အပါအဝင် အခြားနယ်ပယ်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုပိုမိုရှိလာအောင် ၎င်းတို့အတွေ့အကြုံများကို မျှဝေခြင်းနှင့် တိုက်တွန်းအားပေးခြင်းများပြုလုပ်ကြမည်ဟု MCRB က မျှော်လင့်ထားသည်။

သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဦးဆောင်နေရာတွင်ရှိမည်ဟု မျှော်လင့်ရမည့် မီဒီယာကုမ္ပဏီများသည်လည်း ၎င်းတို့၏ ကော်ပိုရိတ်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တိုးမြှင့်ရနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ရွှေသံလွင်သည် ဝဘ်ဆိုဒ်မရှိဘဲ ဆက်လက်ရှိနေမြဲဖြစ်ပြီး Myanmar Consolidated Media နှင့် Eleven မီဒီယာတို့သည်လည်း ကော်ပိုရိတ် သတင်းအချက်အလက် ပမာဏ အနည်းငယ်သာ ဖော်ပြထားသည်။

ဝဘ်ဆိုဒ်လွှင့်တင်လာကြသည့် ကုမ္ပဏီရာခိုင်နှုန်း အနည်းငယ်တိုးပွားလာခဲ့သည်။ ယမန်နှစ်က ဝဘ်ဆိုဒ်မရှိသည့်ကုမ္ပဏီ ၅ ခု[၂၉] သည် ယခုနှစ်တွင် ဝဘ်ဆိုဒ်များရှိလာကြသည်။ လေ့လာခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီ ၁၀၀ ခုအနက် ၆၂ ကုမ္ပဏီ တွင် ဝဘ်ဆိုဒ်များရှိလာကြပြီး ကုမ္ပဏီငါးခုသည် အချို့သောကုမ္ပဏီခွဲများအတွက် ဝဘ်ဆိုဒ်များရှိသဖြင့် အမှတ်မျှပေးသည့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့ရသည်။ (အောက်ခြေမှတ်စု ၂၅ ကို ရှုပါ)။ ထို့ပြင် ယင်းတို့အနက် ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ဝဘ်ဆိုဒ်တည်ဆောက်ဆဲဖြစ်ပြီး သတင်းအချက်အလက် မရှိသဖြင့်[၃၀] အမှတ် သုညသာ ပေးခဲ့ရသည်။ စစ်တပ်ပိုင်ကုမ္ပဏီနှစ်ခုအနက် မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းသည် ၎င်းတို့ထံလာရောက်ကြသူများကို ၎င်း၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများကို စာရွက်ဖြင့်ရယူနိုင်အောင်စီစဉ်ထားသည်။ သို့သော် ဝဘ်ဆိုဒ်မရှိသဖြင့် ရမှတ် သုညကိုသာ ဆက်လက်ပေးထားသည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေး ဦးပိုင်အား ယခုနှစ်အတွက် မြဝတီကုန်သွယ်ရေးဝဘ်ဆိုဒ်အတွက် အမှတ်ပေးခဲ့သော်လည်း ယင်းနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များ မရရှိခဲ့ပေ။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအရှိဆုံး ကုမ္ပဏီများစွာအပါအဝင် ကုမ္ပဏီများစု၏ ဝဘ်ဆိုဒ်များတွင် အထူးသဖြင့် ကော်ပိုရိတ် အုပ်ချုပ်မှု သတင်းအချက်အလက်များကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်သာ ဖော်ပြထားသည်။ အချို့ကုမ္ပဏီများကမူ မြန်မာဘာသာ

....

၂၉။ အေးရှားဝေါလ်၊ မြန်မာ့သြဘာအုပ်စု၊ New Day Energy၊ OK Group နှင့် ရသာချို။
၃၀။ မြတ်နိုးသူကုမ္ပဏီ

ကုမ္ပဏီ အမည်	၂၀၁၅ အဆင့်	၂၀၁၄ အဆင့်	အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး အစီအစဉ်ရမှတ်	အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရမှတ်	HSE ရမှတ်	ရမှတ် စုစုပေါင်း	UNGC အဖွဲ့ဝင်	မီဒီယာ / အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း အကြံပြုချက်
Serge Pun and Associates Group	1	9	2.95	3.33	3	9.28	Active	✓
Max Myanmar Group of Companies	2	3	2.95	3.12	3.16	9.23	Active (Max Energy)	✓
KBZ (Kambawza) Group of Companies	3	1	3.07	2.5	2.5	8.07	Active	
City Mart Holdings Company Ltd. (CMHL)	4	7	2.69	2.22	2.83	7.74	Active	
SMART Technical Services	5	6	2.95	2.08	2.33	7.36		
Parami	6	2	2.69	2.08	2.16	6.93	Active	
Shwe Taung	7	4	2.18	1.25	3.16	6.59	Active	
MPRL E&P	8	5	1.54	2.08	2.5	6.12		
AYA Bank	9	NA	0.77	2.5	0.93	4.2		
Dagon Group of Companies	10	8	1.02	1.39	1.33	3.74	Active	✓
KMD Co., Ltd.	11	12	1.41	0.69	1.33	3.43		
Asia World Group of Companies	12	37	2.04	0	0.5	2.55	Active	✓
Golden Key Group of Companies (Mikko Group)	13	NA	0	1.67	0.17	1.84		
Myanmar Citizen Bank	14	NA	0	1.46	0.33	1.79		
MK Group	15	10	0	1.39	0.17	1.56		
Capital Diamond Star Company Limited	16	18	0	1.11	0.17	1.28		
KMA Group of Companies	17	11	0	1.11	0.17	1.28		✓
Myanmar Golden Star	18	13	0	1.11	0.17	1.28		✓
United Paints Group	19	31	0	1.11	0.17	1.28	Advanced	
Dawn (Ah Yone Oo) Construction	20	NA	0	1	0.17	1.17		
Myan Shwe Pyi Tractors	21	NA	0	0.83	0.33	1.16		
Apex Gas and Oil Public Limited	22	NA	0	0.56	0.33	0.89		
Myanmar Distribution Group	23	19	0	0.56	0.33	0.89		
Ta Gaung Bwar	24	26	0	0.7	0.17	0.87		
ACE Group of Companies	25	14	0	0.83	0	0.83		
Sein Wut Hmon	26	NA	0	0.56	0.17	0.73		✓
Sin Phyu Kyun	27	NA	0	0.56	0.17	0.73		
TZTM	28	20	0	0.56	0.17	0.73		
Eleven Media Group	29	21	0	0.56	0.17	0.73		
Tun Foundation Bank	30	NA	0	0.42	0.19	0.61		

Myanmar Oriental Bank	31	NA	0	0.42	0.17	0.59		
New Day Energy	32	51	0	0.42	0.17	0.59		
A1 Group of Companies	33	17	0	0.56	0	0.56		✓
Asia Myanmar Business Organization (AMBO)	34	NA	0	0.56	0	0.56		✓
Myanmar Shwe Tharaphu (MGC)	35	NA	0	0.28	0.19	0.47		
Loi Hein	36	22	0	0.28	0.17	0.45		
Myanma Awba Group	37	46	0	0.28	0.17	0.45		
Naing Group of Companies	38	24	0	0.28	0.17	0.45		
Super One International	39	25	0	0.28	0.17	0.45		
Myanmar Consolidated Media Holdings	40	34	0	0	0.33	0.33		
Htoo Group of Companies	41	32	0	0.14	0.17	0.31	Active (AGD Bank, Apex Petrollum)	✓
Original Group	42	27	0	0.14	0.17	0.31		
Zaw Gyi Premier	43	30	0	0.14	0.17	0.31		
Aung Kan Bo	44	NA	0	0.28	0	0.28		
International Beverages Trading Co., Ltd. (IBTC)	45	NA	0	0.28	0	0.28		
Myat Eaindray Group of Companies	46	NA	0	0.28	0	0.28		
OK Group	47	NA	0	0.28	0	0.28		
KY Kyaw Kyaw Business Group	48	NA	0	0.14	0.08	0.22		
Nawng Tung Hotels Group	49	NA	0	0	0.17	0.17		
Ya Thar Cho Industries	50	58	0	0	0.17	0.17		
AA Group of Companies	51	NA	0	0.14	0	0.14		
Eden Group of Companies	52	42	0	0.03	0.03	0.06		✓
Union of Myanmar Economic Holdings (UMEHL)	53	55	0	0.02	0.02	0.04		
International Group of Entrepreneurs (IGE)	54	45	0	0	0.03	0.03		✓
Yuzana Group of Companies	55	59	0	0	0.03	0.03		✓
ESI Food	56	NA	0	0	0	0		
Farmer Phoyarzar Company Limited	57	NA	0	0	0	0		
Global Treasure Bank (MFLB)	58	NA	0	0	0	0		
Myat Noe Thu	59	NA	0	0	0	0		
New Golden Gate 1991 Co., Ltd.	60	NA	0	0	0	0		
Super Seven Stars	61	35	0	0	0	0		

ဝဘ်ဆိုဒ်မရှိသော ကုမ္ပဏီများစာရင်း

Asia Metal construction
Aung Chan Thar Construction and Service
Aya Jade
Ayer ShweWah
AyeyarYadanar
Ben Hur Group
Diamond Mercury (UNGC Active)
Eastern Yoma Estate Investment
Ever Winner
First Private Bank
Fisheries & Marine Product 2000
Gold Uni Investment Co., Ltd
Green Light Treasure Co., Ltd
Khine Khine Phyo International Trading Co., Ltd
Lighthouse Enterprises Ltd.
Mother Trading & Construction Co., Ltd
Myanmar Economic Corporation
Myanmar Might Industrial Co., Ltd
Myanmar Ta Kaung Gems & Trading Co., Ltd
Myit Mahar Trading Co., Ltd
Pinya Manufacturing Co., Ltd. (PMC)
Punyoma International Co., Ltd
Ruby Dragon Group of Companies *
Rural Development Bank Ltd
Sein LomTaung Tan Gems Jade, Mining and Co-operative Marketing Co., Ltd.
Sein Ngwe Mya Trading Co., Ltd.
Shu San Trading Enterprise (SSTE)
Shwe Gaung Gaung Gems Co., Ltd
Shwe Me' Co., Ltd
ShweThan Lwin Group of Companies
Six Winner Brothers Co., Ltd
Smile World Co., Ltd
Taw Win General Trading Co-op., Ltd
Thitsar Shwe War Co., Ltd
Tin Win Tun International Trading Co., Ltd
Tunn Akaree Co., Ltd
Unity Gems Co., Ltd
Yangon City Bank Ltd
Zaykabar Co., Ltd *

* မီဒီယာ/အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း အကြံပြုချက်

စကားဖြင့် ဖေ့စ်ဘွတ်စာမျက်နှာများတွင် တင်ထားကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ မြန်မာသြဘာကမူ ခြွင်းချက်အဖြစ်ရှိနေပြီး မြန်မာဘာသာစကားဖြင့် ဝဘ်ဆိုဒ်သာရှိသည်။ မြန်မာဘာသာစကားဖြင့် ဝဘ်ဆိုဒ်တွင်မတင်ခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့၏ အဓိက သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေးအတွက် မေးခွန်းများထုတ်လာကြသလို မူဝါဒများအား ဝန်ထမ်းများနားလည်မှုနှင့် သိရှိမှုအတွက်လည်း မေးခွန်းထုတ်ကြသည်။ ၁ မှတ်အပြည့်ရရန် ဝန်ထမ်းအားလုံးအတွက် သက်ရောက်သည့် ဥပမာ-အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကျင့်ဝတ်များကဲ့သို့သော စာရွက်စာတမ်းများကို မြန်မာဘာသာစကားဖြင့် ထုတ်ပြန်ရန် လိုအပ်သည်ဆိုသော အချက်မျိုးကို ယခုနှစ်တွင် ပြန်ပြင်ထားခဲ့သည်။[၂၁]

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဒေါ်လာဘီလီယံပေါင်းများစွာဖြင့် လုပ်ကိုင်နေသော ကျောက်စိမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် ကုန်သည်အနေဖြင့်၎င်း၊ တူးဖော်သူအနေဖြင့်၎င်း ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် ပမာဏကြီးမားသော ကုမ္ပဏီကြီးအချို့၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး MCRB က ဆက်လက်စိုးရိမ်နေဆဲဖြစ်သည်။[၂၂] ကဏ္ဍ၏တန်ဖိုးကြီးမားမှုအရ အစိုးရလေလံများတွင်

....

၂၁။ စီးတီမတ်၊ ပါရမီ၊ ကေဘီဇက်၊ Max၊ SPA နှင့် SMART တို့သည် မြန်မာဘာသာဖြင့် ဝန်ထမ်းများလိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်များကို ထုတ်ပြန်ထားကြသည်။

၂၂။ Global Witness က ထုတ်ပြန်တော့မည့် သုတေသနသည် လုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ အဓိကလုပ်ဆောင်နေသူများကိုပြသမည်ဟု မျှော်လင့်ထားသည်။

ပါဝင်ပြီး ကုန်သွယ်ခွန်ပမာဏ များများပေးထားသူများသည် ပွင့်သစ်စစာရင်းတွင် ပါဝင်မည်ဖြစ်သလို ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်မည်မှာမလွဲပေ။ ထိုလုပ်ငန်းကြီးများအနက် ဝဘ်ဆိုဒ်ရှိပြီး ပါဝင်ပတ်သက်မှုလည်း ရှိသည့် အေးရှားဝေါလ်၊ ထူးနှင့် ကေဘီဇက်တို့က ကျောက်စိမ်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာများကို ဖော်ပြထားကြသည်။[၃၃] ကျောက်စိမ်းလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်လုပ်ကိုင်သော ကုမ္ပဏီအများစုတွင် ဝက်ဘ်ဆိုဒ်ပင်မရှိပေ။[၃၄]

ကျောက်စိမ်းလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်နေပြီး အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် HSE တို့ကို ဆောင်ရွက်သည့် ပွင့်သစ်စ အမှတ်ပေးဇယားပါ ကုမ္ပဏီများသည် ၎င်းတို့လုပ်ကိုင်နေသော လုပ်ငန်းနယ်ပယ်၏ ပဋိပက္ခများနှင့် အုပ်ချုပ်မှုအားမကောင်းခြင်း စသည့်အခြေအနေတို့ ရှိသဖြင့် ယင်းကဏ္ဍတွင် မည်သို့ကျင့်သုံးနိုင်မည်ကို ဖော်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ပုံကို ပြသနိုင်သည့် နည်းလမ်းများအနက် တစ်ခုမှာ မည်သည့် သတ္တုတွင်းလိုင်စင်မျိုး ရထားသည်၊ အစိုးရကို အခွန်နှင့်အခြားကြေးများ မည်မျှပေးထားသည်၊ ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်၊ သဘောတူစာချုပ်တွင် မည်သည့် အချက်များ ပါဝင်သည်နှင့် ကုမ္ပဏီ၏ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူက မည်သူများဖြစ်သည် စသည်တို့ကို EITI စံနှုန်းများနှင့်အညီ ဆောလျင်စွာ ဖော်ပြထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အဆိုပါကဏ္ဍတွင် လုပ်ကိုင်တော့ခြင်းမရှိဆိုသော ကုမ္ပဏီများသည်လည်း ၎င်းတို့ထွက်ခဲ့ရသည့် အကြောင်းရင်း အသေးစိတ်ကို ဖော်ပြသင့်သည်။

....

၃၃။ ယင်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှ ထွက်ခွာခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ဟု မက်စ်မြန်မာက ဆိုသည်။
See http://www.ma_myanmargroup.com/inde_.php/news-room/news-release/1Ä9-ma_-myanmar-group-ceased-jade-mining-activities-since-2012

၃၄။ ဥပမာဧရာရတနာ၊ အဲဗားဝင်း၊ Gold Uni၊ Green Light Treasure၊ MEC၊ မြန်မာတကောင်း ကျောက်မျက်ရတနာနှင့် ရောင်းဝယ်ရေးကုမ္ပဏီ၊ ပတ္တမြားနဂါးအုပ်စု၊ SeinLomTaung Tan Gems Jade, Mining and Co-operative Marketing Co.၊ Shwe Gaung Gaung Gems Co.၊ ရွှေသံလွင်၊ UMEHL နှင့် Unity Gems တို့အပါဝင် ကျောက်စိမ်းရောင်းဝယ်ရေးကုမ္ပဏီများနှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီများသည် ဝဘ်ဆိုဒ်များ မရှိကြပေ။

အပိုင်းအလိုက် စွမ်းဆောင်ရည်

အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အစီအစဉ် (ACP)

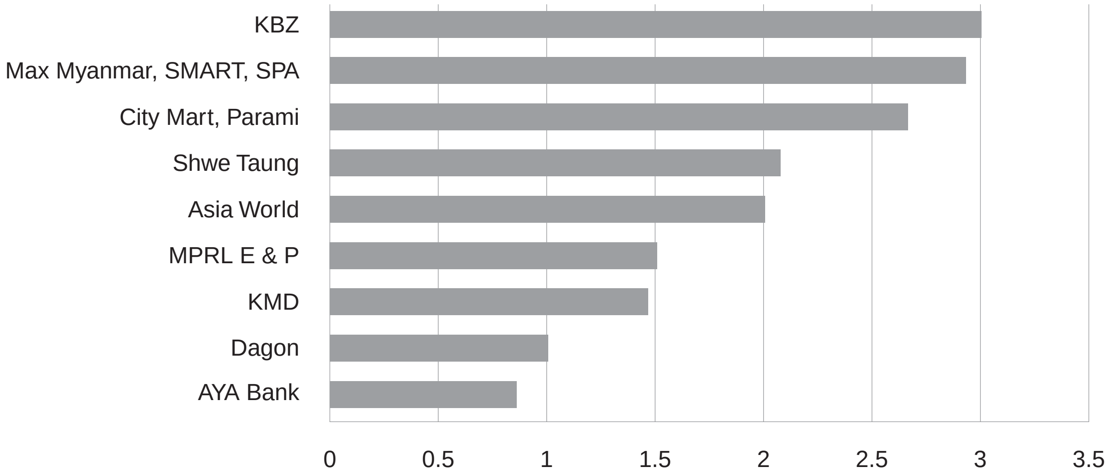

ACP နှင့်ပတ်သက်ပြီး ဖော်ပြသည့် ကုမ္ပဏီ ၆၂ ခုအနက် ၁၂ ခုသည်သာ သတင်းအချက်အလက် ပမာဏအနည်းဆုံး ထုတ်ပြန်ကြသည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာ အမှတ်ပေးဇယားပါ ကုမ္ပဏီအများစု လိုက်နာဆောက်ရွက်ကြသည့် UN Global Compact ၏ အခြေခံမူ ၁၀ ချက်တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လာဘ်ယူခြင်းနှင့် လာဘ်ပေးခြင်းအပါအဝင် အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံ အားလုံးနှင့် ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ပြီး ဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟု ဆိုထားသည်။ ယင်းတို့ကို ကုမ္ပဏီအဆင့်တွင် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲနှင့် နိုင်ငံအဆင့်တွင် သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူမျိုးစုံ ပါဝင်သော စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းတူများနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်သင့် သည်ဟု UNGC က အကြံပြုထားသည်။[၃၅] ယနေ့အချိန်အထိမူ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ယင်းသို့သော စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမျိုး မရှိသေးပေ။ အထက်ပါ

....

၃၅။ UNGC လမ်းညွှန်အခြေခံမူ ၁၀ ချက်အရ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းများကို မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းမဟာဗျူဟာများနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများတွင် ပေါင်းစည်းထည့်သွင်းရမည်ဖြစ်ပြီး လက်ဆောင်များ၊ နိုင်ငံရေးထည့်ဝင်မှုများ၊ အလှူအတန်းနှင့် ခရီးသွားခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် လုံးဝသည်းမခံခြင်း မူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း အပါအဝင် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ကျင့်ဝတ်ကို ရေးဆွဲရမည်ဖြစ်သည်။ အမည်မဖော်ဘဲတိုင်ကြားနိုင်သည့်စနစ်များ ထားရှိခြင်း၊ ဝန်ထမ်းများကို သင်တန်းပေးခြင်း၊ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုပတ်လမ်းစီမံခန့်ခွဲမှု၊ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ယင်းမူဝါဒများကို အသုံးပြုရမည်။

ဇယားတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် မိမိတို့၏ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုကို အားဖြည့်ခြင်းနည်းလမ်း တစ်ရပ်အဖြစ် ဦးစီးဦးဆောင်ပြုလုပ်နိုင်ပြီး အစိုးရတင်ဒါလုပ်ငန်းစဉ်များ သို့မဟုတ် အကောက်ခွန် ရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးတက်ရေးအတွက် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းအပေါ် ဦးတည်ပြီး ဆောင်ရွက်ရဖွယ်ရှိသည်။

အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်ပတ်သက်သော မြန်မာနိုင်ငံ လက်ရှိဥပဒေသည်လည်း ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂသဘောတူစာချုပ်(UNCAC)အရ မြန်မာနိုင်ငံ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များနှင့် အပြည့်အဝ ကိုက်ညီမှုမရှိသေးပေ။ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ တွင် UNCAC အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၏ ပထမသုံးသပ်မှုကို မြန်မာနိုင်ငံက လုပ်ဆောင်ချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင် (ACC) ကို မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂရုံး(UNODC) က အကူအညီပေးလျှက်ရှိသည်။ UNCACပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ယင်းတို့ကို မည်သို့ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရမည်ဆိုသည်ကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာရာတွင် ၎င်း၏ ဥပဒေနှင့် အသက်ဝင်ဖော်ဆောင်မှုကြားရှိ အသေးစိတ်ကျသော ကွာဟချက်များကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် မျှော်မှန်းထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃)၊ ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအက်ဥပဒေ(၁၉၁၄) တို့အရ ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေစိုက်သည့် နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းများသည် အဂတိလိုက်စားမှုပြစ်မှုများတွင် ပါဝင်ခြင်းအတွက် အရေးယူခံရခြင်းမရှိဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သဖြင့် အထူးသဖြင့် UNCAC ၏ အပိုဒ် ၂၆ အရ အဂတိလိုက်စားမှု ပြစ်မှုများတွင် ပါဝင်ခြင်းအတွက် ဥပဒေအရ တာဝန်ယူရမည်သူ တစ်ဦး၊ တစ်ဖွဲ့ကို မြန်မာနိုင်ငံက ပြဋ္ဌာန်းရမည်ဖြစ်သည်။ အဂတိလိုက်စားမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းများကို အထူးဦးတည်သည့် ပြစ်ဒဏ်များ သို့မဟုတ် အရေးယူမှုများ (ဥပမာ- ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ အစိုးရကန်ထရိုက်များ လျှောက်ထားခွင့်ပိတ်ပင်ခြင်း၊ ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိသူများအတွက် ပမာဏ မြင့်မြင့်မားမားရှိသည့် ငွေဒဏ်များ အစရှိသည်ဖြင့်)လည်း မရှိပေ။ အနာဂတ်တွင် ဥပဒေပြင်ဆင်မှုများနှင့် ထိရောက်သော အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးလုပ်ငန်းများ ကျင့်သုံးမှုများမတိုင်မီတွင် ထိပ်ပိုင်းမှ ခေါင်းဆောင်မှု ပြသခြင်းများပြုလုပ်ရန် မြန်မာကုမ္ပဏီများကို ပိုမိုတိုက်တွန်းအားပေးပါသည်။

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

ဝဘ်ဆိုဒ်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီ ၆၂ ခုအနက် ၅၁ ခုက အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ဖော်ပြကြပြီး မြန်မာကုမ္ပဏီများ ဖော်ပြမှုအရှိဆုံး အပိုင်းဖြစ်သည်။ စွမ်းဆောင်ရည်အကောင်းဆုံး ကုမ္ပဏီများမှာ အောက်ပါဇယားအတိုင်း ဖြစ်သည်။

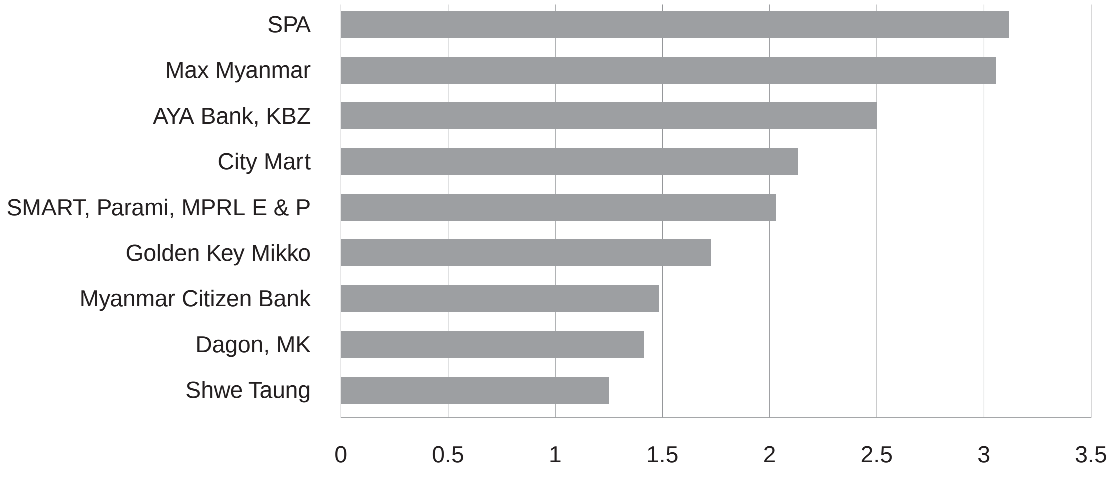

ကော်ပိုရိတ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ ရှင်းလင်းဖော်ထုတ်ခြင်းအပြင် ယခုကာလအတွင်း များစွာသော ဦးဆောင်ကုမ္ပဏီများသည် အမှန်တကယ် အခွန်ပေးဆောင်မှုများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးအချက်အလက်များ ပိုမိုဖော်ပြလာခဲ့သည်။ ယခင်ကမူ အစိုးရကထုတ်ပြန်သည့် အခွန်ထမ်းစာရင်းတွင် ပါဝင်သူများကသာ ကုမ္ပဏီ၏ အခွန်များ၏ ပမာဏနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ကြသည်။ ကုမ္ပဏီအနည်းငယ် (အများအားဖြင့် ဘဏ်များ)က ၎င်းတို့၏ စာရင်းစစ်ဝင်ပြီးသော ဘဏ္ဍာရေးအထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများကို ထုတ်ပြန်ခြင်းကြောင့် ရမှတ်မြင့်မားကြသည်။ သို့သော် ဦးဆောင် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီ အတော်များများကမူ ထိုအချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဥပဒေကြောင်းအရ လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်မဟုတ်ဟု ပယ်ချကြသည်။

ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် မြေယာ

MCRB ၏ မဏ္ဍိုင်ကျသောလုပ်ငန်းအရ စိတ်ဝင်စားမှုအရှိဆုံး နယ်ပယ်ဖြစ်သည် ယင်းနယ်ပယ်တွင် ဦးဆောင်ကုမ္ပဏီများ တိုးတက်မှုအရှိဆုံး နယ်ပယ်များဖြစ်ခဲ့သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြထားခဲ့သလိုပင် မူဝါဒများ၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုဆိုင်ရာ ထုတ်ပြန်ခြင်းများ ပိုပြီးချိန်ညှိနှိုင်းရန် တတိယပိုင်းရှိ မေးခွန်း ၁၀ ခုကို ၂၀၁၅ တွင် အနည်းငယ် ပြင်ဆင်ထားခဲ့သည်။ ယခုအချိန် မူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ အပြည့်အစုံ ရှိနေကြပြီးဖြစ်သည့် ဦးဆောင်ကုမ္ပဏီများကြားတွင် ကွဲပြားမှုဖြစ်စေရန် ၂၀၁၆ တွင်မူ ယင်းအပိုင်းသည် နောက်ထပ်အားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်မှုများကို ပြုလုပ်ရမည့်အပိုင်း ဖြစ်လာမည်။ တကယ်ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများနှင့် စာရင်းအင်းများနှင့်အတူ HSE နှင့် လူ့အခွင့်အရေး အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း ဖော်ပြမှုများသည် အကောင်းဆုံး နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီကြီးများပင် ရုန်းကန်ရင်ဆိုင်နေရသည့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

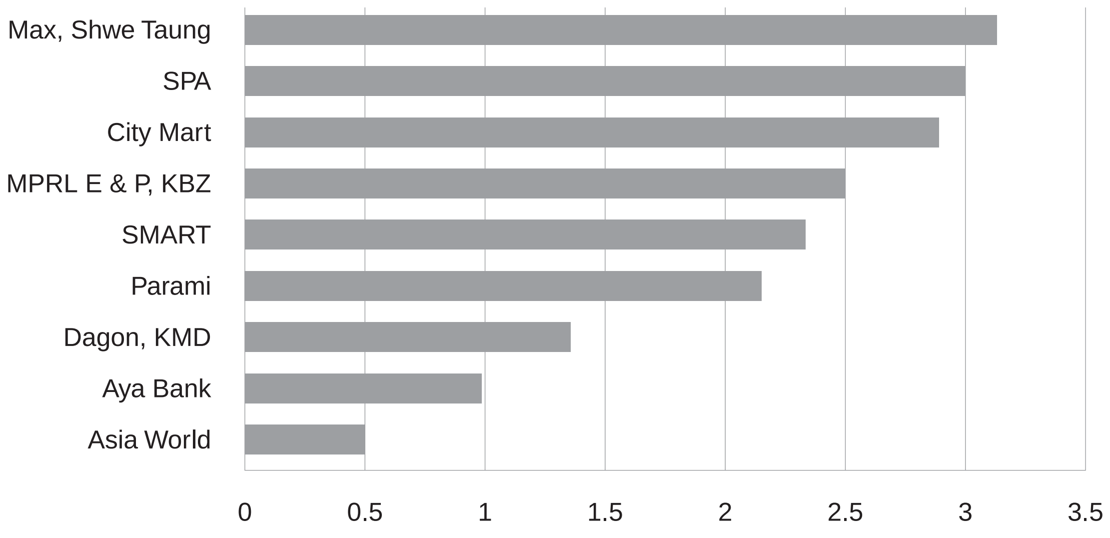

ယခုနှစ်အစီရင်ခံစာတွင် အထူးသဖြင့် တိုးတက်မှုများဖြစ်ခဲ့သည်မှာ SMART၊ MPRL နှင့် SPA တို့က ထုတ်ပြန်သည့် လုံခြုံစိတ်ချရမှု စာရင်းအင်းများ (မေးခွန်းနံပါတ် ၃၁)နှင့် မက်စ်၊ ရွှေတောင်နှင့် ဒဂုံတို့က ထုတ်ပြန်သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ သက်ရောက်မှုလေ့လာဆန်းစစ်မှုများ(မေးခွန်းနံပါတ် ၃၄) တို့ဖြစ်ကြသည်။ ယင်း EIA အများစု လုပ်ဆောင်မှုနှင့် အရည်အသွေးသည် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် မညီသည့်တိုင် သက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်မှုများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုဘဝ စီမံခန့်ခွဲမှုတို့နှင့်ဆက်စပ်သော အစီအမံများ ထုတ်ပြန်ချိန်မှုများသည် ကော်ပိုရိတ်တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်ခြင်းအဖြစ် ပထမဆုံးခြေလှမ်းကို စတင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အချောသတ် ထွက်

လာသည့်အခါ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ထုတ်ပြန်မှုများအတွက် ဥပဒေအရ လိုအပ်ချက်များ ရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် မည်သည့်အရာလိုအပ်သနည်းဆိုသည်မှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိသေးပေ။

စီးတီမတ်၊ ဧရာဘဏ်၊ မက်နှင့် MPRL တို့အပါအဝင် များစွာသောကုမ္ပဏီတို့သည် သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု (မေးခွန်းနံပါတ် ၂၆)နှင့် နစ်နာမှုကုစားရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (မေးခွန်းနံပါတ် ၃၅)တို့နှင့် ပတ်သက်ပြီး ကောင်းမွန်သော အလေ့အထများကို ပြသခဲ့သည်။ ၄င်းတို့လုပ်ဆောင်နေသလားကို သိရှိရန် ဝဘ်ဆိုဒ်များတွင်ဖော်ပြထားသည့် ဆက်သွယ်ရန်များသို့ MCRB က စမ်းသပ်ဆက်သွယ်ခဲ့သော်လည်း နစ်နာမှုကုစားရေးယန္တယားများကို မစမ်းသပ်ခဲ့ရပေ။ MPRL က ၄င်း၏ နစ်နာမှုကုစားရေးယန္တယား[၃၆]အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဦးဆောင်အလေ့အထတစ်ရပ် ဖြစ်ရုံသာမက နိုင်ငံတကာအားဖြင့်လည်း ဦးဆောင်အလေ့အထတစ်ရပ် ဖြစ်နေခဲ့သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂလမ်းညွှန်အခြေခံမူများ၏ အခြေခံမူ ၂၉ နှင့် ၃၁ တွင် ထိရောက်သော နစ်နာမှုကုစားရေးယန္တယားတစ်ရပ်တွင် မည်သည့်အရာများ ပါဝင်ရမည်ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်များ ပိုမိုတွေ့ရှိနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ယင်းတို့သည် တရားဝင်ဖြစ်မှု၊ လက်လှမ်းမီရယူသုံးစွဲနိုင်မှု၊ ခန့်မှန်းနိုင်မှု၊ အညီအမျှဖြစ်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ အခွင့်အရေးနှင့်ကိုက်ညီမှု စသည်တို့ပါဝင်သင့်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ် လေ့လာသင်ယူနေရမည့် ရင်းမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ နစ်နာမှုကုစားရေးယန္တယား အသုံးပြုရန် အလားအလာရှိသူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး ယင်းတို့ကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲသင့်သည်။

အပိုင်း ၃ သည် မြေယာရယူခြင်းနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း (မေးခွန်းနံပါတ် ၃၂ နှင့် ၃၃) တို့နှင့်ပတ်သက်သော မူဝါဒများလည်း ပါဝင်သည်။ ယင်းကိစ္စရပ်သည် ကုမ္ပဏီ ၁၀၀ နှင့်ပတ်သက်ပြီး စံချိန်တင် မီဒီယာဖော်ပြမှုများစွာခံရသည့် အကြောင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် အေးရှားဝေါလ်၊ ယုဇနနှင့် ဇေကမ္ဘာတို့ကဲ့သို့သော မြေယာသိမ်းယူမှုအတွက် မီဒီယာတွင်ဝေဖန်မှု အများဆုံးခံရသည့် ယင်းကုမ္ပဏီများစွာသည် မြေယာမူဝါဒများ သို့မဟုတ် ပြန်လည်နေရာချထားမှုများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများ ကျင့်သုံးရန်တို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး မည်သို့မှ ပြောဆိုဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပေ။

....

၃၆။ See https://www.unglobalcompact.org/take-action/action/anti-corruption-in-business for more information

အကြံပြုချက်များ

မြန်မာကုမ္ပဏီများသို့

- စံအားဖြင့် မြန်မာဘာသာနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာများဖြင့် (ပွင့်သစ်စစီမံချက် မေးခွန်း၃၅ခုတွင်ပါဝင်သည့်) ကော်ပိုရိတ်သတင်းအချက်အလက်များကို ဖော်ပြထားသည့်ဝဘ်ဆိုဒ်များကို ဝန်ထမ်းများနှင့် သက်ဆိုင် ပတ်သက်သူများအား ဆက်သွယ်ရန် နည်းလမ်းအဖြစ် လွှင့်တင်ပါ။
  - ၁ အများပြည်သူသိအောင် ထုတ်ပြန်ခြင်းတွင် ကော်ပိုရိတ်မစ်ရှင်နှင့် တန်ဖိုးများ၊ ယင်းတန်ဖိုးများကို နေ့စဉ်လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများတွင် မည်သို့ပေါင်းစပ်ထားမည်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးမဟုတ်သော အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ကုမ္ပဏီက မည်သို့ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ပြီး လျှော့ချမည်စသည်တို့လည်း ပါဝင်နိုင်သည်။
- ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံရေးအဖွဲ့(GRI) သို့မဟုတ် UN Global Compact အတွက် (အရည်အသွေးမြင့်သော COP ကိုရရှိရန် သက်ဆိုင်ရာ အစီရင်ခံရေးလမ်းညွှန်ကို အသုံးပြုပြီး) အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အစီရင်ခံရေးမူဘောင်တစ်ရပ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးပါ။ ယင်းအစီရင်ခံစာများကို ကုမ္ပဏီဝဘ်ဆိုဒ်မှ အလွယ်တကူ ရယူနိုင်ပါစေ။
- ကုမ္ပဏီအတွက် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အစီအစဉ်များကို ရေးဆွဲပြီး အကောင်အထည်ဖော်ပါ။ သင်တန်းနှင့် ဖြန့်ဝေခြင်းလုပ်ဆောင်မှု၊ အခြားအဓိကျသော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုခုပါဝင်သည့် ယင်းအစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော နှစ်ပတ်လည် အသင်းအချက်အလက်များကို ကုမ္ပဏီဝဘ်ဆိုဒ်တွင် ထုတ်ပြန်ပါ။
- အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးအတွက် အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပူပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်ပါ။ ဥပမာ- အစိုးရတင်ဒါလုပ်ငန်းစဉ်များ သို့မဟုတ် အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းရေးများနှင့် ပတ်သက်ပြီး မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း။
- ကုမ္ပဏီခွဲများ၊ ဆက်စပ်လုပ်ငန်းများ၊ ပူးတွဲလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားစပ်လျဉ်းသည့်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဝန်ထမ်းအရေအတွက် စသည့် ပြည့်စုံသော အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပါ။
- မြန်မာအစိုးရသို့ တင်ပြသည့် စာရင်းစစ်ဝင်ပြီးသော ငွေစာရင်းများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝသက်ရောက်မှု ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများကို ထုတ်ပြန်ပါ။
- ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှု စာရင်းအင်းများ၊ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကြိုတင်သိမြင်ရန်စစ်ဆေးခြင်း၊ ထိခိုက်စေသော အကြောင်းများအား ကြိုတင်တာဆီးခြင်းလုပ်ငန်းများ၏ အသေးစိတ်အချက်အလက်များ၊ နစ်နာမှုကုစားရေး ယန္တယားများအရ တိုင်ကြားမှုများကို မည်သို့ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသနည်း၊ အထူးသဖြင့် ကျောက်စိမ်းလုပ်ငန်း ကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် ကုမ္ပဏီဖြစ်လျှင် သို့မဟုတ် သတ္တုတွင်း၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ သို့မဟုတ်

ရေအားလျှပ်စစ်ကဲ့သို့ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ မြင့်မားသည့် အခြားကဏ္ဍများတွင်ဖြစ်လျှင် ယင်းသို့သော အခြား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပါ။

- ကျောက်စိမ်းနှင့် ကျောက်မျက် တူးဖော်ရောင်းဝယ်ရေး ကုမ္ပဏီများအတွက် မည်သည့်သတ္တုတွင်းလိုင်စင်မျိုး ရထားသည်၊ အစိုးရကို အခွန်နှင့်အခြားကြေးများ မည်မျှပေးထားသည်၊ ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်၊ သဘောတူစာချုပ်တွင် မည်သည့်အချက်များ ပါဝင်သည်နှင့် ကုမ္ပဏီ၏အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူက မည်သူများဖြစ်သည် စသည်တို့ကို EITI စံနှုန်းများနှင့်အညီ ဆောလျင်စွာ ဖော်ပြရန်လိုသည်။
- ယင်းကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်သော MCRB သင်တန်းများနှင့် ရည်ညွှန်းစရာများကို သက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများရရှိစေပြီး www.mcrb.org.mm ရည်ညွှန်းကိုးကားစရာများကို အသုံးပြုပါစေ။

မြန်မာအစိုးရသို့

- အဂတိလိုက်စားမှု၊ ကုမ္ပဏီအဖွဲ့အစည်း၊ HSE၊ အလုပ်သမား၊ လူ့အခွင့်အရေးတို့ကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များ၏ ထုတ်ပြန်ရာတွင် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုတိုးမြှင့်ထုတ်ပြန်ရန် ပမာဏကြီးမားသော မြန်မာကုမ္ပဏီများအား တိုက်တွန်းအားပေးရန်အတွက် ပမာဏကြီးမားသော မြန်မာကုမ္ပဏီများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးမဟုတ်သော အစီရင်ခံရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ ကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေ (အပိုဒ် ၁၃၁ က(ဒါရိုက်တာများ အစီရင်ခံစာ)) ၌ ပြင်ဆင်ချက်တွင် ယင်းလိုအပ်ချက်တစ်ခုကို[၃၇]ထည့်သွင်းပါ။
- မြန်မာ စတော့ခ်အိတ်ချိန်းအတွက် ကုမ္ပဏီများစာရင်းသွင်းခြင်းအတွက် အလားတူ ဖော်ပြရေးလိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်းပါ။ ဥပမာ ငွေကြေးသက်သေခံလက်မှတ် လဲလှယ်ရောင်းဝယ်ရေးစည်းမျဉ်းများ ရေးဆွဲရာတွင် အသုံးပြုပါ၊
- ကုမ္ပဏီများ၏ ဒါရိုက်တာများနှင့် ရှယ်ယာရှင်များအပါအဝင် အွန်လိုင်းတွင်လွတ်လပ်စွာရှာဖွေနိုင်သော ကုမ္ပဏီများ၏ မှတ်ပုံတစ်စနစ်တစ်ခုကို ထူထောင်ပြီး အစီရင်ခံစာများနှင့် စာရင်းများကို သွင်းထားပါ။
- မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (MIC) ပါမစ် ရယူရာတွင် ကုမ္ပဏီအားလုံးသည် အောက်ပါအချက်များ လိုအပ်သည်။

  ၁။ ကုမ္ပဏီ၏ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကုန်ပြီး ခြောက်လအတွင်း နှစ်ပတ်လည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး အစီရင်ခံစာကို မြန်မာဘာသာ(နှင့်သင့်လျော်သည့် အခြားဘာသာစကားများဖြင့်လည်း)ဖြင့် ထုတ်ဝေခြင်း၊)။ ယင်း အစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် ကုမ္ပဏီက မည်သို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့သနည်းဆိုသောအချက်ကို ရှင်းလင်းထားရမည် ဖြစ်သည်။ (လမ်းညွှန်ချက်အတွက် အထက်ကိုရှုပါ)။ ယင်းကို ကုမ္ပဏီဝဘ်ဆိုဒ်တွင် ထုတ်ပြန်ထားရမည်။ အစီရင်

၃၇။ http://www.mprle_p.com/images/Grievance_Mechanism_Progress_Update.pdf
ယင်းသို့သောလိုအပ်ချက်တစ်ခုကိုရေးဆွဲချိန်တွင် မြန်မာအစိုးရသည် ယူကေကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေပါ မဟာဗျူဟာအစီရင်ခံခြင်းအတွက် လိုအပ်ချက်များကို ကြည့်ရှုပြီး The Companies Act 2006 (Strategic Report and Directors Report) Regulations ၂၀၁၃ အပိုဒ် ၄၁၄ ပါ အဓိကအပိုင်းမှ အသေးစိတ် ရယူနိုင်သည်။ ဝန်ထမ်း ၅၀၀ ကျော်ရှိသော လုပ်ငန်းပမာဏကြီးမားသည့် ကုမ္ပဏီများအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည့် အီးယူ Directive 2014/95/EU on disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups ၏ အပိုဒ် ၁၉ က (ဘဏ္ဍာရေး မဟုတ်သော ဖော်ပြချက်များ)ကိုလည်း ကြည့်ရှုနိုင်သည်။ ယင်းတွင် လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ခြင်း၊ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နေရာချထားခြင်းနှင့် ၎င်းလုပ်ငန်း သက်ရောက်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး အနည်းဆုံးအနေဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ လူမှုဘဝနှင့် ဝန်ထမ်းရေးရာများ၊ လူ့အခွင့်အရေးလေးစားလိုက်နာမှု၊ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု ကိစ္စရပ်များကို နားလည်ရန်အတွက် လိုအပ်မည့် သတင်းအချက်အလက်များပါဝင်သော ဘဏ္ဍာရေး မဟုတ်သည့်ဖော်ပြချက်အဖြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုအစီရင်ခံစာတစ်ရပ် လိုအပ်သည်။

ခံစာအတွက် ဝဘ်ဆိုဒ်လင့်ခ်ကို DICA က အတည်ပြုရမည်။

၂။ MIC ပါမစ်ရပြီး ခြောက်လအတွင်း သက်ရောက်ခံရသည့် သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး ထိရောက်သော နစ်နာမှုကုစားရေးယန္တယားတစ်ရပ်ကို ထူထောင်ပါ။ တာဝန်ရှိသော အရာရှိ၏နာမည်နှင့် ဆက်သွယ်ရန် အသေးစိတ်အချက်အလက်များနှင့်အတူ ယင်းကို DICA နှင့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနတို့ထံ တင်ပြရမည်။ ယင်းယန္တယားကို ကုမ္ပဏီဝဘ်ဆိုဒ်တွင် လွှင့်တင်ထားရမည်ဖြစ်သလို ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းကြောင့် သက်ရောက်မည့်သူများလည်း လက်လှမ်းမီစွာ ရယူသုံးစွဲနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ နစ်နာမှုကုစားရေး ယန္တယား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အစီရင်ခံစာ အကျဉ်းတစ်ခုကို နှစ်ပတ်လည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး အစီရင်ခံစာတွင်လည်း ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။

- အစိုးရတင်ဒါခေါ်ယူခြင်းနှင့် တင်ဒါချပေးခြင်းတို့ရှိ တာဝန်ရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဘဏ္ဍာရေးမဟုတ်သော စံသတ်မှတ်ချက်များ ပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။
- ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်ထုတ်ယူရေးအတွက်EITI(၃.၁၂(က) တွင် တိုက်တွန်းထားသည့်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် အရာများကို အစီရင်ခံစာရေးသားရာတွင်) ကန်ထရိုက်စာချုပ်များနှင့် လိုင်စင်များ၊ သဘောတူညီချက်များကို ဖော်ပြရန်နှင့် ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ဓာတ်သတ္တုများ ရှာဖွေခြင်းနှင့် တူးဖော်ထုတ်ယူခြင်းကိုချုပ်ကိုင်သည့် ကန်ထရိုက်စာချုပ်များနှင့် လိုင်စင်များဖော်ပြခြင်းများတွင်လည်း အစိုးရ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာ EITI အစီရင်ခံစာ ရေးသားရာတွင် လိုအပ်သည့်အတိုင်း EITI စံချိန်စံညွှန်း၏ ၃.၁၂(ခ) လိုအပ်ချက်နှင့်လည်း ကိုက်ညီရမည်ဖြစ်သည်။

လွှတ်တော်သို့

- ကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေကြမ်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကြမ်းများကို ပြင်ဆင်ချိန်တွင် အထက်ပါ အကြံပြုချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။
- ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး အများပြည်သူသိရှိအောင် တင်ဒါခေါ်ယူခြင်းနှင့် တင်ဒါချပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ပြီး အငြင်းပွားဖွယ်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အများပြည်သူသိအောင် မီးမောင်းထိုးပြပါ။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအသိုင်းအဝိုင်းသို့

- တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် သို့မဟုတ် ကျော်လွန်စေရန်နှင့် ၄င်းတို့၏ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုပတ်လမ်းအပါအဝင် ၄င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများနှင့် သက်ရောက်မှုများကို မည်သို့စီမံခန့်ခွဲသည်ဆိုသည်ကို ကောင်းမွန်စွာ အစီရင်ခံခြင်းစေရန် မြန်မာကုမ္ပဏီများနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုပြုပါ။
- ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုက စစ်ဆေးထားသော အားကိုးထိုက်သည့် အချက်အလက်များပေးရန် ကုမ္ပဏီများအား တွန်းအားပေးပါ။

မီဒီယာအပါအဝင် မြန်မာအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသို့

- လူ့အခွင့်အရေး၊ HSE နှင့် အလုပ်သမား အခွင့်အရေးများအား ၎င်းတို့၏ အများပြည်သူသိအောင် ထုတ်ပြန်ထားသော လေးစားလိုက်နာမှုများကို တာဝန်ခံမှုရှိစေရန်နှင့် စောင့်ကြည့်ရန် ကုမ္ပဏီများက ထုတ်ပြန်ထားသည့် အချက်အလက်များကို အသုံးပြုပါ။ ယင်းသို့သော လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုများအား ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရန်ပျက်ကွက်သည့်အခါ သာဓကတစ်ခုခုပြပြီး ကုမ္ပဏီကို မေးမြန်းပါ။
- တိုင်ပင်ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ခြင်း ပုံစံတစ်ခုခုတွင် ပါဝင်ပါ။

နောက်ဆက်တွဲ(၁)အမှတ်ပေးစည်းမျဉ်း

အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး မူဝါဒ

၁။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ကုမ္ပဏီက လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ထားမှုရှိပါသလား။

၁မှတ် အဂတိလိုက်စားမှုကို လုံးဝခွင့်မပြုခြင်း၊ (သို့မဟုတ်) ယင်းနှင့်တူညီသော ရှင်းလင်းသည့်ထုတ်ပြန်ချက် တစ်ခု ရှိလျှင်။ (ဥပမာ- အဂတိလိုက်စားမှု လုပ်ဆောင်မှုတိုင်းကို ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းနှင့် တိုက်ဖျက်ခြင်း)

ဝဒသမ၅ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ယေဘုယျထုတ်ပြန်ချက်မရှိဘဲ ပြည်သူ့ကဏ္ဍ။ အစိုးရဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှု ကိုသာ ရည်ညွှန်းခြင်း။

တိုက်ရိုက်ထုတ်ပြန်မှုနည်းလျှင် အားလျော့သည်။

ကုမ္ပဏီသည်UNGC တွင် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ပြီး အခြေခံမူ ၁၀ ခုကို ဖော်ဆောင်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားလျှင်။

သုည သက်ဆိုင်သောမူဝါဒများရှိလျှင်ပင် ရှင်းလင်းသော လုပ်ဆောင်မှု၊ ထုတ်ပြန်ချက် မရှိလျှင်။

ကုမ္ပဏီသည် UNGC တွင် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ပြီး အခြေခံမူ ၁၀ ခုကို ဖော်ဆောင်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာမဖော်ပြနိုင်လျှင်။

၂။ အဂတိလိုက်စားမှုဥပဒေများအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအားလုံးအား လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုကို ကုမ္ပဏီက လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြထားမှု ရှိပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်း လည်ပတ်ရာတွင် ဥပဒေအားလုံးအတွက် ယင်းသို့သော လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုမျိုး ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားခြင်းရှိလျှင်။

၎င်းတို့က ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပင်လျှင် ဥပဒေအားလုံးကို လိုက်နာသည်ဟူသော ဖော်ပြချက်တွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ဥပဒေလည်း ပါဝင်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

သုည ဥပဒေများကို လိုက်နာသည်ဟု ရှင်းလင်းသောဖော်ပြမှုမရှိခြင်း သို့မဟုတ် ဥပဒေများကို လိုက်နာသည့် ဖော်ပြ ချက်တွင် အဂတိလိုက်စားမှုဥပဒေကို ဖယ်ထုတ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် ထုတ်ပယ်ထားခြင်း ရှိလျှင်။

၃။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးအတွက် ကုမ္ပဏီခေါင်းဆောင်မှုပိုင်းက (ဘုတ်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲမှု၏ ထိပ်ပိုင်း တာဝန်ရှိသူများ)က အထောက်အပံ့ပေးမှု ရှိပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီခေါင်းဆောင်ပိုင်း (စီမံခန့်ခွဲရေး သို့မဟုတ်ဘုတ် အဖွဲ့၏ ထိပ်ပိုင်းအဖွဲ့ဝင်)က ကုမ္ပဏီ၏ အဂတိလိုက် စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးလုပ်ဆောင်မှုကို အထူးတလည် ဖော်ပြထားသည့် ကိုယ်တိုင်ထုတ်ပြန်မှုတစ်ခုရှိလျှင်။

ကုမ္ပဏီခေါင်းဆောင်ပိုင်း (စီမံခန့်ခွဲရေး သို့မဟုတ် ဘုတ်အဖွဲ့၏ ထိပ်ပိုင်းအဖွဲ့ဝင်)က ကုမ္ပဏီ၏ ကျင့်ဝတ် သို့မဟုတ် အလားတူကျင့်ဝတ်နှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးမူဝါဒများပါဝင်သည့် ကျင့်ဝတ်ကိုထောက်ခံသည့် ကိုယ်တိုင်စာတစ်စောင်ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

သုည အကယ်၍ ကုမ္ပဏီခေါင်းဆောင်ပိုင်း၏ ဖော်ပြချက်သည် အဂတိလိုက်စားကို သီးခြား ရည်ညွှန်းခြင်းမရှိလျှင် သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းကျင့်ဝတ်တစ်ခုထဲတွင် ထည့်သွင်းထားခြင်း မရှိလျှင်။ ထုတ်ပြန်ချက်ကို သင့်လျော်သည့်သူက ထုတ်ပြန်ခြင်းမဟုတ်လျှင် ယင်းသို့သော ထုတ်ပြန်ချက်မျိုးမရှိလျှင်။

၄။ ကုမ္ပဏီ၏ လိုက်နာရန်ကျင့်ဝတ်များ၊ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး မူဝါဒများကို ဝန်ထမ်းအားလုံးနှင့် ဒါရိုက်တာများ အပေါ် ရှင်းလင်းစွာ ကျင့်သုံးပါသလား။ (ဒါရိုက်တာ = ဒါရိုက်တာအဖွဲ့ = ကြီးကြပ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့)

၁မှတ် ကျင့်ဝတ်များ ၊ မူဝါဒများကို ဝန်ထမ်းအားလုံးအပြင် ကုမ္ပဏီ ရာထူးကြီးငယ်မခွဲခြားဘဲ ဒါရိုက်တာများအားလုံး လိုက်နာမည်ဟု ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားလျှင်။ လုပ်ငန်းလည်ပတ်သည့် မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ခြွင်းချက်ထားခြင်း မရှိစေရ။

ဝဒသမ၅ မူဝါဒသည် ဝန်ထမ်းအားလုံး ကျင့်သုံးရန်ဖြစ်သော်လည်း ဒါရိုက်တာများနှင့်ပါ သက်ဆိုင်ကြောင်း အတိအလင်း ဖော်ပြထားခြင်းမရှိလျှင် ။ သီးသန့်ဝန်ထမ်းအုပ်စုတစ်စု (ဥပမာ- မန်နေဂျာများသာ သက်ဆိုင်သည်ဆိုလျှင်)

သုည ကျင့်ဝတ်သည် ဝန်ထမ်းအားလုံးနှင့် ဒါရိုက်တာများအားလုံးအတွက် သက်ဆိုင်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထား ခြင်း မရှိလျှင်။

၅။ ကုမ္ပဏီ၏ လိုက်နာရန်ကျင့်ဝတ်များ၊ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးမူဝါဒများကို ဝန်ထမ်းမဟုတ်သော်လည်း ကုမ္ပဏီ၏ ကိုယ်စား ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသူ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီကိုကိုယ်စားပြုသူ (ဥပမာ- အေးဂျင့်များ၊ အကြံပေးများ၊ ကိုယ်စားလှယ်တော် များ သို့မဟုတ် ကြားပွဲစားများ)အပေါ် ရှင်းလင်းစွာ ကျင့်သုံးပါသလား။

၁မှတ် ယင်းသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များက မူဝါဒကို မဖြစ်မနေ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည်ဟု ဖော်ပြထားလျှင်။

သုည မူဝါဒကို လိုက်နာကျင့်သုံးရန် ယင်းသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များအား တိုက်တွန်းထားရုံသာဆိုလျှင်။ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး မူဝါဒများသည် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မသက်ဆိုင်လျှင် သို့မဟုတ် မူဝါဒကို လိုက်နာခြင်း လိုအပ် ချက်မှ ၄င်းတို့ကို သီးခြား ဖယ်ထုတ်ထားလျှင်။

၆။ ကုမ္ပဏီ၏ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကို ကန်ထရိုက်စာချုပ်အရ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးသွင်းသည့် မိမိကုမ္ပဏီထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် မရှိသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများ (ဥပမာ- ကန်ထရိုက်တာများ၊ လက်ခွဲကန်ထရိုက်တာများ၊ ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ)အပေါ် ကျင့်သုံးပါသလား။

၁မှတ် အောက်ပါအချက်သုံးချက်စလုံး ပြည့်စုံလျှင်

(၁) ယင်းသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အဖွဲ့များသည် ကုမ္ပဏီ၏ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးပရိုဂရမ်၊ ကုမ္ပဏီက ထုတ်ထားသည့် ယင်းနှင့်အလားတူ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းသွင်းသူများကျင့်ဝတ်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သည်။

(၂) ယင်းသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အဖွဲ့များအပေါ် ကုမ္ပဏီက အကျင့်ပျက်ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရေး due diligence ကျင့်သုံးခြင်းနှင့်

(၃) ယင်းသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများကို ကုမ္ပဏီက စောင့်ကြည့်ကြပ်မတ်ခြင်း။

ဝဒသမ၅ ယင်းသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အဖွဲ့များကို မူဝါဒအား လိုက်နာကျင့်သုံးရန် အားပေးရုံသာ အဆင့်ရှိခြင်း သို့မဟုတ် အထက်ပါ ၃ ချက်မှ ၁ ချက် သို့မဟုတ် ၂ ချက်သာ ပြည့်စုံခြင်း။

သုည ယင်းသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများကို ရည်ညွှန်းထားခြင်း မရှိခြင်း။ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့သည် ကုမ္ပဏီ၏ မူဝါဒ သို့မဟုတ် အလားတူကိစ္စကို လိုက်နာကျင့်သုံးရန် သီးသီးသန့်သန့် မလိုအပ်ခြင်း။

၇။ ကုမ္ပဏီဝန်ထမ်းများနှင့် ဒါရိုက်တာများအတွက် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး သင်တန်းအစီအစဉ် ကုမ္ပဏီတွင် ရှိပါသလား။

၁မှတ် ဝန်ထမ်းများနှင့် ဒါရိုက်တာများအတွက် ပြုလုပ်သည့် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး သင်တန်းရှိကြောင်း ပရိုဂရမ် တစ်ခုခုကို အများသိအောင် ထုတ်ပြန်ထားလျှင် (အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးမူဝါဒများ ဆိုင်ရာကို ရှင်းလင်းစွာ ဦးတည်သည့် သင်တန်းဖြစ်နိုင်သလို ဝန်ထမ်းကျင့်ဝတ်သင်တန်းဖြစ်သော်လည်း အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး အကြောင်းအရာများ အဆိုပါကျင့်ဝတ်တွင် ပါဝင်ခြင်းလည်းဖြစ်နိုင်သည်။ သင်တန်းတက်ရောက်ပြီးသား ဝန်ထမ်းဦးရေကို ဖော်ပြသင့်သည်။)

ဝဒသမ၅ ဝန်ထမ်းများအတွက် ပြုလုပ်သည့် ယင်းသို့သော သင်တန်းအစီအစဉ်တစ်ခုကို ကုမ္ပဏီက အများသိအောင် ထုတ်ပြန်ထားသော်လည်း ယင်းသင်တန်းသည် ဒါရိုက်တာများအတွက် မပါလျှင် (သို့မဟုတ် ဒါရိုက်တာများ အတွက်သာဖြစ်ပြီး ဝန်ထမ်းများအတွက် မပါလျှင်)။

ဝန်ထမ်းများနှင့် ဒါရိုက်တာများအတွက် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ၊ ဂုဏ်သိက္ခာဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်အားလုံးနှင့် ပတ်သက်သော သင်တန်းပရိုဂရမ်တစ်ခုအကြောင်း ထုတ်ပြန်မှုရှိလျှင်၊ ယင်းသင်တန်းတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး မူဝါဒများ ပါဝင်သည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ ယူဆနိုင်လျှင်။

သုည ယင်းသို့သော သင်တန်းအစီအစဉ်တစ်ခုနှင့် ပတ်သက်သော ထုတ်ပြန်ထားချက်မျိုး မရှိလျှင်။

၈။ လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ၊ ဧည့်ခံမှုများနှင့် အသုံးစားရိတ်များအပေါ် မူဝါဒတစ်ခု ကုမ္ပဏီတွင်ရှိပါသလား။

၁မှတ် ပေးရန် ကမ်းလှမ်းခြင်း၊ လက်ဆောင်ပေးခြင်းနှင့် လက်ခံခြင်း၊ ဧည့်ခံမှု သို့မဟုတ် အပိုအသုံးစားရိတ် စသည်တို့ အပေါ် စည်းကြပ်ထားသည့် မူဝါဒတစ်ခု ကုမ္ပဏီမှာရှိလျှင်၊ မူဝါဒသည် အောက်ပါအချက်များနှင့် ကိုက်ညီရမည်။

(၁) ထိုသို့ပစ္စည်းများ ပေးရန်ကမ်းလှမ်းခြင်း သို့မဟုတ် ပေးခြင်း နှစ်မျိုးစလုံး

(၂) ထိုသို့ ပစ္စည်းများလက်ခံခြင်း

(၃) လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ၊ ဧည့်ဝတ်ပြုခြင်းများ သို့မဟုတ် အပိုအသုံးစရိတ်များအတွက် ပမာဏအတိုင်းအတာ အတိအလင်း ရှိခြင်း(စာသားဖြင့်သောလည်းကောင်း၊ ကိန်းဂဏာန်းပမာဏဖြင့်သော်လည်းကောင်း)ကို အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုခြင်းအပြင် ဤကဲ့သို့ လက်ဆောင်ပစ္စည်း ၊ ဧည့်ခံမှုများ မဖြစ်မနေလက်ခံရရှိလျှင် လုပ်ဆောင်ရမည့် နည်းလမ်းများ၊ တိုင်ကြားရန် လိုအပ်ချက် စသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ အတိအကျရှိလျှင်)

သတိပြုရန်။ ။ ဝန်ထမ်းများအတွက် လမ်းညွှန်အတိအကျကို အများသိအောင် ထုတ်ပြန်ရန်မလိုပေ၊ ယင်းသို့သော လမ်းညွှန်ချက်ရှိပြီး အထက်ပါအချက်အလက်အားလုံးနှင့် ကိုက်ညီကြောင်း အတိအလင်း ဖော်ပြထားလျှင်။

ဝဒသမ၅ အထက်ပါအချက်များအားလုံး မဟုတ်သော်လည်း အချက်အချို့ပါလျှင်။

သုည ယင်းသို့သောမူဝါဒကို ကုမ္ပဏီက အများသိအောင် ထုတ်ပြန်ထားခြင်းမရှိလျှင်။

၉။ လုပ်ငန်းအဆင်ပြေအောင် ငွေပေးရခြင်းကို ရှင်းလင်းစွာတားမြစ်သည့် မူဝါဒတစ်ခု ရှိပါသလား။

လုပ်ငန်းအဆင်ပြေအောင် အပိုငွေပေးရခြင်းဆိုသည်မှာ လုပ်ငန်းအဆင်ပြေအောင် သို့မဟုတ် ပုံမှန် အစိုးရလုပ်ငန်းတစ်ခု၏ လုပ်ဆောင်မှုကိုရရှိရန် အရာရှိတစ်ဦးဦး၊ နိုင်ငံရေးပါတီနှင့် ပါတီအရာရှိကို ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

သတိပြုရန်။ ။ လုပ်ငန်းအဆင်ပြေအောင် အပိုငွေပေးခြင်းသည် နိုင်ငံအများစုတွင် တရားမဝင်ဖြစ်သော်လည်း US Foreign Corrupt Practices Act ကဲ့သို့ အချို့နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံခြားလာဘ်ပေးမှု ဥပဒေများတွင် တားမြစ်ထားခြင်း မရှိပေ။ သို့သော် ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းလည်ပတ်သည့် နိုင်ငံများအားလုံးတွင် တားမြစ်ရန် ကျွန်ုပ်တို့ မျှော်လင့်ထားသည်။

၁မှတ် ယင်းသို့သော ပေးခြင်းမျိုးကို အားမပေးရုံသာမက ရှင်းလင်းတိကျသော တားမြစ်မှုတစ်ခုရှိလျှင်။ (အသက်နှင့် ခန္ဓာကို ခြိမ်းခြောက်သည့်အခြေအနေမျိုးတွင် ပေးရသည်ကို ခြွင်းချက်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားရှိသည်)

သုည ယင်းသို့သောပေးခြင်းမျိုးကို ကုမ္ပဏီတွင် အားမပေးရုံအဆင့်သာဆိုလျှင်။ (ဥပမာ- မန်နေဂျာက အတည်ပြုပြီးလျှင် ခွင့်ပြုခြင်းမျိုး)

ယင်းသို့သော ပေးခြင်းမျိုးကို ပြည်တွင်းဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသည့်အတွက် ခွင့်ပြုလျှင်။

လုပ်ငန်းအဆင်ပြေအောင် အပိုငွေပေးရခြင်းကို အကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်ဖော်ပြချက်မှ မရှိခြင်း သို့မဟုတ် အထူးခွင့်ပြုထားလျှင်။

၁၀။ ဝန်ထမ်းများနှင့် အခြားသူများက စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများ အစီရင်ခံခြင်းကို (လုပ်ငန်းအစီအစဉ်၏) ဒဏ် ပြန်မခံရဘဲ ပြုလုပ်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ရှိပါသလား။

၁မှတ် ချိုးဖောက်မှုများကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း သို့မဟုတ် တင်ပြခြင်း (ဖော်ကောင်လုပ်ခြင်း)အတွက် မည်သည့် ဝန်ထမ်းမှ ရာထူးချခြင်း၊ အပြစ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသော ဒဏ်ခတ်ခြင်းများမရှိစေရဟူသော မူဝါဒကို ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

သုည ယင်းသို့သော ဒဏ်ခတ်ခြင်းမျိုးကို တားမြစ်သည့် ရှင်းလင်းတိကျသော မူဝါဒ မရှိလျှင်။

၁၁။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးမူဝါဒများ၏ သံသယဖြစ်ဖွယ် ချိုးဖောက်မှုများကို ဝန်ထမ်းများက တင်ပြနိုင်မည့် လမ်းကြောင်းတစ်ခု ကုမ္ပဏီတွင်ရှိပါသလား။ ယင်းလမ်းကြောင်းသည် လျှို့ဝှက်နှင့် သို့မဟုတ် အမည်မဖော်ဘဲတင်ပြခြင်း (ဖော်ကောင်လုပ်ခြင်း) ပြုလုပ်နိုင်ပါသလား။

၁ မှတ် ယင်းသို့သော လမ်းကြောင်းတစ်ခုကို အပြည့်အဝ လျှို့ဝှက်စွာနှင့် သို့မဟုတ် အမည်မဖော်ဘဲ တင်ပြနိုင်သည့် ပုံစံတစ်ခုဖြင့် အများသိအောင်ထားပြီး နောက်ဆက်တွဲ ဖော်ထုတ်မှုများအတွက် တစ်ခုခု လိုအပ်လာလျှင် ဖော်ထုတ်သူနှင့် နှစ်လမ်းသွား ဆက်ဆံရေးထားရှိလျှင်။

ဝဒသမ၅ ယင်းသို့သော လမ်းကြောင်းမျိုးရှိသော်လည်း ထုတ်ဖော်သူနှင့် နှစ်လမ်းသွားဆက်ဆံရေး မရှိလျှင်။

သုည ယင်းသို့သော လမ်းကြောင်းမျိုးမရှိခြင်း သို့မဟုတ် လမ်းကြောင်းသည် တင်ပြရာတွင် လျှို့ဝှက်စွာလည်းမထားနိုင်၊ အမည်မဖော်ဘဲလည်း မပြုလုပ်နိုင်လျှင်။

၁၂။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်၏ ရေရှည်တည်တံ့မှု၊ အရည်အသွေးပြည့်ဝမှုနှင့် ထိရောက်မှု၊ သင့်လျော်သလို တိုးတက်မှုများ အကောင်အထည်ဖော်မှုတို့ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်၏ပုံမှန် စောင့်ကြပ် ကြပ်ကဲမှုကို ကုမ္ပဏီက လုပ်ဆောင်ပါသလား။

လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်၏ စဉ်ဆက်မပြတ် တိုးတက်မှုကို အထောက်အပံ့ပြုသည့် ကုမ္ပဏီတွင် အခြားလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် တုံ့ပြန်အကြံပြုနိုင်သည့် ယန္တယားတစ်ခု ထူထောင်သင့်သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ ထိပ်တန်း အဆင့် မန်နေဂျာများသည် အဆိုပါ အဂတိလိုက်စားမှု လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကို ကြပ်ကဲပြီး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်၏ သင့်တော်မှု၊ အရည်အသွေးပြည့်ဝမှုနှင့် ထိရောက်မှုတို့ကို ကာလအပိုင်းအခြားတစ်ခုစီအလိုက် ပြန်လည်သုံးသပ်သင့်ကာ သင့်လျော်သလို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ (from TI's Business Principles for Countering Bribery).

၁မှတ် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် ရလဒ်များကို ပုံမှန်သို့မဟုတ် စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြပ်ကြပ်ကဲခြင်း နှင့် သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်ကို ထုတ်ပြန်ခြင်း။

ဝဒသမ၅ ရေရှည်တည်တံ့ရေး ကိစ္စရပ်များအားလုံးကို ပုံမှန် သို့မဟုတ် စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြပ်ကြပ်ကဲကြောင်း ဖော်ပြထားလျှင် (အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးမူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အသေးစိတ်ရည်ညွှန်းခြင်းမရှိဘဲ) ကုမ္ပဏီ၏ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးလုပ်ငန်းကို ဤစောင့်ကြည့်ကြပ်ကဲရေးအစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းသင့် ကြောင်း ဖော်ပြထားလျှင်။

သုည အချို့သော စောင့်ကြပ်ကြပ်ကဲမှုများရှိသော်လည်း ပုံမှန် သို့မဟုတ် စဉ်ဆက်မပြတ် လုပ်ငန်းစဉ်မဟုတ်ခြင်း၊ ပရိုဂရမ်၏ သင့်လျော်မှု၊ အရည်အသွေးပြည့်ဝမှု၊ ထိရောက်မှုတို့ကို သုံးသပ်ထားသည့် အသေးစိတ်ဖော်ပြချက်များ မရှိဘဲ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် စောင့်ကြပ်ကြပ်ကဲမှုတစ်ခုတည်းကိုသာ ကျင့်သုံးလျှင်။ အဆိုပါ ပရိုဂရမ်မျိုးရှိကြောင်းမျှသာ ဖော်ပြထားလျှင်။ စောင့်ကြပ်ကြပ်ကဲမှုကို လူသိရှင်ကြား ဖော်ပြမထားလျှင်။

၁၃။ ဤသို့သော ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို တားမြစ်သည့် သို့မဟုတ် မတားမြစ်ဟု နိုင်ငံရေးအရ ပါဝင်ပက်သက်မှုနှင့်ဆိုင်သည့် မူဝါဒတစ်ခု ကုမ္ပဏီတွင်ရှိပါသလား။ ယင်းသို့သော ပါဝင်မှုများကို လူသိရှင်ကြား ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် လိုအပ်ပါသလား။

'နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှု' ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခု၊ အကြောင်းကိစ္စ သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအတွက် ငွေအား သို့မဟုတ် လူအားဖြင့် ထောက်ခံခြင်း။ တိုက်ရိုက်နှင့် သွယ်ဝိုက်ပါဝင်ခြင်း နှစ်မျိုးစလုံးဖြစ်သည်။ ဥပမာ ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အသင်းအဖွဲ့များမှတစ်ဆင့်ဖြစ်လျှင်လည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားမည်ဖြစ်သည်။

သတိပြုရန်။ ။ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှုကို ကုမ္ပဏီက တားမြစ်ရန်မလိုအပ်သော်လည်း ယင်းနယ်ပယ်တွင် ပွင့်လင်းမြင် သာမှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပါဝင်မှုအား အားလုံး သို့မဟုတ် ယင်းသို့ တားမြစ်ခြင်းအားလုံးကို လူသိရှင်ကြား ထုတ်ဖော် ထားခြင်းဖြင့် ယင်းသို့သော ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ရရှိနိုင်သည်။

၁မှတ် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှုများကို တားမြစ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် အများသိအောင် ထုတ်ပြန်ထားခြင်းများ ပြုလုပ်လျှင်။ (လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရာ နိုင်ငံအားလုံးတွင်)။

သုည နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှုကို စည်းမျဉ်းချမှတ်ထားသော်လည်း တားမြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖော်ထုတ်ခြင်းမပြုလျှင်။ (ဥပမာ- ယင်းသို့သော ပါဝင်မှုများအတွက် ကုမ္ပဏီတွင်း အထူးအတည်ပြုပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ကုမ္ပဏီ တွင်း အစီရင်ခံရသည့်တစ်ခု ရှိသော်လည်း အမှန်တကယ် ပေးရခြင်းကို အများသိအောင် ထုတ်ပြန်မှုမပြုခြင်း။

နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှုကို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက်သာ ဖော်ထုတ်ခြင်း။ ဥပမာ- ကုမ္ပဏီ၏ မိခင်နိုင်ငံအတွက်သာ။ ကုမ္ပဏီ၏မူဝါဒသည် ဝန်ထမ်းများ၏ပါဝင်မှုကိုသာ ရည်ညွှန်းပြီး ကုမ္ပဏီ၏ပါဝင်မှုကို ထည့်သွင်းခြင်းမရှိလျှင်။ နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်မှုကို စည်းကမ်းချမှတ်မထားခြင်းနှင့် သို့မဟုတ် မဖော်ထုတ်ခြင်း။

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှု

၁၄။ ကုမ္ပဏီသည် မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းခွဲများအားလုံးကို ဖော်ပြထားပါသလား။

ဥပမာ- စီအီးအို၊ ဥက္ကဋ္ဌ နှစ်နေရာယူထားသည့် ကုမ္ပဏီများအရေအတွက်။

၁မှတ် ယင်းလုပ်ငန်းခွဲအားလုံး၏ စာရင်းအပြည့်အစုံ ဖော်ပြထားလျှင်။

ဝဒသမ၅ အဓိကလုပ်ငန်းခွဲများကိုသာ ဖော်ပြထားလျှင်။

သုည ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းခွဲများ ဖော်ပြထားလျှင် သို့မဟုတ် မပြည့်စုံသော လုပ်ငန်းခွဲစာရင်းကို ဖော်ပြထားလျှင်။ ယင်းလုပ်ငန်းခွဲစာရင်းများ မရှိလျှင်။

၁၅။ မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းခွဲတစ်ခုချင်းစီတွင် ပိုင်ဆိုင်သည့် ရာခိုင်နှုန်းကို ကုမ္ပဏီကဖော်ပြထားပါသလား။

ရမှတ် မေးခွန်း ၁၄ အတွက် လမ်းညွှန်ချက်ကိုကြည့်ပါ။

၁၆။ မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းခွဲတစ်ခုချင်းစီအတွက် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် နိုင်ငံများကို ကုမ္ပဏီက ဖော်ပြထားပါသလား။

ရမှတ် မေးခွန်း ၁၄ အတွက် လမ်းညွှန်ချက်ကိုကြည့်ပါ။

၁၇။ မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းခွဲတစ်ခုချင်းစီအတွက် လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေသည့် နိုင်ငံများကို ကုမ္ပဏီက ဖော်ပြထားပါသလား။

ရမှတ် မေးခွန်း ၁၄ အတွက် လမ်းညွှန်ချက်ကိုကြည့်ပါ။

၁၈။ ကုမ္ပဏီသည် မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝမပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းခွဲများအားလုံးကို ဖော်ပြထားပါသလား။

မေးခွန်းနံပါတ် ၁၈ နှင့် ၂၁ အတွက်မှု မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝ မပါဝင်သော ကုမ္ပဏီများတွင် ရောင်းရင်းကုမ္ပဏီများ၊ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ၊ equity ဖြင့် စာရင်းသွင်းသည့်လုပ်ငန်းများကဲ့သို့ မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝ မပါဝင်သော လုပ်ငန်းများ ပါဝင်သည်။

၁မှတ် ယင်းသို့သော ကုမ္ပဏီစာရင်းအပြည့်အစုံရှိလျှင်။

ဝဒသမ၅ မိခင်ကုမ္ပဏီက ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု လူသိများသော ကုမ္ပဏီခွဲများကိုသာ ဖော်ပြခြင်း။

သုည ယင်းသို့သော ကုမ္ပဏီစာရင်း အပြည့်အစုံမရှိလျှင်။ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများစာရင်း သို့မဟုတ် အခြား မပြည့်စုံသော သတင်းအချက်အလက်တစ်ခုသာ ဖော်ပြထားလျှင်။

N/A - ကုမ္ပဏီတွင် မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝ မပါဝင်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုခုမှ မရှိလျှင်။ (မေးခွန်းကို အမှတ်ပေးရာတွင် ထည့်သွင်းတွက်ချက်မည် မဟုတ်ပေ။)

၁၉။ မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝ မပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းခွဲတစ်ခုချင်းစီတွင် ပိုင်ဆိုင်သည့်ရာခိုင်နှုန်းကို ကုမ္ပဏီက ဖော်ပြထား ပါသလား။

ရမှတ် မေးခွန်း ၁၈ အတွက် လမ်းညွှန်ချက်ကိုကြည့်ပါ။

N/A - ကုမ္ပဏီတွင် မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝ မပါဝင်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုခုမှ မရှိလျှင်။ (မေးခွန်းကို အမှတ်ပေးရာတွင် ထည့်သွင်းတွက်ချက်မည် မဟုတ်ပေ။)

၂၀။ မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝ မပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းခွဲတစ်ခုချင်းစီအတွက် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် နိုင်ငံများကို ကုမ္ပဏီက ဖော်ပြထားပါသလား။

ရမှတ် မေးခွန်း ၁၈ အတွက် လမ်းညွှန်ချက်ကိုကြည့်ပါ။

N/A - ကုမ္ပဏီတွင် မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝ မပါဝင်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုခုမှ မရှိလျှင်။ (မေးခွန်းကို အမှတ်ပေးရာတွင် ထည့်သွင်းတွက်ချက်မည် မဟုတ်ပေ။)

၂၁။ မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝမပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းခွဲတစ်ခုချင်းစီအတွက် လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေသည့် နိုင်ငံများကို ကုမ္ပဏီ က ဖော်ပြထားပါသလား။

ရမှတ် မေးခွန်း ၁၈ အတွက် လမ်းညွှန်ချက်ကိုကြည့်ပါ။

N/A - ကုမ္ပဏီတွင် မိမိစာရင်းတွင် အပြည့်အဝ မပါဝင်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုခုမှ မရှိလျှင်။ (မေးခွန်းကို အမှတ်ပေးရာတွင် ထည့်သွင်းတွက်ချက်မည် မဟုတ်ပေ။)

၂၂။ ကုမ္ပဏီ၏မူလပိုင်ရှင် (တစ်နည်းအားဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ စီးပွားရေးကို တိုက်ရိုက်လည်းကောင်း သွယ်ဝိုက်၍လည်းကောင်း ပိုင်ဆိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်ခြင်းပြုလုပ်သော သက်ရှိထင်ရှားလူ)၏ အမည်အားလုံးကို ဖော်ပြထားပါသလား။

၁မှတ် ၄င်းတို့၏ အကျိုးအမြတ်ခံစားခွင့်ရှိသည့် ပိုင်ရှင်များကို ကုမ္ပဏီက ထုတ်ပြန်လျှင်။

၀ဒသမ၅ အကျိုးအမြတ်ခံစားခွင့်ရှိသည့် ပိုင်ရှင်အချို့ကို ကုမ္ပဏီကထုတ်ပြန်လျှင်။

သုည အကျိုးအမြတ်ခံစားခွင့်ရှိသည့် ပိုင်ရှင်အမည်များကို ကုမ္ပဏီက လုံး၀ မထုတ်ပြန်လျှင်။

၂၃။ ကုမ္ပဏီသည် မိမိ၏ အဖွဲ့အစည်းအရွယ်အစား (ဥပမာ- ၀န်ထမ်းအရေအတွက်ကို) ဖော်ပြထားပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီအုပ်စုအဆင့်ရှိ ၀န်ထမ်းအရေအတွက်ကို ကုမ္ပဏီကထုတ်ပြန်လျှင်

၀ဒသမ၅ အချို့သော ကုမ္ပဏီခွဲများ၏ ၀န်ထမ်းအရေအတွက်ကို ကုမ္ပဏီက ထုတ်ပြန်ထားလျှင်

သုည ကုမ္ပဏီက ၄င်း၏ ၀န်ထမ်းအရေအတွက်ကို မထုတ်ပြန်လျှင်

၂၄။ ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် ပြင်ပစာရင်းစစ် ၀င်ပြီးသော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာတင်ပြမှုကို ကုမ္ပဏီက ပြုလုပ်ပါသလား။

၁မှတ် စာရင်းစစ်၀င်ပြီးသော ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံစာကို ကုမ္ပဏီက ထုတ်ပြန်ထားလျှင်

သုည စာရင်းစစ်၀င်ပြီးသော ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံစာကို ကုမ္ပဏီက ထုတ်ပြန်မှုမရှိလျှင်။

၂၅။ အစိုးရကို အခွန်အကောက်နှင့် အခြားမည်သည်တို့ကိုပေးကမ်းကြောင်း ကုမ္ပဏီက ဖော်ပြထားပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီက အခွန်နှင့် အခြားပေးဆောင်မှုများအားလုံး၏ ကိန်းဂဏန်းအပြည့်အစုံကို ဖော်ပြလျှင်။

ဝဒသမ၅ အစိုးရသို့ပေးဆောင်ရသည့် အခွန် သို့မဟုတ် အခြားပေးဆောင်မှု အစိတ်အပိုင်းတချို့ကို ထုတ်ပြန်လျှင်။

သုည အစိုးရသို့ပေးဆောင်ရသည့် အခွန် သို့မဟုတ် အခြားပေးဆောင်မှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး တစ်ခုမှ မထုတ်ပြန်လျှင်။

လူ့အခွင့်အရေး၊ မြေယာ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှု၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်သက်ရောက်မှု

၂၆။ ကုမ္ပဏီသည် ၎င်းတို့နှင့် ပါဝင်ပတ်သက်နေသောလူများ မည်သူဖြစ်သည်၊ ထိုသူများနှင့် မည်ကဲ့သို့ ညှိနှိုင်း ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နေသည် စသည့် အချက်အလက်များကို ရှင်းလင်းတင်ပြ၍ စုံစမ်းလိုသူများအတွက် ဆက်သွယ်ရန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ လိပ်စာ စသည်များကို ထုတ်ပြန်ထားပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီသည် ၎င်းတို့နှင့် ပါဝင်ပတ်သက်နေသောလူများနှင့် အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်ရန် မည်ကဲ့သို့ စီစဥ်လုပ်ဆောင်သည်ကို တင်ပြ၍ စုံစမ်းလိုသူများအတွက် ရှင်းလင်းပြောပြနိုင်သည့် လူတစ်ဦးတစ်ယောက် ထားရှိပြီး ထိုသူကို မည်ကဲ့သို့ဆက်သွယ်နိုင်သည်ကို ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

ဝဒသမ၅ ရှင်းလင်းပြောပြနိုင်သည့် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်ထားရှိပြီး ထိုသူကို မည်ကဲ့သို့ ဆက်သွယ်နိုင်သည်ကို ထုတ်ပြန်ထားသော်လည်း ကုမ္ပဏီသည် ၎င်းတို့နှင့် ပါဝင်ပတ်သက်နေသောလူများနှင့် အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်ရန် မည်ကဲ့သို့ စီစဥ်လုပ်ဆောင်သည်ကို တင်ပြထားခြင်း မရှိလျှင်။

သုည စုံစမ်းလိုသူများအတွက် ရှင်းလင်းပြောပြနိုင်သည့် လူတစ်ဦးတစ်ယောက် လုံးဝ မထားရှိလျှင်။

၂၇။ ကုမ္ပဏီတွင် မိမိတို့ ဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းများ၏ သက်ရောက်ခြင်းခံရနိုင်သော လူအများ၏ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြု လေးစားလိုက်နာရန် ကတိပြုခြင်း၊ မိမိတို့ ဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းများကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော အခြေအနေများကို ဖော်ပြခြင်း အပါအဝင် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းနှင့်ညီသော လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရန် လူသိရှင်ကြား ကတိတာဝန်ခံသည့် မူဝါဒရှိပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီတွင် International Bill of Human Rights ၊ the UN Guiding Principles on Business and Human Rights (သို့မဟုတ်) ILO အခြေခံမူ များ နှင့် IFC စံနှုန်းများကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ညီသော လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရန် ကတိတာဝန်ခံသည့် မူဝါဒတစ်ခု (မူဝါဒတစ်ခုအနေနှင့် ဖြစ်စေ၊ ကုမ္ပဏီမူဝါဒ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအနေနှင့်ဖြစ်စေ) ထုတ်ပြန်ထားရှိလျှင်။

ဝဒသမ၅ ကုမ္ပဏီတွင် ရေးသားထုတ်ပြန်ထားသော လူ့အခွင့်အရေးမူဝါဒ (သို့မဟုတ်) လူ့အခွင့်အရေးလေးစား လိုက်နာပါမည့်အကြောင်း ဖော်ပြချက်ထားရှိသော်လည်း မိမိတို့ ဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းများကြောင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုဖြစ်ပေါ်နိုင်သော အခြေအနေများကို ထုတ်ပြန်မထားလျှင်။

သုည ကုမ္ပဏီတွင် လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာခြင်း မူဝါဒ (သို့မဟုတ်) ၎င်း နှင့်သက်ဆိုင်သော လုပ်ဆောင်မှု တစ်ခုခု လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ထားခြင်းမရှိလျှင်။

၂၈။ ကုမ္ပဏီတွင် လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရန် လူသိရှင်ကြား သန္နိဋ္ဌာန်ထားပြီး ထို ကတိတာဝန်ခံချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ကုမ္ပဏီက ထုတ်ပြန်ထားပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီတွင် လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရန် လူသိရှင်ကြား သန္နိဋ္ဌာန်ထားပြီး ထို ကတိတာဝန်ခံချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ကုမ္ပဏီက ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

ဝ.၅မှတ် ကုမ္ပဏီတွင် လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရန် ကတိတာဝန်ခံသော်လည်း ထို ကတိတာဝန်ခံချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ကုမ္ပဏီက ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

သုည ကုမ္ပဏီတွင် လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာခြင်း မူဝါဒရှိကြောင်း မည်သည့်အထောက်အထားမျှ မတွေ့ရလျှင်။

၂၉။ ကုမ္ပဏီတွင် အောက်ပါတို့နှင့်လျော်ညီသော ဝန်ထမ်းမူဝါဒတစ်ခု ရှိပါသလား။

က) မိမိ၏ဝန်ထမ်းများအတွက် တရားမျှတပြီး အတန်အသင့်ကောင်းမွန်သော လစာ

ခ) လွတ်လပ်စွာ သင်းပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် စုပေါင်းညှိနှိုင်း အပေးအယူလုပ်ခြင်း

ဂ) ဝန်ထမ်းခေါ်ယူမှုနှင့် ရာထူးတိုးခြင်း၊ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းခွင် အစရှိသည်တို့တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမပြုရေးမူဝါဒ

ဃ) အတင်းအဓမ္မ ခိုင်းစေမှုမရှိခြင်း

င) ကလေးလုပ်သား မထားရှိခြင်း

၁မှတ် အထက်ပါ အချက်များအနက် အနည်းဆုံး(၄)ချက်ကို ခြုံမိသည့် ဝန်ထမ်းရေးရာမူဝါဒများ ထုတ်ပြန်ထားရှိလျှင်။

ဝ.၅မှတ် အထက်ပါအချက်များအနက် (၂)ချက် (သို့မဟုတ်) (၃)ချက်ကို ခြုံမိသည့် ဝန်ထမ်းရေးရာ မူဝါဒတစ်ခု ကုမ္ပဏီတွင် ရှိလျှင်။

သုည အဆိုပါ ဝန်ထမ်းရေးရာမူဝါဒကို ဝက်ဘ်ဆိုက်တွင် မထုတ်ပြန်လျှင်။

၃၀။ ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာမူဝါဒများ ကုမ္ပဏီတွင်ရှိပါသလား။ မူဝါဒများ မည်ကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ကြောင်း အများပြည်သူသို့ တင်ပြမှု ကုမ္ပဏီကလုပ်ပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီတွင် ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ထုတ်ပြန်ထားပြီး ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်း ရှိမရှိကို ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

ဝ.၅မှတ် ကုမ္ပဏီတွင် ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိလျှင် (သို့မဟုတ်) အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းရှိသည်ဟု ထုတ်ပြန်ထားသော်လည်း ထိုမူဝါဒများ မရှိလျှင်။

သုည ယင်းသို့သော ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများကိုသော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း ရှိမရှိကိုသော်လည်းကောင်း လုံးဝ မထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

၃၁။ ကုမ္ပဏီသည် မိမိတို့လုပ်ငန်းခွင်ရှိ ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် မတော်တဆ ထိခိုက်(ဒဏ်ရာရ)မှု ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်ကို ထုတ်ပြန်မှုမျိုး ပြုလုပ်ပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီသည် မိမိတို့လုပ်ငန်းခွင်ရှိ ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှု မတော်တဆ ထိခိုက်(ဒဏ်ရာရ)သော ကိန်း

ဂဏန်း အချက်အလက် အပြည့်အစုံကို ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

ဝဒသမ၅ ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှု မတော်တဆထိခိုက် (ဒဏ်ရာရ)သော ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်အချို့(သို့မဟုတ်) အနည်းအကျဉ်းကို ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

သုည ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှု မတော်တဆထိခိုက်(ဒဏ်ရာရ)သော ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို လုံးဝ မထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

၃၂။ မိမိတို့လုပ်ငန်းများ တည်ရှိရာ မြေယာများ အပါအဝင် ကုမ္ပဏီ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုများကို မည်ကဲ့သို့ရရှိ၍ မည်ကဲ့သို့ အသုံးချ စီမံခန့်ခွဲရမည်ဟု သတ်မှတ်ချက် (သို့မဟုတ်) မူဝါဒများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ ရှိပါသလား။ ရှိခဲ့လျှင် ထို မူဝါဒများကို မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းနှင့် ကိုက်ညီသော ဖော်ပြပါမူဝါဒများ ထားရှိ၍ မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ထားပြီး မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုများကို စာရင်းပြုစု ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

ဝဒသမ၅ ယင်းကဲ့သို့ မူဝါဒ၊ လုပ်ငန်းစဉ် မရှိသော်လည်း ကုမ္ပဏီက မြေယာများကို မည်ကဲ့သို့ရရှိသည်၊ အငှားချခဲ့သည်၊ အသုံးချသည်၊ စီမံခန့်ခွဲသည်ကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ ရှင်းပြလျှင်။ (အပြန်အလှန်အားဖြင့်)

သုည ဖော်ပြပါမူဝါဒများ ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စေ၊ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်စေ မရှိလျှင်။

၃၃။ ကုမ္ပဏီတွင် မိမိတို့ဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းများကြောင့် နေရာရွှေ့ပြောင်းချထားခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော မူဝါဒတစ်ခုရှိပါသလား။ ရှိခဲ့လျှင် ထိုမူဝါဒကို မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော်သည်ဟု ထုတ်ပြန်ခြင်း ရှိပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီတွင် ရွှေ့ပြောင်းခံ လူအများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းကို မူလအခြေအနေအတိုင်း ပြန်လည်ရောက်ရှိစေရန် လုပ်ဆောင်မည်ဟု ကတိကဝတ်ပြုခြင်း အပါအဝင် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်း (ဥပမာ- IFC Performance Standard 5) နှင့် ကိုက်ညီသော မူဝါဒတစ်ခုရှိပြီး ထိုမူဝါဒကို မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော်သည်ဟု ထုတ်ပြန်ခြင်းရှိလျှင်။

ဝဒသမ၅ ယင်းသို့သောမူဝါဒ မရှိသော်လည်း ပြောင်းရွှေ့ခြင်းနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော အချက်များကို အများပြည်သူသို့ တင်ပြမှုလုပ်ငန်းစဉ် ကုမ္ပဏီတွင်ရှိလျှင်။ (အပြန်အလှန်အားဖြင့်)

သုည ပြောင်းရွှေ့ခြင်းနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော မူဝါဒ (သို့မဟုတ်) သတင်းအချက်အလက်များ လုံးဝ မတွေ့ရလျှင်။

၃၄။ ကုမ္ပဏီသည် မိမိတို့ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် (သို့မဟုတ်) လိုအပ်သည်ဟု ခံယူသည့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ သက်ရောက်မှုအပေါ် ဆန်းစစ်မှုများ ဆောင်ရွက်ပြီး စီမံခန့်ခွဲရေး အစီအစဉ်များကို ထုတ်ပြန်မှုမျိုး ပြုလုပ်ပါသလား။ ထုတ်ပြန်မှုပြုခဲ့လျှင် ထို လေ့လာဆန်းစစ်မှုများနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေး အစီအစဉ်များသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု အချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါသလား။

၁မှတ် ကုမ္ပဏီသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု အချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ သက်ရောက်မှုအပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်မှုများနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအစီအစဉ်များ အားလုံးကို ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

ဝဒသမ၅ အပြည့်အစုံ မဟုတ်သော်လည်း အချို့သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝသက်ရောက်မှုအပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်မှုများနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအစီအစဉ်များကို ထုတ်ပြန်ထားလျှင်နှင့်၊ သို့မဟုတ် ယင်း ထုတ်ပြန်ချက်များသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု အချက်အလက်များကို လျော်ညီအောင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်း မရှိလျှင်။

သုည သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ သက်ရောက်မှုအပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်မှုများနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအစီအစဉ်များကို လုံးဝ မထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

၃၅။ ကုမ္ပဏီတွင် ဝန်ထမ်းများ၊ ဒေသတွင်းရှိလူများက ကုမ္ပဏီကို မကျေနပ်ချက်များ တိုင်ကြားရန်နှင့် နစ်နာချက်များ ဖြေရှင်းရန် လူသိရှင်ကြားထုတ်ပြန်ထားသော လုပ်ငန်းစဉ်ရှိပါသလား။

၁မှတ် ဝန်ထမ်းများနှင့် ဒေသခံ ရပ်ရွာနှစ်ခုလုံး၏ နစ်နာမှုများ (သို့) တိုင်ကြားချက်များ ဖြေရှင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ရှိပြီး လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော်သည်ကိုလည်း ဝန်ထမ်းများနှင့် ရပ်ရွာနှစ်ခုလုံး သိအောင် လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ထားလျှင်။

ဝဒသမ၅ ဝန်ထမ်းများနှင့် ဒေသခံ ရပ်ရွာနှစ်ခုလုံး၏ နစ်နာမှုများနှင့် တိုင်ကြားချက်များ ဖြေရှင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ရပ်ရှိသော်လည်း ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော်သည်ကို ဝန်ထမ်းများနှင့် ရပ်ရွာ နှစ်ခုလုံးသိအောင် လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ထားခြင်းမရှိလျှင်။

သုည ယင်းသို့သော တိုင်ကြားခြင်းနှင့် နစ်နာမှုများဖြေရှင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်၏ အထောက်အထားများ လုံးဝ ထုတ်ပြန် ထားခြင်း မရှိလျှင်။

မီဒီယာဖော်ပြမှုနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း အကြံပြုချက်များ အနှစ်ချုပ်

စနစ်တကျလုပ်ဆောင်ပုံအဆင့်ဆင့်

လွှတ်တော်၏ လယ်ယာမြေ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင်အပါအဝင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် မြန်မာဘာသာတို့ဖြင့် ဖော်ပြထားသော ကနဦးအွန်လိုင်းဖော်ပြချက်များကို အသုံးပြုပြီး HSE၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူ ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော ဝေဖန်မှုများအား ၂၀၁၁ နှင့် ၂၀၁၅ ဇွန်လကြားတွင် မီဒီယာဖော်ပြချက်များကို MCRB က ကြည့်ရှုလေ့လာခဲ့ပါသည်။

အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် ဖော်ပြချက်များသည် ကုမ္ပဏီများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် မီဒီယာ၊ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပြည်သူလူထု၏ ဝေဖန်မှုများကို အပြည့်အဝ ကိုယ်စားပြုနိုင်မည်မဟုတ်ဘဲ ပွင့်သစ်စစီမံချက်တွင်ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုကို လွယ်ကူစွာ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ထားသည့် ဖော်ပြချက်များသာဖြစ်သည်။ အွန်လိုင်းတွင် မဖော်ပြသည့် အကြောင်းအရာများ အပါအဝင် အခြားဖော်ပြချက်များနှင့် ကုမ္ပဏီအမည်ကို ဖော်ပြမထားသည့် ဖော်ပြချက်များလည်း ရှိလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့မှာ လုပ်ငန်းပမာဏကြီးမားသော ကုမ္ပဏီများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အလေ့အထများကို ထိရောက်စွာ ဖော်ပြနိုင်သည်ဟု မြန်မာ့ပြည်တွင်းမီဒီယာများက ယူဆခဲ့သည့် မကြာသေးမီက ဖော်ပြချက်များသာဖြစ်ပေသည်။

မတ်လတွင် သုတေသနကိုစတင်ချိန်၌ ကုမ္ပဏီ၏လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး အသေးစိတ်ကျသော နစ်နာမှုများ သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် ပြည်သူလူထုထံမှ အကြံပြုချက်များကိုလည်း MCRB က တောင်းခံခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီကြောင့်ဖြစ်ပေါ်ရသည့် နစ်နာမှုများနှင့် မည်သို့သောအကျိုးဆက်များဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ကို ဖော်ပြကြရန် ဖြေဆိုသူများအား တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

ကုမ္ပဏီဝဘ်ဆိုဒ်များတွင် မူဝါဒများကို လက်ခံကျင့်သုံးမှုနှင့် အထည်ဖော်မှုများကို ဖော်ပြထားသည့်တိုင် ယင်းဖော်ပြချက်များတွင် ပါဝင်သည့် စွပ်စွဲချက်များ မှန်၊ မမှန်ကို MCRB က စစ်ဆေးအတည်ပြုနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ ယင်းတို့ကို ဖြေရှင်းပြီးခြင်း ရှိ၊မရှိကို ဖော်ပြသည့် မီဒီယာဖော်ပြချက်တစ်ခုခုကိုလည်း မတွေ့ခဲ့သည်သာများသည်။ မှတ်ချက် သို့မဟုတ် တုံ့ပြန်မှုတစ်ခုခုအတွက် ကုမ္ပဏီဝဘ်ဆိုဒ်များ (ရှိသည့်ကုမ္ပဏီများ)ကို ဆန်းစစ်မှုပြုခဲ့သည်။ တွေ့ရှိသည့်အခါများတွင် မှတ်ချက်ပြန်ပေးရန်အတွက် ကုမ္ပဏီသို့ အနှစ်ချုပ်ကိုလည်း ပို့ပေးခဲ့သည်။ မှားယွင်းစွာဖော်ပြမှုများအတွက် ပြန်လည် ပြင်ဆင်ချက်များ အပါအဝင် ယင်းကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး မိမိတို့ဝဘ်ဆိုဒ်များမှ သတင်းအချက်အလက်များထုတ်ပြန်ရန် ကုမ္ပဏီများကိုလည်း

တိုက်တွန်းအားပေးခဲ့သည်။ SPA (ပန်းလှိုင်ဂေါက်ကွင်း)နှင့် မက်စ်မြန်မာ(ငပလီကမ်းခြေမှ သဲများထုတ်ယူခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး)တို့ကသာ ဖြေရှင်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

အေဝမ်း

အထူးသဖြင့် ကျန်းမာရေးသက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုများကိုနှင့် ပတ်သက်သော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကြောင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး ငရုတ်ကောင်းမြို့နယ်တွင် အေဝမ်းနှင့် မစ်ဆူဘီရှီတို့က တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်နေသည့် ကျောက်မီးသွေးသုံး ဓာတ်အားပေးစက်ရုံကို ဒေသခံများက ကန့်ကွက်ကြသည်။

See: Irrawaddy Division Minister Says No Coal Power Without Public s OK, The Irrawaddy, 25 November 2014 and

Facebook: Stop-Dirty-Coal-Power-Plants-in-MyanmarBurma

အေးရှားဝေါလ်

ဒေသခံများအတွက် အကျိုးမဖြစ်ထွန်းခြင်း (ဥပမာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား)၊ မလုံလောက်သော လျော်ကြေး၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ပြန်လည်ထူထောင်ရေးတို့ရှိနေသည့် သောက်ရေခပ်ဆည်ကြောင့် တောင်ငူမြို့မှ ၁၄ မိုင်အကွာရှိ ထုံးဘိုကျေးရွာ နေရာရွှေ့ပြောင်းရခြင်း။

Villagers claim Company compensation not enough, 22 December 2012;

Htone Bo villagers demand Asia World Company give back their land, 7 March 2013; and

Villagers Protest Hydropower Dam 'This Is Our Land We Want It Back&", 19 May 2015

အေးရှားဝေါလ်၊ ယုဇန၊ ထူးနှင့် စားအုန်းဆီ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့်ကုမ္ပဏီများက ရယူထားခဲ့သည့် မိမိတို့ပိုင်မြေများကို ပြန်ပေးရန် တနင်္သာရီတိုင်းရှိ ကျေးရွာများမှ ရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရသူများက တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

Displaced, Relocated And Our Land Given To Companies&9 January, 2014, Karen News)

ကချင်ပြည်နယ် မြစ်ဆုံဆည်လုပ်ငန်းခွင်ဧရိယာမှ ရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရသော ကျေးရွာသားများသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်းမရှိသလို ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားသည့်အိမ်ရာများလည်း စံချိန်စံညွှန်း မပြည့်ကြပေ။

Myitsone Dam Project on Hold, but Far From Deadç Irrawaddy, 6 November 2013

and Model Villages are not a Model, Kachin Development Networking Group, June 2013

နေပြည်တော် လေယာဉ်ကွင်းတိုးချဲ့ခြင်းကြောင့် သိမ်းယူခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများအတွက် ၂၀၁၁ ဧပြီ ၂၀ တွင်ပေးခဲ့သည့် လျော်ကြေးများသည် တန်ကြေးနှင့်အညီမဖြစ်ဟု လယ်ဝေးမြို့နယ်၊ ဧလာကျေးရွာမှ လယ်သမားများကဆိုပြီး သမ္မတထံ တိုင်ကြားစာများ ပေးပို့ထားသည်ဟုဆိုသည်။

Complaint about airport land grab submitted to President (in Burmese), Myanmar Times 22 May 2013

အေးရှားဝေါလ်နှင့် ၄င်း၏ လက်ခွဲကန်ထရိုက်ကုမ္ပဏီ ဟိုပင်တို့သည့် ၂၀၁၅ မေလလယ်တွင် ဟိုတယ်၊ လေယာဉ်ကွင်း

တည်ဆောက်ရေးအတွက် ငပလီရှိ မဇင်းကမ်းခြေမှသဲများကို စက်ယန္တယားကြီးများနှင့် မြေတူးစက်များအသုံးပြုပြီး ထုတ်ယူလျှက်ရှိသည်ဆိုသော ပြည်သူများထံမှ တိုင်ကြားမှုများကို MCRB က လက်ခံရရှိခဲ့သည်။

AMBO

လုံလောက်သောနစ်နာကြေးများ ပေးခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ ဟိုတယ်အတွက် ချောင်းသာတွင် မြေများသိမ်းယူခဲ့သည်။

We must accept the President's decision (in Burmese), Myanmar Times, 27 December 2012

ဒဂုံအင်တာနေရှင်နယ် ကုမ္ပဏီ

ယုဇနနှင့် ဒဂုံအင်တာနေရှင်နယ်တို့အပါအဝင် ကုမ္ပဏီများက ၂၀၁၁ ဝန်းကျင်တွင် စိုက်ခင်းများအတွက် မြေဧက ၇၀ ကို သိမ်းယူပြီးနောက် အသက် ၁၈ အောက်များမှအပ ယင်းသစ်တောနယ်မြေတွင် နေထိုင်သူများအားလုံးနီးပါးသည် သစ်တောနယ်မြေအတွင်း တရားမဝင်နေထိုင်မှုအတွက် သစ်တောဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၀(က) ဖြင့် တရားစွဲခံခဲ့ရသည်။

Farmers from Dekkhinathiri township in Nay Pyi Taw face new forestry law charges, Myanmar Times, 24 September 2012 and Myanmar Eleven, 14 January 2015

ဧဒင် ကုမ္ပဏီအုပ်စု

ဧဒင်အုပ်စုက တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပိုင်ဆိုင်သည့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ တီကျစ်ရှိ ကျောက်မီးသွေးတွင်းနှင့် ဆက်စပ်ကျောက်မီးသွေးသုံး ဓာတ်အားပေးစက်ရုံကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုနှင့် ရေအရင်းအမြစ်လျော့နည်းမှု ဖြစ်ခြင်းတို့အပါအဝင် ကျန်းမာရေးပြဿနာများ၊ မြေယာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ဆုံးရှုံးမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

Behind Tigyit Coal Project (In Burmese only), Myanmar Times, 5 February 2015 and

Poisoned Clouds, Pa-Oh Youth Organisation, 2011.

ထူးအုပ်စု

အေးရှာဝေါလ်၊ ယုဇန၊ ထူးနှင့် စားအုန်းဆီ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့်ကုမ္ပဏီများက ရယူထားခဲ့သည့် မိမိတို့ပိုင်မြေများကို ပြန်ပေးရန် တနင်္သာရီတိုင်းရှိကျေးရွာများမှ ရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရသူများက တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

Displaced, Relocated And Our Land Given To Companies... 9 January, 2014, Karen News

အိုင်ဂျီအီး

အိုင်ဂျီအီးက ရှယ်ယာပါသည့် မိုင်းတုံ ၇၀၀ မီဂါဝပ် ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံ စီမံကိန်းကို ဒေသခံများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။

Dam public consultation ends in protest, criticism, Myanmar Times 18 March 2015

ကေအမ်အေ

ဒဂုံဆိပ်ကမ်းမြို့နယ်မှ လယ်သမားများသည် ၅၀ဧကခန့်ရှိသည့်မြေပေါ်တွင် ခြံခတ်ရန်ကြိုးစားသည့် ကေအမ်အေ

ကုမ္ပဏီအုပ်စုမှ အလုပ်သမားများနှင့် ပြဿနာဖြစ်ပွားရာမှ ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။
Download PDF - Myanmar Eleven E-Paper (February 11, 2014)

တောင်ငူမြို့နယ်အနီးတွင် ကေအမ်အေ ကုမ္ပဏီအုပ်စုက ကျွန်းစိုက်ပျိုးမှုအတွက် လယ်သမားများက ၎င်းတို့၏ လယ်မြေများကို ပြန်လည်တောင်းဆိုရန် ကြိုးပမ်းကြသည်။ ငွေပေးချေမှုအတွက်လည်း အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။
http://www.elevenmyanmar.com/local/bago-farmers-reclaim-land

မက်စ် မြန်မာ

၎င်း၏ ဟိုတယ်အတွက် တရားမဝင် ပင်လယ်ရေထိန်းနံရံ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ငပလီကမ်းခြေမှ သဲတူးဖော်ခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု မက်စ်မြန်မာအား စွပ်စွဲခဲ့သည်။
Max Myanmar in hot water over Ngapali allegations, Myanmar Times, 13 January 2014.

ထိုစွပ်စွဲချက်ကို ဖြေရှင်းခြင်းအားဖြင့် မက်စ်မြန်မာက ကြေညာချက်တစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး လက်ရှိအချိန်တွင် ငပလီကမ်းခြေကို ဖျက်ဆီးနေသော သဲထုတ်ယူခြင်းကို ဆန့်ကျင်ကြောင်း လူသိရှင်ကြားထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ပထမဆုံးသော ကုမ္ပဏီတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။

Myanmar Golden Star (MGS)

MGS က မအူပင်မြို့နယ်တွင် မြေ ၁၆၉ ဧကနှင့် ဆိပ်ဖြူမြို့နယ်တွင် မြေ ၅၂၀ ဧကတို့ကို ရယူခဲ့ခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး တိုင်ကြားမှုများကို မြေယာစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင်က လက်ခံရရှိခဲ့သည်။ လယ်ယာမြေ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ၊ ၂၀၁၃၊ ဩဂုတ်ကို ရှုပါ။

ပတ္တမြားနဂါး ကုမ္ပဏီ

ငပလီရှိ Jade Marina ဟိုတယ် ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် ကုမ္ပဏီက ငပလီကမ်းခြေမှ သဲများထုတ်ယူခဲ့သည်ဟု MCRB ထံ ပြည်သူများက တိုင်ကြားခဲ့သည်။

စိန်ဝတ်မှုံ

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ရာဘာစိုက်ခင်းများအတွက် စစ်တပ်နှင့်ပေါင်းပြီး မြေယာသိမ်းယူမှုများကို စိန်ဝတ်မှုံ ကုမ္ပဏီက လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲခံခဲ့ရသည်။
Guns, Cronies and Crops Global Witness, March 2015.

Serge Pun Associates

ပန်းလှိုင်ဂေါက်ကွင်းနှင့် အိမ်ရာစီမံကိန်းဖြစ်လာမည့် မြေယာအပါအဝင် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းက သိမ်းယူခဲ့သည့် မြေယာများနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ မြို့ရွာနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာန၏ မြေယာရယူခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်

များသည် တည်ဆဲ မြေယာရယူခြင်းဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများနှင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ စဉ်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ယင်းတို့ကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ပေးထားသည့်အကြံပြုချက်များနှင့် အပြည့်အဝ ကိုက်ညီခြင်းမရှိဟု လွှတ်တော်၏ မြေယာစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင် ဒုတိယမြောက်အစီရင်ခံစာ (available at http://www.mylaff.org/ document/view/2488) တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် တည်ဆဲဥပဒေများအတိုင်းဆောင်ရွက်ပြီး ဂေါက်ကွင်းတည်ဆောက်ရေးအတွက်ဟု အဓိကရှယ်ယာရှင်များ ခေါ်ယူထားသည့် ပူးတွဲကုမ္ပဏီဖြစ်သော SPA သို့ မြို့ရွာနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာနက ရောင်းချခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ပုံမှန်မဟုတ်သော ယခင်ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုများကို သက်ဆိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံပြီး နှစ်ဖက်ကျေလည်အောင် ဖြေရှင်းခဲ့ရသည်ကို SPA က MCRB အား ရှင်းလင်းပြခဲ့သည်။

ယုဇနကုမ္ပဏီအုပ်စု

ကချင်ပြည်နယ်တွင် ယုဇနကုမ္ပဏီက ပိုင်ဆိုင်သည့် ပီလောပီနံစက်ရုံမှ လေနှင့်ရေ ညစ်ညမ်းမှုများဖြစ်ပေါ်သည်ဟု ဒေသခံများက ဆိုသည်။ စွန့်ပစ်ရေများကြောင့် စမ်းချောင်းများညစ်ညမ်းခဲ့ကာ ငါးများ သေဆုံးခဲ့ရသည်ဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက MCRB သို့ တိုင်ကြားခဲ့သည်။

ယုဇနကုမ္ပဏီ၏ ပီလောပီနံစိုက်ခင်းများအတွက် စံပြကျေးရွာတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန် ကျေးရွာခြောက်ရွာအား အတင်းအကြပ် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ပြီး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆုံးရှုံးမှုများဖြစ်ခဲ့ကာ အခြား လူမှုဘဝသက်ရောက်မှုများလည်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီသည် လုပ်ခပေးရန်ပျက်ကွက်ခဲ့ပြီး လုပ်သားများအား အဓမ္မခိုင်းစေမှုများလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ကာ မှတ်ပုံတင်ကတ်များ သိမ်းထားခြင်းလည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

Model Villages are not a Model, Kachin Development Networking Group, June 2013

ကြံနှင့် ပီလောပီနံစိုက်ခင်းများအတွက် ဟူးကောင်းချိုင့်ဝှမ်းတွင် ဧက ၃၀၀၀ ကျော်ကို ၂၀၀၆ တွင်သိမ်းယူခဲ့ခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ၎င်းတို့၏ တိုင်ကြားမှုများကို တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းခြင်းမပြုခဲ့သဖြင့် ကချင်တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် လယ်သမားများက ၂၀၁၀ တွင် ယုဇနကုမ္ပဏီအား တရားစွဲခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၄ တွင် ယုဇနကုမ္ပဏီအား နောက်ထပ်တရားစွဲမှုတစ်ခု ပြုလုပ်သွားမည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။

Kachin farmers to sue Yuzana U Htay Myint, Myanmar Times, 29 May 2014

အေးရှာဝေါလ်၊ ယုဇန၊ ထူးနှင့် စားအုန်းဆီ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့်ကုမ္ပဏီများက ရယူထားခဲ့သည့် မိမိတို့ပိုင်မြေများကို ပြန်ပေးရန် တနင်္သာရီတိုင်းရှိကျေးရွာများမှ ရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရသူများက တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

Displaced, Relocated And Our Land Given To Companies...9 January, 2014, Karen News

ကုမ္ပဏီက လုပ်ခပေးရန်ပျက်ကွက်ခဲ့မှုအတွက် ယုဇနဆီအုန်းကုမ္ပဏီ၏ အလုပ်သမား ၅၃ ဦးအနက် ၄၅ ဦးက ကော့သောင်းမြို့နယ်၏ အလုပ်သမား၊ အလုပ်အကိုင်နှင့် လူမှုဖူလုံရေးဦးစီးဌာနသို့ တိုင်ကြားမှုပြုလုပ်ခဲ့သည်။

The Myanmar Post, 1 April 2015

ယုဇနနှင့် ဒဂုံအင်တာနေရှင်နယ်တို့အပါဝင် ကုမ္ပဏီများက စိုက်ခင်းများအတွက် သိမ်းယူထားသည့် မြေများပေါ်တွင် ဆက်လက်နေထိုင် စိုက်ပျိုးနေသည့် ကျေးရွာသား ၁၂၅ ဦးကို သစ်တောနယ်မြေတွင် တရားမဝင်နေထိုင်မှုအတွက် သစ်တော ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၀(က)အရ တရားစွဲဆိုထားသည်။

Naypyidaw farmers in face new forestry law charges, Myanmar Times, 24 September 2012

ဇေကမ္ဘာ

ရန်ကုန်မြောက်ပိုင်း၊ ရွှေပေါက်ကံမြို့နယ်ရှိ ဇေကမ္ဘာကုမ္ပဏီက ပိုင်ဆိုင်သည် မြေတွင် ကုမ္ပဏီကစေခိုင်းသည့် လူ ၃၀၀ ခန့်က အိမ်များကိုဖျက်ဆီးခြင်းနှင့် နေထိုင်သူများကို ရိုက်နှက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

Four injured in Shwe Paukkan conflict (in Burmese), Radio Free Asia, 13 June 2015 and

Sinbon villagers beaten by a gang of 300 (in Burmese), 7 Day Daily, 14 June 2015.

ရန်ကုန် စက်မှုဇုန် ၄ ၏ မြေနှင့်ပတ်သက်ပြီး ခွင့်ပြုချက်ရရှိထားသော ကုမ္ပဏီနှင့် မူလမြေပိုင်ရှင်များကြား ပဋိပက္ခများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည်ဟု 2nd report of the Parliament's Farmland Investigation Commission တွင် ထည့်သွင်းရေးသား ထားသည်။ ဇေကမ္ဘာကုမ္ပဏီသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ညွှန်ကြားချက်များအတိုင်း ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပြဌာန်းထားသည့်အတိုင်း မြေယာရယူခြင်းလုပ်ငန်းများ ပြည့်စုံအောင်ဆောင်ရွက်ပြီးချိန်မှသာ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

Founders

Institute for Human Rights and Business
Sharping Policy • Advancing Practice • Strengthening Accountability

THE DANISH INSTITUTE FOR HUMAN RIGHTS

Current core funders

UKaid from the British people

norway

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Danida

Government of the Netherlands

Irish Aid
Department of Foreign Affairs
An Roinn Gnóthaí Eachtracha

about
MRCB

Myanmar Centre for Responsible Business (MRCB) is a Yangon based initiative funded by the UK, Denmark, Norway, Switzerland, Netherlands and Ireland, based on a collaboration between the UK based Institute of Human Rights and Business, and the Danish Institute for Human Rights. The Centre was established to provide an effective and legitimate platform for the creation of knowledge, capacity and dialogue concerning responsible business in Myanmar, based on local needs and international standards, which results in more responsible business practices. It is a neutral platform working with business civil society and government.

What kind of behaviour constitutes a
'Responsible Business'?

Every business is different. However MCRB believes that here are some of the characteristic of a Responsible Business...

- Obeying the law
- Respecting human rights
- Having a commitment to avoiding corruption and not paying bribe or tea money
- Paying taxes
- Respecting its employees
- Respecting the environment
- Treating other business responsibly
- Treating its customers responsibly
- Being Transparent
- Responding to and engaging with stakeholders

Myanmar Centre for Responsible Business - MRCB
No. 15, Shan Yeik Thar Street, Sanchaung Township, Yangon, Myanmar.
Tel/Fax : 95 1 510069